

कान्तिपुर

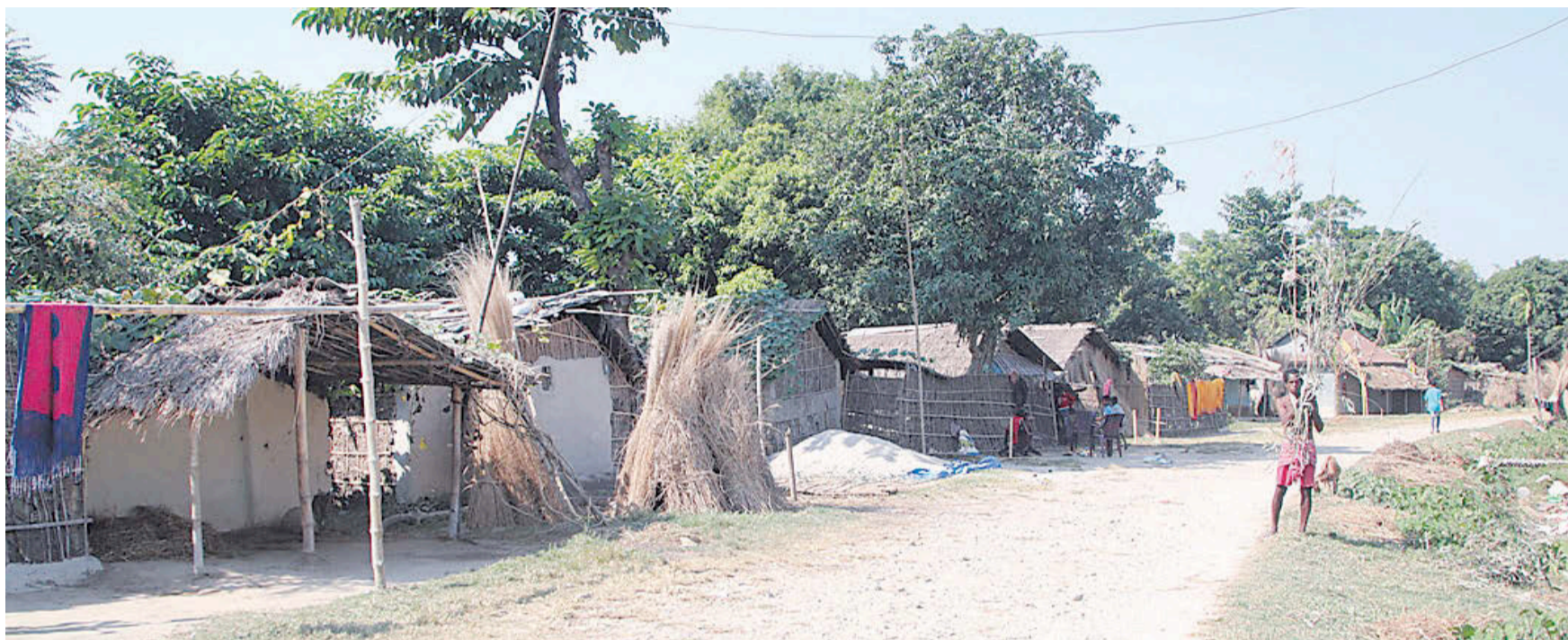
सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

ओलीकै जिल्लामा ३१ हजार सुकुम्बासी

एमाले सरकारले गठन गरेको भूमिहीनका समस्या समाधान आयोगमा ११ लाख ८० हजार परिवारले निवेदन दिएका थिए

७७ जिल्लामा एमाले कार्यकर्ता भर्ती गरेर एकलौटी गरेको भन्दै देउवा सरकारले बनायो नयाँ आयोग, फेरि आवेदन संकलन

भापाको गौरीगन्ज-५ चिल्लाहारास्थित सुकुम्बासी बस्ती ।

तस्वीर : अर्जुन राजवंशी/कान्तिपुर

गंगा वीरी र अर्जुन राजवंशी (गौरीगन्ज, भापा)

सबै प्रमुख दलले भूमिहीन सुकुम्बासीलाई उचित व्यवस्थापन गर्ने विषय प्रमुखतासाथ उठाएका छन् । अफ एक कदम अघि बढेर एमालेले घोषणा गरेको छ, 'दुई वर्षभित्र सुकुम्बासी, मुक्त हलिया, मुक्त कर्मैया, अव्यवस्थित बसोबासीको समस्या समाधान गरिनेछ ।' तर २०४८ पछि पटक-पटक सरकारको नेतृत्व गरेको एमालेकै अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीको गृहजिल्ला भापा ३१ हजारभन्दा बढी भूमिहीन र सुकुम्बासी छन् ।

राष्ट्रिय भूमि आयोगको कार्यविधिले भूमिहीनलाई मुख्यतः तीन समूहमा राखेको छ । 'आफ्नो वा परिवारको स्वामित्वमा जग्गाजमिन नभएको र आयआर्जन, स्रोत वा अन्य प्रयासबाट जग्गा प्रबन्ध गर्न असमर्थ व्यक्ति तथा आश्रित परिवारलाई' कार्यविधिले भूमिहीन सुकुम्बासी मानेको छ । 'सरकारी, ऐतानी,

पर्ती वा सरकारी अभिलेखमा वन जतिको क्षेत्रमा लामो समयदेखि घरटहरा बनाई बसोबास गरेका परिवारलाई' अव्यवस्थित बसोबासी मानिने उल्लेख छ । त्यस्तै घरजग्गा नभएका दलितलाई भूमिहीन दलित भनिएको छ ।

एमाले नेतृत्वको सरकारले ०७७ वैशाख २ मा देवी जवालीको नेतृत्वमा भूमिसम्बन्धी समस्या समाधान आयोग गठन गरेको थियो । आयोगले करिब एक वर्षसम्म देशभरबाट आवेदन माग्दा ११ लाख ८० हजार परिवारले भूमिहीन सुकुम्बासी भएको भन्दै निवेदन दिएका थिए । आयोगको प्रतिवेदनअनुसार भापामा मात्र १० हजार १ सय ८० भूमिहीन सुकुम्बासी र २९ हजार १ सय ३७ अव्यवस्थित बसोबासी छन् ।

भूमिहीनको समस्या समाधान गर्नुको सट्टा दलहरूले यो समस्या जीवित राखेर यसैका नाममा राजनीति लम्ब्याउन खोजेको आरोप लाग्दै आएको छ । एमालेले

गठन गरेको आयोगमा ७७ जिल्लाका कार्यकर्तालाई सरकारी सुविधासहित जागिर दिएको र भूमिहीनलाई आफ्नो चुनावी पासोमा पार्न खोजेको भनेर प्रतिपक्षले आरोप लगाएको थियो । गतवर्ष कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा बनेको गठबन्धन सरकारले समस्या समाधानलाई होइन, आयोग विघटनलाई प्रथमिकतामा राख्यो । गतवर्ष असार २९ मा बनेको सरकारले साउन १९ मा जवाली नेतृत्वको आयोग खारेज गरी भदौ ३० मा केशव निरौलाको नेतृत्वमा नयाँ आयोग गठन गरेको थियो ।

जवाली आयोगले एक वर्ष लगाएर संकलन गरेको निवेदन र तथ्यांकलाई अस्वीकार गर्दै नयाँ आयोगले फेरि नयाँ शिराबाट आवेदन मागेको छ । भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीका नाममा आयोगले पछिल्लो पटक भदौ २९ मा तेस्रो सूचना जारी गरेको छ । यसरी सरकार पिच्छे भूमिहीनलाई हैरान बनाउने प्रयास जारी छ ।

०७४ मा निर्वाचित एमाले सरकारले ०७७ मा मात्र भूमिहीन समस्या समाधान आयोग गठन गरेको थियो । एमाले सरकारको अवधिमा १२ हजार परिवारलाई जग्गाको स्वामित्वसहित आवास सुविधा उपलब्ध गराएको घोषणापत्रमा उल्लेख छ । आगामी दुई वर्षमा सुकुम्बासी समस्या समाधान गर्ने दावीसहित घोषणापत्रमा भनिएको छ, 'भूमि व्यवस्थाको आधारभूत संरचनाका अन्तर्निहित समस्यालाई समाधान गर्न राष्ट्रिय भूमि आयोग गठन गरिनेछ ।'

एमाले अध्यक्ष ओलीकै निर्वाचन क्षेत्र गौरीगन्ज-५ का कृष्णकुमार गनगाई भने हरेक चुनावमा जग्गाधनी पुजा, पक्की घर दिने आश्वासन मात्रै पाएका भने विषवास गर्न गाह्रो भएको बताउँछन् । भन्छन्, 'मैले यसअघि दुई पटक भोट हाले, जग्गाधनी पुजा पाउने आस थियो, अब त आस पनि छैन ।' गौरीगन्ज चिल्लाहारा मात्रै करिब १ सय ५० परिवार भूमिहीन सुकुम्बासी रहेको उनी बताउँछन् । बाँकी पृष्ठ ११

कोप-२७ सुरु जलवायुजन्य क्षति भोग्ने देशको मुद्दा प्रमुख

■ अब्दुल्लाह मियाँ (शर्म एल शेख, इजिप्ट)

जलवायुजन्य हानिनोक्सानी र त्यसको सम्बन्धनसम्बन्धी विषयले कोप-२७ मा औपचारिक प्रवेश पाएको छ । इजिप्टको शर्म एल शेखमा आइतबार सुरु राष्ट्रसंघीय जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी पक्ष मुलुकहरूको महामन्त्रिको २७ औं सम्मेलन (कोप-२७) को उद्घाटन सत्रमे उक्त विषय उठेको हो ।

विगतमा जलवायुजन्य क्षति भोगेका मुलुकले मुद्दा उठाए पनि बढी प्रदूषण गर्ने मुलुकले वेवास्ता गर्दा वातावरणीय मुद्दामा कोपको निष्कर्ष फलदायी हुन सकिरहेको छैन । यस पटक पनि विभिन्न मुलुकका सरकार बीचको लामो छलफलपछि यो मुद्दा बहसमा लाने सहमति बनेको हो ।

उद्घाटन सत्रमा कोप-२६ का अध्यक्ष वेलायती सांसद आलोक शर्माले इजिप्टका विदेशमन्त्री समेह सौकरीलाई कोप-२७ को अध्यक्षता हस्तान्तरण गरे । 'यो सम्मेलनबाट विश्वको तापक्रम बृद्धि १.५ डिग्रीमा सीमित राख्ने लक्ष्यमा हामी दृढ हुनु आवश्यक छ,' शर्माले भने ।

सन् २०३० सम्ममा हरितगृह ग्यास उत्सर्जन ४५ प्रतिशत कायम गराउन सबै पक्ष मुलुकले पुरानो प्रतिबद्धता पुरा गर्नुपर्नेमा उनले जोड दिए । खास्यो सम्मेलनपछि २९ देशले राष्ट्रिय रूपमा निर्धारित योगदान (एनडीसी) संशोधनसहित पेस गरेका छन् ।

सन् २०१५ को पेरिस सम्मौतामा सन् २०३० सम्म हरितगृह ग्यास उत्सर्जन ४५ प्रतिशतमा कमाने र २०५० सम्ममा खुद शून्य (नेट जिरो) बनाउने लक्ष्य लिइएको थियो । त्यसका लागि बढी प्रदूषण गर्ने मुलुकहरूले

● बढी प्रदूषण गर्ने मुलुक गम्भीर हुनुपर्नेमा जोड

● हरितगृह ग्यास उत्सर्जन ४५% मा कमाने लक्ष्य

उत्सर्जन ठूलो मात्रामा घटाउनुपर्ने हुन्छ । जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी अन्तरसरकारी संस्था (आईपीसीसी) ले अहिलेकै हिसाबले कार्बन उत्सर्जन जारी रहे पृथ्वीको औसत तापक्रम सन् २०४० भित्रै १.५ डिग्री सेल्सियस बढ्ने चेतावनी दिएको छ ।

७ वर्षअघि भएको पेरिस सम्मौताले उत्सर्जनमा कमी ल्याई सन् २१०० सम्म विश्वको तापक्रम विश्वव्यापी औद्योगिकीकरण हुनुअघिको तुलनामा सम्भव भएसम्म १.५ डिग्रीमा सीमित गर्ने र नसके २ डिग्रीमाथि बढ्न नदिने लक्ष्य लिएको छ । बाँकी पृष्ठ ११

मतपत्र आयो, किताब कहिले ?

कर्णालीका विद्यालयमा करिब ५ लाख किताब अपुग

मुगुको खत्याड-८ स्थित सर्वोदय माविका विद्यार्थी । तस्वीर : राजवहादुर शाही/कान्तिपुर

राजवहादुर शाही (मुगु)

शैक्षिक सत्र सुरु भएको ७ महिना भयो, खत्याड-८ सुकाडिकको सर्वोदय माविका ९ कक्षाका पढ्ने आशा कार्कीका हातमा पूरै सेट किताब परेका छैनन् । उनका ३७ सहपाठीले पनि अर्थशास्त्र, विज्ञान र शिक्षा विषय पाठ्यपुस्तकविनै पढ्नुपरेको छ ।

'कोर्स आधे पुगिसक्यो, किताब आइपुगेनन्,' भनिन्, 'किताब अब पाइदिन पनि होला ।' समस्या उनको मात्रै होइन, मुगुका धेरै विद्यालयमा पूरै सेट किताब भने अझैसम्म पुगेका छैनन् । विद्यालयहरूमा मतदान केन्द्रका लागि तयारी भने धमाधम भइरहेको देखेका विद्यार्थी अनौठो मान्छन् ।

निर्वाचन आयोगले गत शनिवार हेलिकोप्टरबाट मतपत्र मुगु पठायो । प्रदेश निर्वाचन कार्यालयका अनुसार कर्णालीका सबै जिल्लामा मतपत्र दुवानी भइसकेको छ । हिमाली जिल्लामा त सबै मतपत्र र अन्य

सामान पनि दुवानी भइसक्यो,' प्रदेश निर्वाचन अधिकारी दुर्गाप्रसाद चालिसेले भने, 'हाम्रो व्यवस्थापन करिब-करिब सकिने लाग्यो, अब मतदानको प्रतीक्षामा छौं ।'

उता पाठ्यपुस्तक नभएपछि विद्यार्थी निराश छन् । 'चारवटा विषयका किताब आइपुगेनन्,' सर्वोदय माविको ९ कक्षाका विद्यार्थी नवीन विकले भने, 'किताब छैन, सरले भनेको पनि बुझिदिन, होमबर्क गर्न पनि समस्या भयो ।'

विषयगत किताब नहुँदा विद्यार्थीको शैक्षिक गुणस्तरमा ठूलो असर परेको विद्यालयका प्रधानाध्यापक लोकेन्द्र कार्कीले बताए । 'नयाँ किताब विद्यार्थीको मनोविज्ञानसँग पनि जोडिएको छ,' उनले भने, 'एक त हामीलाई पालिकाले समयमै किताबको पैसा पठाउँदैन, पठाए पनि दुवानी गर्ने व्यवसायीले किताब ल्याउन सधैं ढिलो गर्छन् । अभिभावकबाट हामी गाली पाउँछौं, नतिजा पनि कहिल्यै राम्रो हुँदैन । बाँकी पृष्ठ ११

कौ हौं श्री गुरुङ्ग क्यामेरामा भोट किन?

SCAN HERE

POVERTY IS NOT SOCIALISM
TO BE RICH IS GLORIOUS
DENG XIAOPING

आत्मनिर्भर नेपाल

पर्यटन । प्रविधि । ब्यापार । उर्जा

@Shree3kathmandu

YouTube Instagram Facebook Twitter

काठमाडौं महानगरपालिका

बडा: २, ३, ४, ५

बुढानिलकण्ठ नगरपालिका

बडा: ३, ४, ५, ६, ७

टोखा नगरपालिका

बडा: २, ३, ४, ५, ६, ७

(लाजिम्पाट, बालुवाटार, हाँडीगाउँ,
महाराजगञ्ज हुँदै बुढानिलकण्ठ
शिवपुरीसम्मको पश्चिमतर्फ,
बसुन्धारा, धापासी, टोखा)

श्री गुरुङ्ग

प्रतिनिधियोगा सदस्य-उज्ज्वलदास,
खेत्र नं ५, काठमाडौं

झंझु बाम

टाउको दुखाई, रुघा खोकी र कम्मर दुखाई को लागि
करोडीं ले विश्वास गरेको

सामान्य दुखाईको लागि

अधिक दुखाईको लागि

Available in 8ml & 25ml

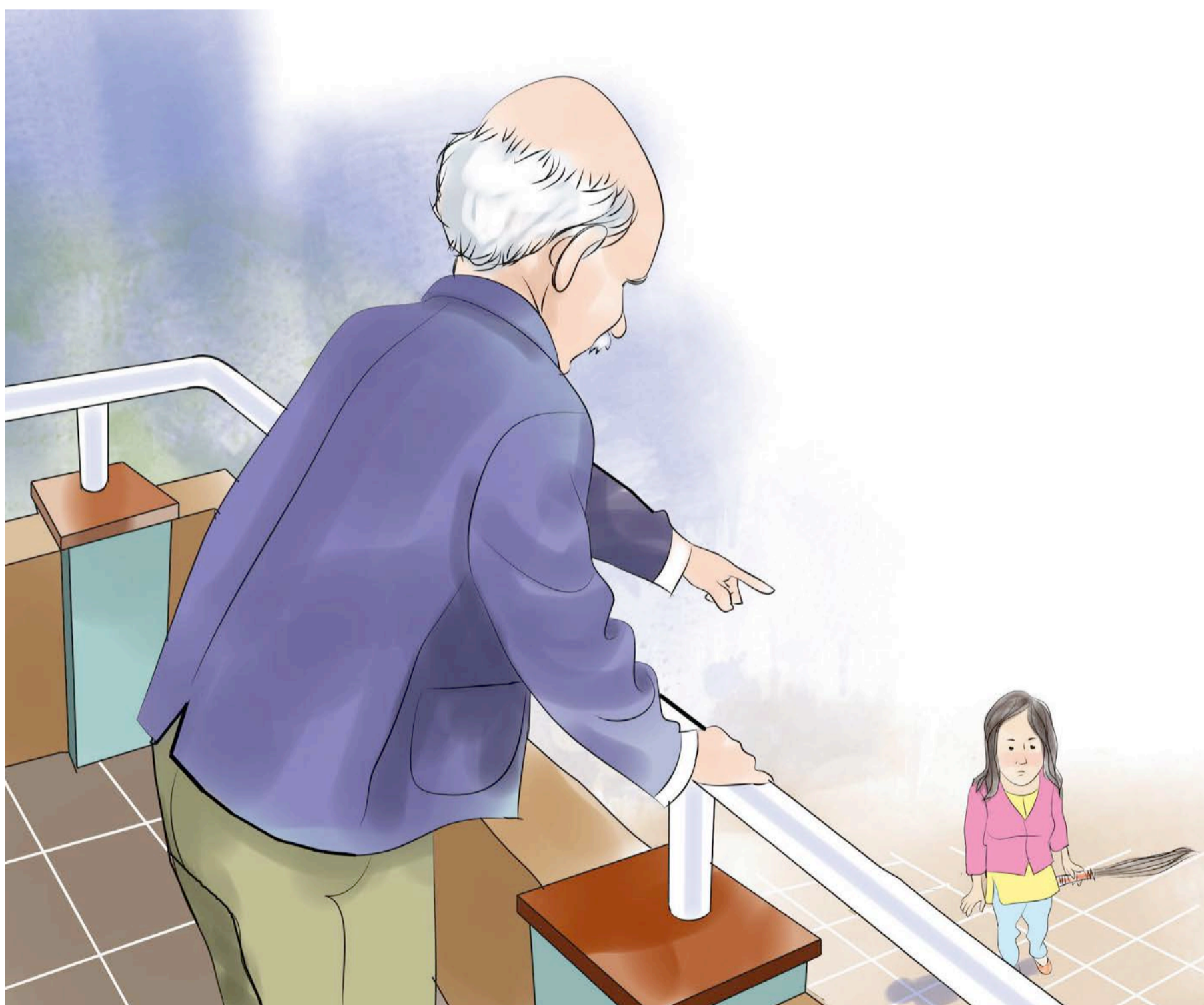

प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा सदस्यको मसिर ४ मा हुने निर्वाचनका सुर्खेत जिल्लाका मतदान केन्द्रहरूमा तालिम दिएर वीरेन्द्रनगरबाट पठाउन लागिएका म्यादी प्रहरी ।

तस्वीर : हरिहरसिंह राठौर / कान्तिपुर

डेरावालका दुःख

भन्डै ६६ प्रतिशत सहरिया बहालमा बस्ने गरेको तथ्यांक, उपत्यकाभित्रै ४७ प्रतिशत डेरावाल

शुल्क लिने विषयमा घरभेटीसँग चर्काचर्की नै पच्यो । मासिक ४ सय ५० रुपैयाँ घरभेटीले फोहोर शुल्क तिर्ने गर्छन् । तर, भावनाले १०० रुपैयाँ तिर्दा अर्को कोठामा बस्नेलाई घरभेटीले ५० रुपैयाँ लिने गरेका छन् । शुल्कमा विभेद गरेको थाहा पाएपछि उनले घरभेटीसँग कारण सोध्नु । 'मैले पछि भगडा गरेर ५० रुपैयाँ तिर्न थाले, उनले भनिनु, 'यही बहानामा चित्त नबुझेर कोठा छोडेर जाऊ भन्दै आएका छन् । भन्नु चिन्ता थपिएको छ ।'

कपनमा डेरा गरेर जिम सेन्टर सञ्चालन गर्दै आएका तवराज कार्की पनि घरभेटीपीडित हुन् । तीन वर्षदेखि व्यवसाय थालेका उनले घरभेटीबाट विद्युत् महसुलमा ठगिएको पाएपछि घर बहाल सरोकार महासंघ पुगे । मिटरमा उठेको भन्दा २७ प्रतिशत बढी शुल्क असुलेपछि उनले गुनासो गरे । महासंघका अध्यक्ष बलभद्र खनाल यस्ता अनेक समस्या लिएर पीडितहरू आउने गरेको बताउँछन् । व्यवसाय, बसोबास र पढाइका सिलसिलामा नेपालभर भन्डै ६६ प्रतिशत मानिस डेरामा बस्दै आएको महासंघको तथ्यांक छ, काठमाडौँ उपत्यकाभित्र मात्रै ४७ प्रतिशत डेरावाल छन् । घर भाडामा बस्नेहरूको समस्या बल्कले गएकाले महासंघ स्थापना भएको उनी बताउँछन् । 'घर भाडासम्बन्धी देशभरबाट ११ हजारभन्दा बढी उजुरी आएका छन्, उनले भने, 'शौचालय, खानेपानी, विद्युत् र चर्को भाडा बढाएकालगायत समस्या धेरै आउँछन् ।'

चितवन, कास्कीको पोखरालगायत विभिन्न जिल्लामा २५ वटा महासंघका शाखा छन् । अध्यक्ष खनालका अनुसार घर बहालबाट कर उठाउने राज्यले व्यवस्थित एकीकृत कानून नल्याउँदा ठूलो कर छली भएको, घरभेटी मोटाउँदै गएको र घर बहालमा बस्ने पीडित हुँदै गएको अवस्था सुनाए । महासंघले घर बहालको समस्या समाधानका लागि राज्यसँग माग गर्दै आएको छ । राज्यले लिँदै आएको १० प्रतिशत बहालकर घटाएर २ प्रतिशत बनाउने, घर बहालसम्बन्धी एकीकृत कानून निर्माण गर्ने, वैज्ञानिक र मनासिव बहाल तोकनुपर्ने, स्वयाथर फिटका आधारमा कोठा भाडाको शुल्क तोकनुपर्ने, सुविधाअनुसार शुल्क लिनुपर्नेलगायतका माग महासंघको छ ।

काठमाडौँ महानगरपालिकामा भने लक्ष्यभन्दा दोब्बर कर घर बहालबाट उठ्ने गरेको तथ्यांक छ । आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा घर बहाल करअन्तर्गत २ अर्ब ३ करोड ६४ लाख ८१ हजार ६ सय ५४ रुपैयाँ संकलन भएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा दुई अर्बको अनुमान गरेको महानगरले हालसम्म ६६ करोड ५८ लाख रकम उठाइसकेको छ । महानगरभित्र २ लाख ५४ हजार घरमध्ये ११ हजार ३ सय ८१ घरले मात्रै कर तिरेको महानगरको तथ्यांकले बताउँछ ।

व्यक्तिगत कोठा भाडामा लगाउने अधिकांशले कर छली गर्छन्, न यसमा स्थानीय निकायको मापदण्ड छ न त अनुगमन नै । महानगरपालिकाका राजस्व विभाग प्रमुख शिवराज अधिकारी घर बहाल कर व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन जरुरी रहेको बताउँछन् । 'एउटा घरभेटीले यदि वटा कोठा भाडामा दिएको छ भनेर साँचो बोल्दैन, उनले स्विकारे, 'मनपरी भाडा पनि उठाएकै हुन्छ, हामी करको दायरामा ल्याउन चुकेकै छौं ।'

असल घरभेटी पनि छन्

घर बहालमा बस्नेहरूले घरभेटीप्रति अनेक गुनासा गरे पनि सबै घरभेटी खराब छैनन् । महासंघले नै दुई वर्षअघि पोखराका असल घरभेटीलाई सम्मान गरेको थियो । यस पटक भोपा, काठमाडौँका घरभेटी सम्मानित हुँदै छन् । असल घरभेटीमा पर्नेमा भोपाका मनोज आचार्य पनि हुन् । उनले १३ वर्षदेखि व्यावसायिक रूपमा घर भाडामा लगाउँदै आएका छन् । उनले कोभिडका बेला ५ लाखसम्मको घर भाडा छुट्ट दिएको थिए । 'भाडामा राख्नु भनेको मात्रै व्यवसायका लागि हुँदैन । भाडामा बस्ने परिवार जस्तै हुन्, उनले भने, 'उनीहरू विना हामी भोकै हुन्छौं । मानवीय र पारिवारिक सम्बन्ध विस्तार गरे घरभेटी र डेरावालको गहिरो मित्रता हुन सक्छ ।'

घर बहाल सरोकार महासंघको काठमाडौँ शाखाले काठमाडौँका करिब ८० असल घरभेटीलाई सम्मान गर्दै छ । काठमाडौँ संघका अध्यक्ष केदारनाथ तिमिल्सिनाले कोभिडका बेला घर भाडा छुट्ट दिएको र घर भाडामा बस्नेसँग मित्रवत् व्यवहार गरेको मूल्यांकन भइरहेको बताए । 'हामीले घरभेटी र भाडामा बस्नेबीचको सम्बन्ध पारिवारिक बनाउन प्रोत्साहन गर्न जरुरी छ, उनले भने, 'असल घरभेटीहरू पनि निकै छन् ।'

शौचालय, खानेपानी, विद्युत् र चर्को भाडालगायत समस्या धेरै

व्यक्तिगत कोठा भाडामा लगाउने अधिकांशले कर तिर्दैनन्, यसमा स्थानीय निकायको न मापदण्ड छ न त अनुगमन नै

■ मधु शाही र लीला श्रेष्ठ (काठमाडौँ)

ललितपुरको पाटन बंगलामुखी मन्दिरनाजकै बस्छन्, सारथी गौतम । एउटै कोठाको मासिक सात हजार रुपैयाँ तिरिरेकी उनलाई दिनरात पानी भर्ने चिन्ताले सताउँछ । रत्न राज्यलक्ष्मी क्याम्पसमा स्नातक पढ्दै गरेकी उनी भन्छिन्, 'काठमाडौँमा भाडामा बस्नु भनेको आधा ज्यान सुकाउनु जस्तै हो ।'

घरभेटीले भनेजति भाडा तिर्दा पनि आधारभूत सुविधाबाट उनी वञ्चित छिन् । पानी सातामा एक पटक आउँछ, त्यो पनि घरभेटी आफैले खपत गर्ने गरेको उनले बताइन् । 'विहानै ५ बजे हुंगोधारामा लाइन लाग्नुपर्छ, भन्छिन्, 'सुविधा बढ्दैन, भाडा बढेको बढ्दै छ । १० वर्षअघि ३५ सय तिर्ने कोठाको भाडा अहिले सात हजार पुगेको उनको भनाइ छ । पानी, विजुली र फोहोरको छुट्टै शुल्क तिर्नुपर्छ । पानी अपुग भएपछि उनीलगायत पाटन छेउछेउ बस्ने धेरै डेरावाल हुंगोधारा धाइरहेका भेटिन्छन् । 'पानी बोकेर कोठासम्म पुग्दा हात गलेर फत्रकै हुन्छ, उनी भन्छिन्, 'घरभेटीलाई समस्या सुनाउँदा चित्त नबुझेर जाऊ भन्दै तितो जवाफ फर्काउँछन् ।'

शंखभूमामा डेरा गरेर बसेका जीवन सिवाकोटीलाई घरभेटीले भाडामा बस्नुअघि ट्वाइलेटमा पानी आउने, प्रशस्त पानी भर्ने पाइने बताएका थिए । सुरुका दुई महिना उनले त्यो सुविधा पाए पनि । विस्तारै विभिन्न कारण देखाउँदै ट्वाइलेटमा पानी नदिने, खानेपानी भर्ने नदिने जस्ता व्यवहार सुरु भयो । 'खानेपानीको पैसा तिर्छु तर पानी पाइँदैन, उनले भने, 'जति भने पनि घरभेटी सुनको नसुनेजस्तै गर्छन् ।'

बुद्धनगरमा २० वर्षदेखि घरमा बस्दै आएका राधा भण्डारीले दुई छोराछोरीलाई त्यहीँ हुकाइन् । पुरानो घर भएकोले विद्युत् को मिटर बक्स छुट्टै नराखिदिँदा घरभेटीले जति भन्छन्, त्यति उनले राइस कुकरसमेत चलाउन पाउँदैनन् । तर, विद्युत् शुल्क भने महिनाको ५ सयभन्दा बढी आउँछ । 'घरभेटीले गरेको शोषणका विषयमा कुन निकायमा गएर सुनाउने ?' उनले भनिन्, 'मिटरबक्स अर्को राज ठेरे पटक अनुरोध गरे पनि सुन्दैनन् । आफ्नो विजुलीको बिलसमेत भाडामा बस्नेहरूबाटै असुल्छन् ।'

दोलखा शैलुड गाउँपालिका-३ की सानुमाया श्रेष्ठको परिवार काठमाडौँ-१७ क्षेत्रपाटी माली गल्लीमा बस्न थालेको १२ वर्ष भयो । सुरुमा एक हजार ४ सय तिर्दिन्, अहिले त्यही कोठाको ८ हजार रुपैयाँ बुझाउनुपर्छ । पानी, बरी, फोहोरको छुट्टै शुल्क पैसा बुझाउनुपर्छ । 'सातामा एक दिन पानी आउँछ, घरभेटीले पहिले भन्छन्, आफ्नो पालो आउँदा सुकिसकन्छ, उनले भनिन्, 'इनारको पानी तानेर लिएको छुट्टै चार्ज तिर्नुपर्छ ।' शारीरिक अपांगता भएकी छोरीको स्याहारमा दिन कटाउने सानुमाया घरभेटीले सितेमा बस्न दिए जसरी वचन लगाउने बताउँछिन् । 'अपांग छोरी आफ्नो काम आफै गर्न सकिदैनन्, सरसफाइ, शौचालय प्रयोगलगायतको कुरामा बचन लगाइरहन्छन्, उनले गुनासो गरिन्, 'दुई दिन भाडा तिर्न हिला भयो भने कोठा छोड्न दबाव दिन्छन् ।' उनका श्रीमान् दिलकृष्ण होटलमा काम गर्छन् । एक जनाको कमाइले चार जनाको परिवार धान्नुपर्ने र महँगो भाडाले गर्दा उनको परिवार तनावमा छ ।

मीनभवनमा बस्दै आएका भावना रामामगरको त फोहोरको

५ वर्षमा ९ मन्त्री, स्वास्थ्य सेवा जहाँको त्यहीं

● चुनावका बेला दलहरूले गरेका प्रतिबद्धता कागजमा मात्रै ● न पालिकामा स्तरीय अस्पताल बने न मातृ मृत्युदर नै घट्यो

प्रधान माली (काठमाडौं)

● २०७६ पुस २३ मा सुत्केरी हुँदा अत्यधिक रक्तस्राव भएर मुगुको छार्यानाथ रास नगरपालिका-१० की धनरूपा विश्वकर्माको मृत्यु भयो। जिल्ला अस्पताल टिनी ल्याउंदै गर्दा उनको बाटोमै मृत्यु भएकै थियो। गाउँमा बर्षिङ सेन्टर नभएकाले उनलाई घरमै सुत्केरी गराइएको थियो।

● २०७८ असोज १५ मा अछाम तुर्माखाद गाउँपालिका-१ की पूर्णकला नेपालीलाई बिहान सुत्केरी व्यथा लाग्यो। दुर्गम दलित बस्तीकी उनलाई व्यथाले च्यापेपछि समयमै स्वास्थ्यचौकी पुर्‍याउन नसक्दा मृत्यु भयो।

● २०७७ भदौ ९ मा कालीकोट रास्कोट नगरपालिका-२ की २८ वर्षीया सिरा साकीको सुत्केरी हुने क्रममा अत्यधिक रक्तस्राव भएर मृत्यु भयो। समयमा उपचार नपाएका कारण उनले छोरालाई काखमा लिन नपाउँदै मृत्युवरण गरिन्।

गर्भवती र सुत्केरी व्यथा लागेर अत्यधिक रक्तस्रावका कारण अकालमा ज्यान गुमाउनेको संख्या बढ्दो छ। महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयका अनुसार २०७५/०७६ मा २६ जना, ०७६/०७७ मा ८७ जना, ०७७/०७८ मा १०३ जना र ०७८/०७९ मा १४४ जनाको मृत्यु भएको छ। २०७४ मा वाम गठबन्धनले संयुक्त चुनावी घोषणापत्र जारी गर्दै सबै नागरिकलाई सुलभ स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने वाचा गरेको थियो। काँग्रेसले १० वर्षभित्र मातृ मृत्युदर (प्रति एक लाख जीवित जन्ममा) ५० भन्दा कम गर्ने अडोटे गरेको थियो।

यसबाहेक काँग्रेसले हरेक गाउँपालिकामा प्रसूति सेवासहितको कम्तीमा १५ शय्याको र वाम गठबन्धनले प्रत्येक गाउँपालिकामा २५ तथा नगरपालिकामा ५० शय्याको सुविधा सम्पन्न अस्पताल सञ्चालनमा ल्याउने वाचा गरेका थिए। नेपाललाई चिकित्सा पर्यटनको गन्तव्य, निःशुल्क स्वास्थ्य उपचार, प्रत्येक नागरिकको स्वास्थ्य विमा सुनिश्चित गर्न जस्ता महत्वाकांक्षी प्रतिबद्धता उनीहरूले जनाएका थिए तर न पालिकामा अस्पताल बने न त मातृ मृत्युदर नै घट्यो।

आसन्न निर्वाचनलाई लक्षित गरेर वाम लोकतान्त्रिक गठबन्धन र नेकपा एमालेले पहिलेकै प्रतिबद्धता दोहोर्‍याएका छन्। कोषदेखि शोकसम्म नारा दिई सम्पूर्ण स्वास्थ्य उपचार निःशुल्क गर्नेदेखि अन्तर्राष्ट्रियस्तरका अस्पताल बनाउनेसम्मका प्रतिबद्धता उनीहरूले गरेका छन्। जनस्वास्थ्यविद् डा. बाबुराम मरासिनी भन्छन्, 'राजनीतिक दलका नेताहरूले रोजगारी, कृषि र शिक्षासँगै स्वास्थ्यका सवाल समेटेर घोषणापत्रको कर्मकाण्ड मात्र पूरा गरेका हुन्। चुनाव जितेपछि सबै विर्सिन्छन्।'

उनका अनुसार मातृ मृत्युदर घटाउनु निकै कठिन काम हो। 'सरकारले दुर्गमका स्वास्थ्य संस्थामा चिकित्सक पठाउन सकेको छैन, चिकित्सक भएका अस्पतालमा

उपकरण छैन, एम्बुलेन्सको अवस्था दयनीय छ,' उनले भने, 'अस्पताल पुग्न भौगोलिक कठिनाई भएको जिल्लामा गर्भवती भएको आठ महिनामै अस्पतालमा भर्ना गरेर राख्न सकिन्छ तर यी कुरामा कसैले पनि ध्यान दिएको छैन।'

स्वास्थ्य मन्त्रालयमा २०७४ को निर्वाचनपछि पाँच राज्यमन्त्रीसहित १३ जना मन्त्री फेरिए। प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली नेतृत्वको साढे तीन वर्षमा ६ मन्त्री, २ राज्यमन्त्री र प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको पालामा दुई जना मन्त्री र तीन राज्यमन्त्री परिवर्तन भए। कोभिड-१९ को महामारीका बेलमा समेत चार जना मन्त्री परिवर्तन भए। सुरुमा २०७५ चैत २ मा पद्मा अर्यालले राज्यमन्त्रीका रूपमा स्वास्थ्य मन्त्रालय सम्हालेकी थिइन्। राज्यमन्त्री भए पनि उनलाई त्यति बेला मन्त्रीसहकै अधिकार दिइएको थियो।

जेठ १८ मा उपेन्द्र यादवले स्वास्थ्य मन्त्रालयको जिम्मेवारी सम्हाले। त्यति बेला राज्यमन्त्री सुरेन्द्र यादव भए। यादवले राजीनामा दिएपछि भानुभक्त ढकाल कानूनमन्त्रीबाट २०७६ मंसिर ४ मा स्वास्थ्यमा सरुवा भए। उनलाई संस्कृत पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा सारिएपछि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासनमन्त्री हृदयेश त्रिपाठीले २०७७ पुस १० मा मन्त्रालय सम्हालेका थिए। त्यति बेला राज्यमन्त्री यादव नै रहिरहे। त्रिपाठीपछि

०७८ जेठ २१ मा शेरबहादुर तामाङ मन्त्रीमा नियुक्त भए। उनको कार्यकाल निकै छोटो रह्यो।

शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्री भएपछि २०७८ साउन १० मा उमेश श्रेष्ठ स्वास्थ्य राज्यमन्त्री नियुक्त भए। २०७८ असोज २२ मा विरोध खतिवडाले स्वास्थ्यमन्त्री र भवानीप्रसाद खापुडले राज्यमन्त्रीको जिम्मेवारी पाए। २०७९ असार १२ मा खतिवडालाई पार्टीले फिर्ता बोलाएपछि राज्यमन्त्री खापुड मन्त्री र हिराचन्द्र केसी राज्यमन्त्री नियुक्त भए। तत्कालीन स्वास्थ्यमन्त्री शेरबहादुर तामाङ भन्छन्, 'छोटो अवधिका लागि मन्त्री बने पनि खोप ल्याउन सम्मोत्ता गरेर महत्त्वपूर्ण काम गरे। सबै नागरिकलाई विमा गराउन र विमामार्फत सम्पूर्ण उपचार गराउनेतर्फ लागिपरें।' उनले आफ्नो कार्यकालमा सरकारी अस्पताललाई रेफरल अस्पताल नभई सम्पूर्ण उपचार हुने अस्पताल बनाउन पहल गरेको दावी गरे।

तत्कालीन स्वास्थ्य राज्यमन्त्री उमेश श्रेष्ठले पनि ५ करोड २१ लाख खोप आउने सुनिश्चित आफ्नो पालामा भएको बताए। 'खोपको सफल वितरण पनि मैै पालामा भयो,' उनले भने, 'केन्द्रीय अस्पताललगायत स्वास्थ्य संस्थामा सुधार ल्याउन ९ वटा समिति गठन गरे। भारतीय राजदूतावासको सहयोगमा ३ सय वटा डाइलिसिस मेसिन ल्याए।' उनले प्रतिष्ठान, अस्पतालका विकास समितिका

जसले ०७८ यता मन्त्रालय सम्हाले	
● पद्मा अर्याल (राज्यमन्त्री)	२०७४ चैत २
● उपेन्द्र यादव (मन्त्री)	२०७५ जेठ १८
● भानुभक्त ढकाल	२०७६ मंसिर ४
● हृदयेश त्रिपाठी	२०७७ पुस १०
● शेरबहादुर तामाङ	२०७८ जेठ २१
● कृष्णगोपाल श्रेष्ठ	२०७८ असार ८
● उमेश श्रेष्ठ (राज्यमन्त्री)	२०७८ साउन १०
● विरोध खतिवडा	२०७८ असोज २२
● भवानीप्रसाद खापुड	२०७९ असार १२

समस्या पहिचान गर्न, मेडिकल कलेजलाई व्यवस्थित बनाउन भूमिका खेलेको दावी गरे। अहिलेका स्वास्थ्यमन्त्री खापुडले पनि विमा कार्यक्रम सफल बनाउन लागिपरनेको दावी गरे। 'स्वास्थ्य राज्यमन्त्रीको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन गरेर प्रतिवेदन तयार पार्ने लागौं,' उनले भने, 'पछिल्लो समय सरकारी अस्पतालमा भएका बेथिति सुधार गर्नतर्फ लागेको छु।'

नेताहरूले स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार गरेको दावी गरिरहँदा विश्व स्वास्थ्य संगठनको २०२१ को तथ्यांकअनुसार स्वास्थ्य उपचारमा हुने व्यक्तिगत खर्चका कारण प्रत्येक वर्ष ३० लाख जनताले आर्थिक कठिनाई बेहोर्नुपरेको छ भने बर्सेनि करिब ५ लाख जना औषधि उपचारमै हुने व्यक्तिगत खर्चका कारण गरिवीको रेखामुनि धकेलिइरहेका छन्। गरिवीको रेखामुनि जानुको कारण स्वास्थ्य क्षेत्रमा हुने कमिसनको खेल मुख्य रहेको स्वास्थ्यविद् डा. ढुण्डीराज पौडेल बताउँछन्। 'स्वास्थ्य मन्त्रालयभित्र भएका स्वार्थपूर्ण हस्तक्षेप, आर्थिक चलखेल र अनियमितता मुख्य हो,' उनले भने, 'यसमा पटक-पटक स्वास्थ्य मन्त्रालयको नेतृत्व सम्हाल्ने एमाले, काँग्रेस, माओवादी र मधेश केन्द्रित दलका नेता जिम्मेवार छन्।'

उनले स्वास्थ्यको नेतृत्व गर्न पाउनु भनेको खरिदमा कमिसन र सरुवामा लेनदेन गरी आर्थिक फाइदा उठाउनु रहेको बताए। 'घोषणापत्रमा प्रतिबद्धता जनाएअनुसार आर्कस्मिक सेवालार्इ निःसर्त र निःशुल्क भनी स्पष्ट पार्नुको सट्टा शाब्दिक जालझेल गरियो,' उनले भने। स्वास्थ्य मन्त्रालयको तथ्यांकअनुसार स्वास्थ्य क्षेत्रमा सन् २०१७/१८ मा एक खर्ब ७० अर्ब खर्च भएको थियो। यो रकममध्ये ६० प्रतिशत खर्च गरिवासीको व्यक्तिगत, सरकारी लगानी २५ प्रतिशत, बाँकी दातृ निकाय र गैरनाफामूलक संघसंस्थाले बेहोर्ने गरेको छ। स्वास्थ्य उपचारमा हुने व्यक्तिगत खर्चका गरिवीको रेखामुनि जानेको संख्या भुटानमा ७८ जना, माल्दिभ्समा ८ हजार, श्रीलंकामा १५ हजार र थाइल्यान्डमा शून्य छ।

लोसपाको प्राथमिकता मधेश मुद्दा

जनकपुर (कास)- सत्ता गठबन्धनसँगै चुनावी अभियानमा होमिएको लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी (लोसपा) ले चुनावी घोषणापत्रमा मधेश आन्दोलनसँग जोडिएका मुद्दालाई प्राथमिकताका साथ उठाएको छ। लोसपाले मधेश आन्दोलनमा संलग्नमाथि चलाइएको मुद्दा फिर्तालाई चुनावी अस्त्र बनाएको छ। महोत्तरीको जलेश्वरमा आइतबार सावजनिक घोषणापत्रमा नागरिकता समस्याको हल गर्ने प्रतिबद्धता पनि उल्लेख छ।

लोसपाका अध्यक्ष महन्थ ठाकुरले मधेश आन्दोलनका एजेन्डा अझै पूरा नभएकाले त्यससँग जोडिएकै मुद्दालाई घोषणापत्रमा समेटिएको बताए। 'मधेश आन्दोलनको भावनाअनुसार संविधानले पूर्णता पाएको छैन,' उनले भने, 'संविधान अपूर्ण छ। नागरिकतासम्बन्धी कानून नै बनेको छैन। १० लाख जनता नागरिकताविहीन छन्। हाम्रो घोषणापत्रमा मधेशकै समस्या र मुद्दालाई प्राथमिकतामा राखिएको छ।' अध्यक्ष ठाकुरले मधेशी जनता अझै विभेदमूक्त हुन नसकेको दावी गरे। 'आन्दोलनमा सहभागी साथीहरू अझै जेलमै छन्। परिवर्तनको आन्दोलनमा राज्यबाट हिंसात्मक हस्तक्षेप भएको छ। हामीले शान्तिपूर्ण आन्दोलन गर्दा पनि मान्छे मारिएका छन्,' उनले भने। ठाकुरले सत्तामा गएर जनताको सेवा गर्ने सबै दलको ध्येय रहे पनि घोषणापत्रमा उल्लेख गरिएका मुद्दालाई नैति तथ्य कार्यक्रममार्फत सम्बोधनको प्रयास गरिने बताए।

लोसपाको घोषणापत्रमा संविधानको पूर्णता, पहिचानसहितको संघीयताको व्यावहारिक रूपान्तरण, नागरिकता वितरणको सुनिश्चितता, समानुपातिक, समावेशिताको परिणाममुखी प्रत्याभूति र हरेक विभेदबाट मुक्त नेपाली नागरिक जस्ता विषयलाई प्रमुखताका साथ समेटिएको छ। घोषणापत्र भनिएको छ, 'लोकतान्त्रिक समाजवादलाई जनहितमा व्यापक अभ्यास गर्दै भूईँस्तरमा लोकतन्त्र, सुशासन र जनकल्याणप्रति प्रतिबद्ध रहनेछौं।' घोषणापत्रमा जनकपुरको धार्मिक र सांस्कृतिक विकास गर्न तथा लुम्बिनीलाई विश्वस्तरमा चिनाउन योजना र कार्यक्रम ल्याइने उल्लेख छ।

घोषणापत्र मस्यौदाका संयोजक नेता अनिल भाले घोषणापत्र विगतको निर्वाचनकै अद्यावधिक संस्करण रहेको बताए। 'लोसपाले ५ वर्षसम्म सरकार सञ्चालनको मौका पाए घोषणापत्रअनुसार काम गर्ने प्रयास हुनेछ,' उनले भने, 'सरकारमा स्थान नपाए ससद र सडकबाट आवाज उठाइन्छ।' उनले विगतमै गरिएका छरे वाचा पूरा गर्न बाँकी रहेकाले मधेश आन्दोलनको एजेन्डा, सहिद परिवारलाई राहत, नागरिकता समस्या समाधान र किसानको समस्यामा लोसपा गम्भीर रहेको र घोषणापत्रमा तिनै मुद्दालाई प्राथमिकतामा राखिएको बताए।

'नो नट अगेन' लाई कारबाही नगर्न आदेश

काठमाडौं (कास)- सर्वोच्च अदालतले 'नो नट अगेन' अभियान चलाउनेलाई कारबाही नगर्न अल्पकालीन अन्तरिम आदेश दिएको छ। बरिष्ठ अधिवक्ता दिनेश त्रिपाठीले सर्वोच्च अदालतमा गत कात्तिक १४ मा दायर गरेको रिटमा सुनुवाइ गर्दै न्यायाधीश हरिप्रसाद फ्याँलको इजलासले आइतबार उक्त अभियान चलाउनेमाथि कारबाही नगर्न आदेश दिएको हो।

गत कात्तिक ८ मा निर्वाचन आयोगले विभिन्न दलका शीर्ष नेताको फोटो राखेर 'नो नट अगेन' को प्रचार रोक्न निर्देशन दिँदै तत्काल पोस्ट हटाउन र फेसबुक पेज बन्द गर्न चेतावनी दिएको थियो। आयोगले पोस्ट नहटाए विद्युतीय कारोबार ऐनको दफा ४७ अन्तर्गत ५ वर्ष कैद र १ लाख रुपैयाँ जरिवाना हुन सक्ने बताएको थियो। आयोगको उक्त

निर्देशनविरुद्ध त्रिपाठी सर्वोच्च पुगेका थिए। आयोगले 'नो नट अगेन' अभियानको विरुद्धमा सूचना जारी गर्नु नागरिकको लोकतान्त्रिक अधिकारको स्वतन्त्रतालाई निषेध र निर्वाचनको स्वच्छता, निष्पक्षतालाई कुण्ठित गर्नु रहेको बताए। उनले आयोगको उक्त कदमले लोकतन्त्र, संविधानको मर्म र आत्मासाथै नै प्रहार गरेको बताए।

सेतोपाटीलाई सोधेको पत्र आयोगबाट फिर्ता

काठमाडौं (कास)- निर्वाचन आयोगले समाचार हटाउन सेतोपाटी अनलाइनलाई दिएको निर्देशन फिर्ता लिएको छ। भाषा-१ का एमाले उम्मेदवार अग्नि खरेलका छोराबारे लेखिएको समाचार हटाउन क्षेत्राधिकारवाहिर गएर दिएको निर्देशनको चर्को आलोचना भएपछि आयोगको आइतबार साँफु बसेको बैठकले निर्णय कार्यान्वयन नगर्ने निर्णय गरेको हो।

सञ्चारमाध्यम अनुगमनको काम हाम्रो होइन, सम्बन्धित निकायले नै गर्छ, प्रमुख निर्वाचन आयुक्त दिनेश थपलियाले कात्तिकपूरसँग भने, 'आयोगको निर्णयमा भएको कमजोरी आयोगले सच्याएको छ, उक्त निर्णय कार्यान्वयन हुँदैन।' प्रमुख आयुक्त थपलिया जिल्लावाहिर रहेका बेला निर्वाचन आयुक्त रामप्रसाद भण्डारीले शनिवार उक्त निर्देशन दिएका थिए।

स्रोतका अनुसार निर्णय विवादमा परेपछि शनिवार राति नै आयोगका पदाधिकारी र कर्मचारीको बैठक बसेको थियो तर भण्डारीले निर्णयबाट पछि नहट्ने अडान लिएका थिए। आइतबार राजधानी फर्केपछि प्रमुख आयुक्त थपलियाले सार्वजनिक कार्यक्रमबाटै निर्णय सच्याउने बताएका थिए।

निर्वाचन आयोग पछि हटेलगात्तै सेतोपाटीलाई प्रेस काउन्सिलले २४ घण्टे स्पष्टीकरण सोधेको छ। उम्मेदवारलाई नकारात्मक प्रभाव पार्ने समाचार सम्प्रेषण गरेको भन्दै त्यसको कारण २४ घण्टाभित्र पेश गर्न काउन्सिलले सेतोपाटीलाई पत्र पठाएको हो। भाषा-१ का एमाले उम्मेदवार अग्नि खरेलका छोरा निशान खरेल अमेरिकी सेनामा रहेको र उनको नेपाली नागरिकता कायमै रहेको भन्ने समाचारमै काउन्सिलले आइतबार पत्र काटेको हो।

PREMIER STEEL

सबैको लागि, सधैंको लागि

NS-191 ISO 9001:2015

“ तपाइँको निर्माण तपाइँको सिर्जना हो ”

Premier Steel Pvt. Ltd.
Duhabi, Sunsari, Nepal
Tel: +977 21 514248, 516654

Premier Next
भरोसा नयाँ युगको निर्माणको 5000

2nd BEST B-School in Nepal

New Business Age Ranking 2022   Emerging IT College of the Year 2022   Excellence Education Award 2022

THE DOOR TO OPPORTUNITY HAS EVOLVED. HAVE YOU?

Yes, the opportunities have multiplied, but not necessarily simplified. To unlock these diverse opportunities, you have to have multi-disciplinary skill-sets backed with a real-world practical edge.

Because, today, upskilling is the key.

ADMISSION OPEN

BBA | BScIT
MBA | MBA-IT | MScIT

Presidential BUSINESS SCHOOL
LEAD • INSPIRE • INNOVATE

Affiliated to

WESTCLIFF UNIVERSITY
California, USA | westcliff.edu

Accredited by

WISC
Senior College and University Commission

Thapagaun, New Baneshwor, Kathmandu, Nepal | Tel: 01-5244306, 01-5245006
Email: info@presidential.edu.np | Website: www.presidential.edu.np

दलितलाई दलहरूको पुरानै आश्वासन

दलहरूले छुवाछूत अन्त्यका लागि अभियान चलाउने सतही घोषणा गरेका छन्, दृढ संकल्प र प्रस्ट कार्ययोजना ल्याएका छैनन्

प्रकाश घौलाकोटी (काठमाडौं)

राजनीतिक दलहरूले चुनावी घोषणापत्रमा छुवाछूत र जातका आधारमा हुने विभिन्न विभेदकारी व्यवहार अन्त्य गर्न पुरानै वाचा दोहोर्‍याएका छन्। जनसंख्याको १४ प्रतिशत हिस्सा ओगट्ने दलित समुदायको भोट तान्न सामाजिक रूपान्तरणको अभियान चलाउनेदेखि आर्थिक, सामाजिक सशक्तीकरणका लागि राज्यका निकायमा पूर्ण समावेशी सिद्धान्तको पालना, शिक्षामा छात्रवृत्ति, स्वास्थ्य र रोजगारीको क्षेत्रमा विशेषाधिकार व्यवस्था गर्ने प्रतिबद्धता गरेका दलहरूको आफ्नै संरचना र निर्णय प्रक्रिया भने निश्चित समुदायको वर्चस्व र विभेदकारी सोचबाट सञ्चालित देखिन्छ।

दलहरूले दलित समुदायका नेतालाई दलित भएकै कारण चुनाव नजिले भन्दै प्रत्यक्षदर्श उम्मेदवार बनाउने गरेका छैनन्। प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्षमा सत्तारूढ कांग्रेसले दलित समुदायका एक जना नेतालाई पनि टिकट दिएन। एमालेले एक र माओवादीले दुई जनालाई उठाएका छन्। अन्य दलमा दलित समुदायबाट उम्मेदवारको संख्या अति कम छ। घोषणापत्रमा भने दलहरूले यस पटक पनि समावेशी सिद्धान्तको पूर्ण पालना गर्ने प्रतिबद्धता दोहोर्‍याएका छन्। पार्टी विधानमा छुवाछूत गर्नेलाई साधारण सदस्यबाटै निलम्बन गर्ने लेखेका दलहरूले छुवाछूतमा दोषीको संरक्षण र प्रोत्साहनजनक अभिव्यक्ति दिएका नेताहरूलाई उम्मेदवार बनाएका छन्।

एमालेले छुवाछूत प्रथा, अन्य सामाजिक विकृति र शोषण अन्त्य गरी सभ्य समाज निर्माण गर्ने प्रतिबद्धता दोहोर्‍याएको छ। तर छुवाछूत मुद्दामा आरोपितलाई छुटाउन सरकारी गाडी लिएर प्रहरी कार्यालय पुगेका तत्कालीन शिक्षामन्त्री कृष्णगोपाल श्रेष्ठ यस पटक पनि काठमाडौं-९ मा एमालेबाट प्रतिनिधिसभा सदस्यका उम्मेदवार छन्। श्रेष्ठले प्रहरीलाई दबावमा पारेर छुवाछूत मुद्दामा आरोपितलाई हिरासतमुक्त गराएको आरोप छ। एमालेले यसअघि स्थानीय तह निर्वाचनमा पनि छुवाछूत मुद्दामा दोषीको खुलेआम संरक्षणमा उत्रिएका कृष्णबहादुर थापालाई पोखरा महानगरपालिकामा मेयर उम्मेदवार बनाएको थियो।

एमालेले घोषणापत्रमा मानव अधिकारको सम्मान, सामाजिक न्यायको प्रत्याभूति र सामाजिक सीमावद्धता, जातीय सद्भाव र सांस्कृतिक सहकार्यसहितको समन्त समाज निर्माण गर्ने भनेको छ। त्यस्तै, मधेसी दलित, सामाजिक रूपमा भेदभावमा परेका व्यक्ति र समुदायलाई राज्यबाट संरक्षण गरी स्वरोजगार र सामाजिक रूपान्तरणको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, भूमिहीन दलितलाई जमिन र आवासको व्यवस्था गर्ने, व्यावसायिक कर्जाको सहज पहुँचको वातावरण बनाउने विषय घोषणापत्रमा समेटेको छ।

अर्को ठूलो दल कांग्रेसले दलितप्रति हुने अमानवीय विभेद र छुवाछूत अन्त्य गर्ने प्रतिबद्धता दोहोर्‍याएको छ। तर त्यसका लागि कुनै प्रस्ट कार्ययोजना प्रस्तुत गरेको छैन। कांग्रेसले घोषणापत्रमार्फत राज्यका सबै तहमा समावेशी सिद्धान्त पालना गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको छ। लोकतन्त्रलाई समावेशी बनाउँदै शासनमा सबैको साझेदारी, स्वामित्व र अपनत्व स्थापित गर्ने तथा समाजमा सहअस्तित्वको भावलाई बलियो पार्ने पाँच 'प' (पहिचान, पहुँच, प्रतिनिधित्व, प्रगति र प्रतिष्ठा) सहितको जीवनयापन गर्न पाउने वातावरण निर्माण गर्ने संकल्प गरेको छ। घोषणापत्रमा आफूलाई सामाजिक रूपान्तरणको संवाहक शक्ति दावी गरेको कांग्रेसले अन्धविश्वास, सहिष्णुता, छुवाछूत र भेदभावरहित समतामूलक समाज निर्माणको प्रतिबद्धता जनाएको छ। माध्यमिक शिक्षा नि:शुल्क गराउने, मधेसी, दलित, मुस्लिम, चेपाङ, हलिया, कमेया, कमलरीलाई नि:शुल्क प्राविधिक शिक्षाको व्यवस्था गर्ने, छात्रालाई विद्यालय पठाउनेलागत प्रोत्साहनका कार्यक्रम उसले अघि सारेको छ।

सत्तारूढ माओवादी केन्द्रले घोषणापत्रमा विगतमा जस्तै छुवाछूतमुक्त राष्ट्र घोषणालाई व्यावहारिक र प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तहसम्मै 'सांस्कृतिक रूपान्तरण अभियान' सञ्चालन गर्ने आश्वासन बाँडेको छ। छुवाछूत अन्त्यको प्रस्ट योजना भने माओवादीले उल्लेख गरेको छैन। वरु उसले जातीय विभेदकै जडमा छ जना युवाको ज्यान जाने

कसको घोषणापत्रमा के ?

एमाले : छुवाछूत प्रथा, अन्य सामाजिक विकृति र शोषण अन्त्य गरी सभ्य समाज निर्माण गर्ने, सामाजिक रूपमा भेदभावमा परेका व्यक्ति र समुदायलाई राज्यबाट संरक्षण गरी स्वरोजगार र सामाजिक रूपान्तरणको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, भूमिहीन दलितलाई जमिन र आवास व्यवस्था गर्ने, व्यावसायिक कर्जाको सहज पहुँच दिलाउने

कांग्रेस : दलितप्रति हुने अमानवीय विभेद र छुवाछूत अन्त्य गर्ने, लोकतन्त्रलाई समावेशी बनाउँदै शासनमा सबैको साझेदारी, स्वामित्व र अपनत्व स्थापित गर्ने तथा समाजमा सहअस्तित्वको भावलाई बलियो पार्ने पाँच 'प' (पहिचान, पहुँच, प्रतिनिधित्व, प्रगति र प्रतिष्ठा) सहितको जीवनयापन गर्न पाउने वातावरण निर्माण गर्ने

माओवादी : छुवाछूतमुक्त राष्ट्र घोषणालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तहसम्मै अभियान सञ्चालन गर्ने, निश्चित समयसम्म दलित समुदायलाई विशेषाधिकार दिने, जातीय जनसंख्याका आधारमा राज्यका सबै अंगमा समान पहुँच ग्यारेन्टी गर्ने, अन्तरजातीय विवाह गर्नेलाई विनाधितो सहूलियतमा १० लाख रुपैयाँसम्मको कर्जा उपलब्ध गराउने

गरी भएको रकम घटनाका विषयमा तोडमोड गरेर अभिव्यक्ति दिएका जनार्दन शर्मालाई उम्मेदवार बनाएको छ।

माओवादीले निश्चित समयसम्म दलित समुदायलाई विशेषाधिकार दिएर उत्थान र सशक्तीकरण गर्नुपर्नेमा जोड दिएको छ। छुवाछूत र असमान प्रतिनिधित्वलाई मूल मुद्दामै समेटेर दसवर्षे सशस्त्र संघर्ष गरेको माओवादीले साँच्चै समाजमा स्थापित विभेदको अन्त्य, समानता, समानुपातिक समावेशी प्रतिनिधित्व, धर्मनिरपेक्षताको सिद्धान्तलागत सवैधानिक अधिकारहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता

जनाएको छ। जातीय जनसंख्याका आधारमा राज्यका सबै अंगमा समान पहुँच र प्रतिनिधित्वको ग्यारेन्टी गर्ने, दलित समुदायभित्रका पहाड, मधेसी दलित, दलित महिला र त्यसभित्रका विभिन्न जातलाई समानुपातिक रूपमा अवसरको वितरण गर्ने, नि:शुल्क उच्च शिक्षा र प्राविधिक शिक्षामा छात्रवृत्ति, रैथाने सीप, कलासम्बन्धी विश्वविद्यालय स्थापनालागत योजना समेटेको छ। अन्तरजातीय विवाह गर्नेलाई विनाधितो सहूलियतमा १० लाख रुपैयाँसम्मको कर्जा उपलब्ध गराउने, संघ र प्रदेशमा दलित विकास प्राधिकरण

स्थापना गर्ने र एकीकृत विकासको अवधारणामा काम गर्ने पनि उल्लेख गरेको छ।

एकीकृत समाजवादीले भूमिहीनलाई जग्गा दिने नीति समेटे पनि भूमिहीन दलितलाई अलग्गै सम्बोधन गरेको छैन। सो पार्टीले छुवाछूत, अन्धविश्वास, घरेलु हिंसा, दाइजो, तिलक, छाउपडी, वोक्सी जस्ता कुसंस्कारविरुद्ध सामाजिक अभियान सञ्चालन गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको छ। राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीले पनि घोषणापत्रमा विभेद र कृषिविरुद्ध युवा परिचालन गर्ने भनेको छ। तर, जातकै आधारमा हुने विभेदका विषयमा

प्रस्ट उल्लेख छैन। संविधानले सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्ने समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाज निर्माण गर्ने संकल्प गरेको छ। दलका संरचनामै दलित समुदायको प्रतिनिधित्व कम छ भने राज्यका निकायमा भन्नु कमजोर छ। सवैधानिक आयोगको नियुक्तिमा हाल दलित आयोगवाहेक अन्यमा एक जना पनि दलित छैनन्। न्यायालयमा दलितको प्रतिनिधित्व १.०८ प्रतिशतमात्रै छ भने निजामती सेवामा २.२२ प्रतिशतमात्रै दलित छन्। प्रहरीमा ९ र सेनामा ८.९४ प्रतिशत दलितको प्रतिनिधित्व छ।

नेपाल सरकारका पूर्वसचिव एवम् अर्थशास्त्री मानवहादुर विक दलहरूले चुनावी घोषणामा यस पटक पनि दलितलाई आश्वासनमा भुलाउने प्रपञ्च मात्रै रचेको बताउँछन्। उनी छुवाछूत प्रथा समकालीन समाजको सबैभन्दा अमानवीय सामाजिक अपराध भएको बताउँछन्। तर, यो प्रथा अन्त्य गर्ने अहिलेको राजनीतिक नेतृत्वमा रूचि नदेखिएको उनको दावी छ। 'कांग्रेसी घोषणाकै कुरा गर्ने हो भने ससद र संविधानबाटै छुवाछूत अन्त्य भइसक्यो, तर व्यवहारमा भन्नु गडच्युत वनेको छल्लो छ। तैपनि दलहरूसँग सरकारमा गएर दलितको सवाल सम्बोधन गर्ने ठोस नीति र योजना देखिँदैन। घोषणापत्र हेर्दा अहिलेको राजनीतिक नेतृत्व छुवाछूत अन्त्य गर्न चाहन्छ भनेर विश्वस्त हुने आधार छैन', उनले भने। पूर्वसचिव एवम् अर्थशास्त्री विक दलहरूले समावेशी प्रतिनिधित्वको व्यवस्था गर्ने प्रतिबद्धता जनाए पनि व्यवहारमा त्यस्तो नदेखिएको दावी गर्छन्। 'अहिलेको आरक्षण प्रणाली दलितकै लागि लागू भएको भएँ गराएको छ, तर त्यसबाट गैरदलितले लाभ उठाइरहेका छन्', उनले भने, 'दलितको समावेशी प्रतिनिधित्व बढाउने हो भने अर्भक दशकसम्म वैज्ञानिक आरक्षण प्रणाली अपनाउनु आवश्यक छ।'

अधिकारकर्मी हिरा विश्वकर्मा दलहरूले दलित समुदायलाई भोट वैकमात्रै बनाउँदै आएको बताउँछन्। 'अहिले यसै पनि घोषणापत्रको खासै महत्त्व देखिँदैन, त्यसमाथि दलितका सवालमा दलको प्रतिबद्धता कर्मकाण्डी मात्रै हो', उनले भने, 'दलितका लागि दल छैनन्, सरकार छैन, वजेट पनि छैन। दलितको जीवनस्तर हिजो जहाँ थियो, अहिले पनि उही छ। हिजो जस्तो विभेद थियो, अहिले भन्नु जर्कोइएको छ।' उनी समाज विगतभन्दा प्रगतिशील बाटोमा उन्मुख हुनुपर्नेमा नेपालमा त्यस्तो भनिएको बताउँछन्। 'राजनीतिक नेतृत्वको दलितप्रति दृष्टिकोण यस्तै रहने हो भने दलितले आत्मसम्मानसहितको जीवन बाँच्न पाउने अवस्था कहिल्यै आउँदैन, यही नेतृत्वबाट त्यसको आशा गर्ने ठाउँ पनि छैन', उनले भने।

संविधानमा उत्पीडित दलित समुदायको अधिकार र सशक्तीकरणका लागि दृष्टा अलग्गै मौलिक हक छन्। संविधानको धारा २४ ले निजी, सार्वजनिक वा कार्यस्थलमा हुने छुवाछूत र अन्य कुनै पनि आधारका विभेदलाई सामाजिक अपराधका रूपमा दण्डनीय भनेको छ भने धारा ४० ले दलित समुदायको समानुपातिक प्रतिनिधित्व, भूमिहीनलाई जग्गा र आवासविहीनलाई घर, शिक्षामा छात्रवृत्ति, स्वास्थ्य उपचारमा विशेष सुविधा, परम्परागत सीपको संरक्षण र विकासको व्यवस्था गरेको छ। तर दलित समुदायले संविधानले दिएको भूमि, जमिन, आवास र शिक्षा स्वास्थ्यसम्बन्धी यी अधिकार पाएका छैनन्। यसबाहेका कानून पनि बनेका छैनन्। दलहरूले भने भूमि, जमिन, आवास र शिक्षा स्वास्थ्यसम्बन्धी यी अधिकार कार्यान्वयनका लागि अधिल्लो निर्वाचनकै प्रतिबद्धता दोहोर्‍याएका छन्।

नेपाली समाजमा ६ दशकअघिसम्म दलित समुदायमाथि हुने छुवाछूत र जातीय भेदभावलाई कानुनी मान्यता नै थियो। ०४७ को संविधानले जातीय आधारमा हुने भेदभावलाई निषेध गरेको छ। ०६३ सालमा संसदले नेपाललाई छुवाछूतमुक्त घोषणा गर्‍यो। छुवाछूत कसुर दण्डनीय हुने ऐन ०६८ सालमा जारी भयो। तर अहिले पनि त्यसको व्यावहारिक कार्यान्वयन हुन सकेको छैन। दलितको शैक्षिक, आर्थिक र सामाजिक अवस्था टाँटलाग्दो छ। दलहरूले भने फेरि पनि छुवाछूत अन्त्यका लागि अभियान सञ्चालन गर्ने सतही घोषणा मात्रै गरेका छन्, दृढ संकल्प र प्रस्ट कार्ययोजना ल्याएका छैनन्।

बाह्रैमास बाढीको पिरलो

महाकाली र जोगबुडा नदीले घेरिएको कुतियाकभरका बान्सिन्दा उम्मेदवारहरूलाई हरेक पटक बाढी रोकथाम र सीमा समस्या समाधानको माग राख्न छाड्दैनन्

मवानी मट्ट (कञ्चनपुर)

पुरन सुनार गुजरातको एक होटलमा काम गर्थे। कोरोना संक्रमणका बेला घर फर्किएका उनी त्यसयता गाउँमै तरकारी खेती गरिरहेका छन्। तर गतवर्षदेखि उनले तरकारी खेती पनि राम्ररी गर्न सकेका छैनन्। महाकाली नदीको भीषण बाढीले जग्गामा बालुवा ल्याएर वगर बनाएपछि खेती गर्न गाह्रो भएको हो। कञ्चनपुरको दोधारा-चाँदनी नगरपालिका-१० कुतियाकभरका ३३ वर्षीय सुनारलाई एकातिर बाढीको चिन्ता हुन्छ भने अर्कोतिर बेला-बेलामा भारतीय सुरक्षाकर्मीले दिने दुखको पिरलो छ।

कुतियाकभर महाकाली र जोगबुडा नदीको दोभानमा पर्छ। महाकालीमा बाढी आएका बेला जोगबुडा नदी थुनिएर कुतियाकभर डुबानमा पर्छ। गत वर्ष कात्तिकमा पनि त्यही भयो। महाकालीमा भीषण बाढी आउँदा बहाव थुनिएर जोगबुडाको बाढी बस्तीमा पर्‍यो। ४० घर डुबानमा परे। भाग्ने ठाउँसमेत रहेन। सुरक्षाकर्मीले च्याफ्टिड बोटबाट उद्धार गरेर उनीहरूको ज्यान जोगाए। त्यतिबेला बृद्धबाडा र गर्भवतीको ज्यान जोगाउन निकै मुस्किल भएको स्थानीय बताउँछन्। 'महाकालीपारि दोधारा-चाँदनी दुर्गम भन्छन्, दोधारा-चाँदनीबाट पनि हामी दुर्गम भएका छौं', सुनारले भने, 'यहाँ बखौंमा मात्रै होइन हिउँदमा समेत नदीले कटान गरिरहेको छ।' उनका अनुसार वर्षामा बाढी प्राकृतिक रूपमै आउने भए पनि अरू बेला जोगबुडा नदीमा भारतीय पक्षले शारदा नहरको पानी छाड्दा हिउँदमा समेत डुबान-कटान हुने गरेको छ। जसका कारण कुतियाकभर बाह्रै महिना जोखिममा रहने गरेको उनी बताउँछन्।

तीनतिर महाकाली र जोगबुडा नदीले घेरिएको कुतियाकभरमा ४० परिवारको बसोवास छ। कुतियाकभरमा पश्चिम-दक्षिणतर्फ भारत छ। उत्तरपश्चिमको पिलिभित जिल्लाको वंगाली बस्तीसँग जोडिएको छ, कुतियाकभर। यहाँका अधिकांश घरको आँगन दशगजासँगै जोडिएको छ। हिउँद हुने गर्दा बाढी पनि त्यही दशगजा हो। यही कारण बेला-बेलामा सीमा क्षेत्रमा विवाद पनि हुने गरेको छ।

मत माग्दै घरदेखि बाहिर उम्मेदवार तथा राजनीतिक दलका नेतासँग यहाँका बासिन्दाले नदी किनारमा तटबन्ध र सीमामा सहज आवागमनको माग गर्दै आएका छन्। यो अहिलेको माथै माग होइन। हरेक निर्वाचनमा जनताको माग र नेताको आश्वासन यही बन्दै गरेको छ। तर त्रासमा बाँच्नुपर्ने अवस्था अर्भक अन्त्य नभएको

कञ्चनपुरको दोधारा-चाँदनी-१० को कुतियाकभर बस्ती। तस्वीर : भवानी कान्तिपुर

उनीहरू बताउँछन्। 'पोहोर त घरमा खम्बा समातेर ज्यान जोगायौं, अन्न र लुगाकपडादेखि गाईभैसी सबै बगाएर लग्यौं', स्थानीय वसन्ती सुनारले भनिन्, 'सधैँ यो त्रासमा बाँच्नुभन्दा हामीलाई अन्यत्रै स्थानान्तरण गरिदिनुपर्छ।' कटान र डुबान रोकथामका लागि तटबन्ध निर्माण गर्न नसके उचित स्थानमा बस्ती नै सार्न उचित हुने उनको भनाइ छ।

कुतियाकभर जोगबुडा नदीपारि छ। आउजाउ गर्नका लागि जोगबुडामा फोलुंगे पुल हालिएको छ। तर बखौंमा दुवैतर्फ बाढी भरिएर पुग्नमा पुग्ने नसकिने हुन्छ। बाढी आएका बेला ज्यान जोगाउन सीमा क्षेत्रको वंगाली बस्तीको अग्लो ठाउँमा जानुपर्ने स्थानीय बताउँछन्। कुतियाकभरका बासिन्दा किनमेलदेखि औषधोपचारका लागि सीमापारि भारतीय बजारमा निर्भर छन्। तर सीमामा आउजाउ गर्दा भारतीय सुरक्षाकर्मीले बेला-बेलामा दुख दिने गरेको उनीहरूको गुनासो छ। कैयौँ पटक एसएसबी बस्तीमै परेर धम्क्याउने गरेको उनीहरूले दुबसो पोखे गरेका छन्। दशगजाको बाढो भएर धान, गहुँ तथा तरकारी डुबानी गर्दासमेत दुख दिने गरेको सुनार बताउँछन्। 'एसएसबीलाई सोधेर मात्रै धान-गहुँ ल्याउन पाइन्छ, नत्र ल्याउन दिँदैन', उनले भनिन्, 'बखौंमा नदी किनारको बाढीमा हिँड्नुले गर्दै सकिन्न, दशगजाको

बाढीमा एसएसबीले हिँड्न दिँदैन।' कुतियाकभरमा अधिकांश दलित समुदायको बसोवास छ। यहाँका हरेक घरबाट युवाहरू रोजगारीका लागि दिल्ली, गुजरात र मुम्बई लगायतका भारतीय सहरमा पसेका छन्। अधिकांश युवा होटल लाइनमा काम गरिरहेको पुरन सुनार बताउँछन्। पुरन पनि ५ वर्ष गुजरातमा होटलमै काम गरेर घर फर्किएका हुन्। 'हाब्रो मुख्य समस्या नदी कटान र डुबान तथा सीमाकै हो', स्थानीय शेरबहादुर टमाटा भन्छन्, 'यो माग जसले पुरन प्रतिबद्धता र योजना ल्याउँछ उसैलाई भोट दिन्छौं।' उक्त बस्तीमा एक सयभन्दा बढी मतदाता छन्। बस्तीका सबै मतदाता मतदानको लागि एकजुट हुन्छन्।

गाउँको मुद्दा सम्बोधन हुने आश्वासन वा प्रतिबद्धताकै आधारमा मतदान गर्दै आएका छन्। कुतियाकभर तरकारी खेतीका लागि परिचित छ। यहाँ भन्दा, परवल, तरुल, मुलालगायत अन्य बेमौसमी तरकारीसमेत उत्पादन हुन्छ। अधिकांशले सीमावर्ती बजार छटीमा पुगेर तरकारी विक्री गर्दै आएका छन्। तर कतिपयले मोटरसाइकलमा बोकेर महेन्द्रनगर पुर्‍याउँछन्। भारततर्फ लैजान पनि एसएसबीले दुख दिने भएकाले उनीहरू २५ किलोमिटर मोटरसाइकलमा डुबानी गरेर महेन्द्रनगर पुर्‍याउने गर्छन्। 'गाउँमै वा नगरपालिकाभित्र उपयुक्त ठाउँमा तरकारी संकलन केन्द्र राख्नुपर्ने पनि हाम्रो माग छ', कुतियाकभरबाट तरकारी बोकेर महेन्द्रनगर पुग्ने गरेको खड्के बुढा भन्छन्, 'भोट मान आउँदा सबै हुन्छ भन्छन्, तर त्यसपछि कोही वास्ता गर्दैनन्।'

दोधारा-चाँदनी परवल खेतीका लागि परिचित छ। एकदशकअघिसम्म यहाँको परवल दिल्लीसम्म पुग्थो। एउटै परिवारले ८/१० किन्टलसम्म परवल विक्री गर्थे। व्यापारीहरू टुक टुक लिएर सीमासम्मै पुग्थे। तर भारतले क्वारेन्टिन परीक्षणका बहानामा नेपाली परवल रोकेपछि कृषकहरूले उक्त खेती नै छाडे। अहिले यो परिवारले मात्रै परवल खेती गर्छन्। विस्तारै नेपालतर्फ पनि बजार बढ्न थालेका कारण परवल खेतीतर्फको आकर्षण पुग्न बढ्न सक्ने देखिन्छ। त्यही भएर तरकारी हाटबजारदेखि संकलन केन्द्र स्थापनाको माग हुन थालेको हो। जोगबुडा र महाकाली नदीको बीचमा रहेको दोधारा-चाँदनी टापु नगरपालिकाका रूपमा छ। जोगबुडापारि पनि भारतसँगै आँगन जोडिएका अन्य बस्तीहरू नदी कटान र डुबानको समस्या छन्। कुतियाकभरसँगै ३ नम्बर वडाको बडुवाल टोल, ७ को कञ्चनभोज र ८ को सुन्दरनगर बस्तीहरू भारतसँगै जोडिएका छन्।

भुकम्प प्रतिरोधात्मक तथा भौतिक पूर्वाधारले सम्पन्न जनकपुरमा स्थित आफ्नै भवनमा

ADMISSION OPEN

Affiliated to Purbanchal University

- BE CIVIL** 4 years
- BBA** 4 years

Online Form available at pufoe.edu.np

योग्यता:
I. Sc. मा ४५% पास अथवा डिप्लोमा इन इन्जिनियरिङ वा सो बरह

CENTRAL ENGINEERING COLLEGE
जनकपुरधाम(रामानन्द चोक देखि दक्षिण राजमार्गको पश्चिम विजय भवन)
Tel: 041527336, 9801124336, 9854024600, 9854029897, 9801048617
Email: centralegg@gmail.com

सम्पादकीय

बारपाकका बाँकी टहरा : पुनर्निर्माण अभियानले छाडेको प्रश्न

साढे सात वर्षअघि गाएको भूकम्पको इपिसेन्टर बारपाक त्यसयता चलेको राष्ट्रिय पुनर्निर्माण अभियानको पनि एउटा 'इपिसेन्टर' जस्तै थियो। यसबीच बारपाक मात्र होइन, देशभर पुनर्निर्माणका अधिकांश काम सकिएका छन्। पुनर्निर्माण प्राधिकरण विघटन भएकै एक वर्षभन्दा बढी भैसक्यो। सम्वन्धित कामहरू सरोकारवाला मन्त्रालय/निकायलाई जिम्मा लगाउँदै प्राधिकरण बन्द गरिएको हो। तर, बारपाकमै पनि २४ दलित घरपरिवार भने अझै टहरामै बस्न बाध्य छन्। सरकारी राहतदेखि राष्ट्रिय-अन्तर्राष्ट्रिय सभ्यसंस्थाको सहयोगमा बारपाकभर १४ सय पक्की घर ठडिइसक्दा पनि उनीहरू साँघुरा टिनका छाप्रामै जीवन काट्दै छन्। कारण जे भए पनि, एकै बस्तीमा अहिलेसम्म यति धेरै घर बन्न नसक्नु भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमाथिको एउटा प्रश्न हो।

भूकम्पले घर भत्काएपछि बारपाकको गैरीगाउँ र डाँडागाउँका ३२ घरपरिवार अलि तलको सरकारी जग्गामा संरेर टहरो हालेर बसेका थिए। तिनै ३२ मध्ये २४ परिवार अद्यापि टहरामा छन्। दलितहरूको बसोबास रहेको करिव सात रोपनी खण्डहर जग्गामा प्राधिकरणले 'भूकम्प स्मृति जीवित संग्रहालय' बनाउने योजना अघि सारेकाले उनीहरूको पुनर्वसोबास अलपत्र परेको हो। कारण, अन्यत्र सरकारी जग्गा मुआब्जास्वरूप दिइने सतमा केहीले प्राधिकरणलाई लालपुजा बुझाए पनि यसमा सबै गाउँले सहमत भएनन्। पुरानो थातथलोमा बस्ने र मुआब्जा लिएर नयाँ ठाउँमा सरेर भन्ने दुई समूहलाई स्थानीय राजनीतिक दलहरूले आ-आफ्नो मुद्दा नै बनाए। केही सरकारी राहत लिएर केही पुरानै थातथलोमा घर बनाएर बस्न थाले भने यी २४ परिवार प्राधिकरणको नीतिलाई पछ्याउँदै सरकारी जग्गामै बसे। तर पनि राजनीति किचाघान र सरकारी निर्णयहीनताका कारण पुनर्वासको प्रबन्ध त परको कुरा, अहिलेसम्म उनीहरूले सङ्ग जग्गामा लेलपुजाधरि पाएका छैनन्।

यसरी टहरामा बस्नुको कष्ट कम्ती छैन। सहरी विकास विभागले बनाइएका ४ वटा शौचालय र ४ वटा बाथरुम २४ घरका निम्ति पर्याप्त छैनन्। हिउँदमा शीत चुहिन्छ, बर्षामा पानी। बालबालिका र वृद्धवृद्धा बारम्बार विरामी पर्छन्। हावाहुरी आउँदा आगो फुक्न सक्दैनन्। कति बेला धुरी उडाउला भनेर चिन्ता त छुट्टै छ। सरकारले भरपर्दो विकल्प उपलब्ध नगराएसमा आठ वर्षा र सात हिउँद टहरामा बिताइसकेका उनीहरूले थप हिउँद-वर्षा पनि कष्टपूर्वकै गुजार्नुपर्नेछ।

समस्याको सहज समाधान भने पक्कै छैन। एकातिर, पुरानो बस्ती भौगर्भिक रूपमा जोखिमयुक्त रहेको भन्दै टहरामा बस्नेहरू त्यहाँ सरेर इच्छुक छैनन्। सरकारी जग्गामा बस्ने विस्थापित र थातथलोमा बस्ने भन्नेहरूबीचको विवाद यथावत् छ। अर्कातिर, सरकार पनि अत्योलमा देखिन्छ। गत साउन ९ मा मन्त्रपरिषद बैठकले बारपाकको ६ रोपनी १० आना ३ पैसा जग्गा सट्टाभर्ना दिनका लागि सहमति प्रदान गरेको छ। उक्त बैठकले भूकम्पपीडितको जग्गा भूकम्प स्मृति पार्क निर्माणका लागि 'भूकम्प स्मृति पार्क, गोरखा' को नाममा प्राप्त गर्ने र त्यसरी प्राप्त हुन आएको जग्गामा नबढ्ने गरेर सट्टाभर्ना दिने निर्णय गरेको हो। तर मन्त्रपरिषदको निर्णय सबै दलित बस्तीका बासिन्दाका निम्ति लागू हुने हो वा सरकारी जग्गामा बसेकाहरूको हकमा मात्रै भन्ने प्रस्ट छैन। यसबारे स्पष्ट निचोडमा नपुगेमा समस्या थप लम्बिने देखिन्छ।

मन्त्रपरिषदको निर्णय कार्यान्वयन पनि सहरी विकास मन्त्रालयको केन्द्रले संघीय आयोजना कार्यान्वयन एकाइ कास्कीलाई पत्र पठाइसकेको छ। यो निर्णयको कार्यान्वयन समस्याको गाँठो फुकाउने गरी हुनुपर्छ, अझ बल्काउने गरी होइन। संग्रहालय बनाउने निर्णय गर्दा नै प्रभावित सबैको सहमति नलिइएकाले समस्याको गाँठो धेरै किसिएको यहाँ स्मरण गर्नुपर्छ। र, त्यति बेलाको गत्ती पुनः नदोहोरिने गरी सरकार उचित टुंगोमा पुर्‍याउनुपर्छ। यस क्रममा विवादका दुवै पक्षको चित्त बुझाउनुपर्छ। ताकि, टहरामा बाँसिरहेकाहरूले घर बनाउनका निम्ति जग्गा पाऊन्, थातथलोमा घर बनाएकाहरूको उठिबास लाग्छ कि भन्ने चिन्ता पनि दूर होस्।

अब पनि उचित उपाय खोजिएन भने टहरामा बस्न बाध्य पीडितहरूले थप दुख त पाउने नै छन्, राष्ट्रिय पुनर्निर्माण अभियान पनि अपुरो नै रहनेछ। भूकम्पको इपिसेन्टरकै पुनर्निर्माणमा राटो भेटिनु आफैमा लज्जाको विषय बनेछ। त्यसैले सबै तहका सरकार र सरोकारवाला यसमा गम्भीर हुनुपर्छ। भूकम्पपीडितको व्याक्तिगत आस्था र दलीय राजनीतिबाट माथि उठेर स्थानीय जनप्रतिनिधि लगायत सरोकारवालाको यसमा पहल गर्नुपर्छ। र, विज्ञसहितको सरकारी टोलीले स्थलगत अध्ययन र सर्वेपरीय छलफल गरी यथोचित निर्णय लिएर समस्याको समाधान गर्नुपर्छ। आशा गरौं, सम्बन्धित निकायहरूले उनीहरूको समस्याको तीव्र समाधान खोज्नेछन्। अनेकौं आशवासनका पत्रुराहरू बोकेर घरदैलो बुलिरहेका उम्मेदवारहरूले पनि चुनाव जितेपछि उनीहरूलाई भुल्नेछैनन्।

गठबन्धनले खोसेको छनोटको अधिकार

दीपकुमार उपाध्याय

राजनीतिको चित्र-चरित्र सड्डालिँदै जानुपर्नेमा भन्नुभन्नु धूमिल, असंगत र अपारदर्शी बन्दै गएको छ। परिवारवाद, नातावाद र कृपावादमा मात्रै अलमलिएको छ राजनीति। त्यो उम्मेदवार छनोटमा पनि प्रतिबन्धित भएको छ। चुनावी मैदानमा देखिएका प्रायः पात्र-प्रवृत्तिबारे जनधारणा के छ भन्ने कुरा कतै लुकेको छैन। त्यसले चुनावी परिणाम थाहा पाउन मसिर ४ सम्म पछिनु नपर्ने संकेत गरेको छ, धेरै हदसम्म।

अहिले एकातर्फ सत्ताधारीहरूको गठबन्धन छ, भने अर्कातर्फ एमालेको अगुवाइको। दुइटै गठबन्धनमा मूल्य, मान्यता, आदर्श, नैतिकताको खड्गे छ। सबै पार्टी र नेताहरू आफ्नो सिद्धान्त, आदर्श र चरित्रबाट स्विकृत हुँदैदै यहाँसम्म आइपुगेका हुन्। नागरिक सर्वोच्चता कायम हुनुपर्ने यस प्रणालीमा नेताहरूले आमजनलाई आफ्ना पछुवा हँसियतको सम्झने गरेका छन्। यस अवस्थाले लोकतन्त्रमा विश्वास गर्ने, मानवीय आदर्श मान्ने र राष्ट्रियतालाई शिरोपर गर्ने चेतनशील नागरिकहरूलाई चिन्तित तुल्याएको छ।

मैले बालुवाटार पुगेर धेरैचोटि भनें, 'तपाईंहरू सरकारी स्रोतसाधनको दुरुपयोग गर्दै गठबन्धनको नाटक नगर्नुस्। आआफ्नो क्षमता र हुतीमा पार्टीहरू चुनावमा जाने साहसी निर्णय गर्नुस्। स्पष्टै छ, यो समानुपातिक प्रणालीमा कसैको पनि बहुमत हुँदैन, आउन दिइँदैन पनि। यो त अन्तर्राष्ट्रिय डिजाइन हो, नेपालमा जति अस्थिरता भयो विश्वशक्तिलाई खेल्न त्यति सजिलो। हामी फाँससकेका छौं।'

सबैले कुरा त आदर्शका गर्छन्, काम भने आफूलाई जे अनुकूल हुन्छ त्यही गर्छन्। उम्मेदवार चयनमा देखिहालियो, आफूले नाता, आफूले कोटीभन्दा बाहिर जान सकेनन् नेतृत्व तहमा रहेकाहरू। हामीले समावेशी-समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली भन्यौं, त्यो कहाँ, कसरी प्रतिनिधित्व भएको छ त? नेताहरूलाई बाध्यतावश समेटनुपर्येको दलित समुदायका व्यक्तिसमेत पनि 'सम्पन्न दलित' खोजियो, आदिवासी-जनजातिमा पनि आर्थिक सम्पन्नतालाई नै आधार बनाइयो। जो सीमान्तीयकै छ, जो उर्पेक्षित छ, ऊ दुय्यमा कहिँ छैन। सिद्धान्त र आदर्श त भन्ने कुरा नहुन् !

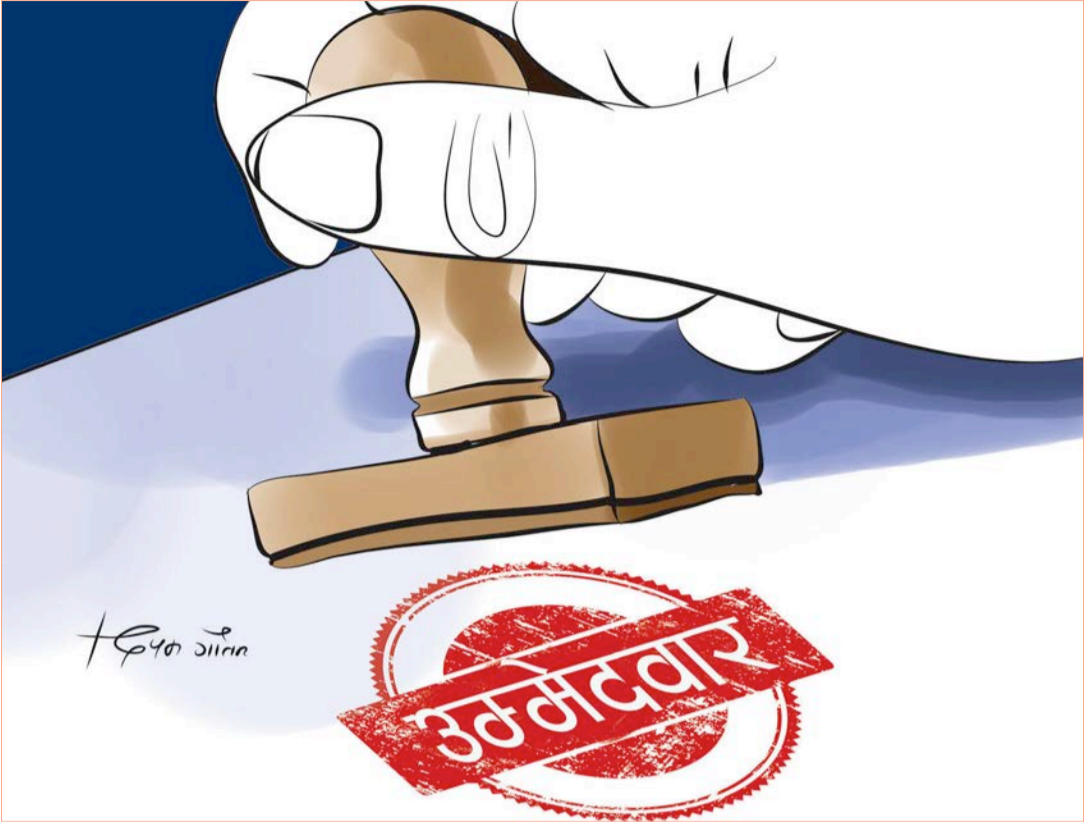
अवस्था कस्तो भइसकेको छ भने, इमानदार र चरित्रवान् १० जना मात्रै व्यक्ति मात्रै चुनिएर आउन सके पनि संसदको गरिमा र ओज कायम रहन्यो कि भन्ने भएको छ। नागरिकसँग छनोटको विकल्प कम छ। जो राष्ट्रवादी र मानवतावादी छ एवं स्पष्ट दृष्टिकोणसहित सचचरित्रता, नैतिकता र इमान कायम राख्न सक्छ, र जसमा केही आध्यात्मिक चेतना पनि छ, उसैलाई छान्नुपर्ने बेला आएको छ।

किमनजी भन्नुहुन्थ्यो, 'अवसर नपाउन्जेल त सबै राम्रा हुन्। अवसर पाएर पनि जो इमान, नैतिकता, चरित्रमा अड्छ, त्यसैलाई असल भन्नुपर्ने हुन्छ।' त्यसैले गठबन्धन भन्दैमा सचेत वर्ग र समुदायले अपसंस्कृतिलाई बढावा दिनेहरूलाई जोडबल नलगाएकै बेस हुन्छ, किनकि त्यस्ताले हिलो वा चाँडो असाहिष्णुतालाई नै परकाष्ठामा पुर्‍याउने हुन्।

लोकतन्त्र कसैबाट निर्देशित हुन हुँदैन, निर्देशित भइँदियो भने त्यो त अर्को तानाशाही हुन्छ। तर, हामीकहाँ लोकतन्त्र गलत वाटोतिर लैजाने गरी निर्देशित भइरहेको छ। यो परिपाटीले जन-असन्तुष्ट बढाउँदै लगेको छ, जसले कुन वाटो लेला, अहिल्यै भन्न सकिन्न। राजनीतिक नेतृत्वहरूको अदृश्यशीलता देशलाई फक्रनुपर्ने पछिछित्त घकेल्दै लगेको छ। केही दशकअघिसम्म विकासमा हाम्रै स्तरमा रहेका मुलुकहरू आज कहाँ पुगिसके, हामी भने जहाँको तहाँ छौं। आज हाम्रो वैदेशिक ऋणको भार कहाँ पुग्यो, परनिर्भरता कतिसम्म पुग्यो? हामी विकासको सूचकांकमा उभिएका छौं? मानवीय दृष्टिकोणले हामी कता लम्किरहेका छौं? प्रश्नहरू मननीय छन्।

वर्षौसम्म विचार, सिद्धान्त र आदर्शको पक्षधर रहेका अप्रज नेताहरू अहिले समाजवाद र साम्यवाद भनेका एकै हुन्, रूख वा हँसिया-हथौडा एकै हुन् भन्दै हिँडिरहेका छन्। आदर्श, नैतिक मूल्य-मान्यता वा सिद्धान्तको राजनीति कून चरीको नाम हो भनी खोज्नुपर्ने बेला भएको छ। आशावादी हुन सकिने एउटै आधार भनेको, लोकतान्त्रिक चेतना भएका र औलामा गन्न सकिने दुई-चार राष्ट्रवादी व्यक्तिले आसन्न पुर्‍याटनको केहीकतैबाट आकलन गरिरहेका छन् कि भन्ने मात्र हो। देशलाई भड्खालोमा जाकिनबाट जोगाउने पनि यिनै हुनेछन्।

कतु यथार्थ भनौं, 'हड् पार्लियामेन्ट' को जग हामीले संविधानमै राखिसकेका छौं। सिट कसको घटी वा बढी भन्ने मात्रै हो। संसदमा केही राम्रा मान्छे आऊन् र प्रभाव छाड्ने काम गरून्, कामना यति छ। हामीले के विर्सनु हुन्न भने, मतयत्रमा छाप नलगाउनजेल सार्वभौमिकता जनताकै हातमा हुन्छ, छाप लगाइसकेपछि त्यो अधिकार रहन। यही आधारलाई समाएर नेताहरूले खेल्दै आएका छन्। नेताहरूले आफ्ना कार्यकर्ता र आम जनतालाई यही बहानामा अनुशासनको डन्डा वा प्रलोभन देखाएर आफ्नो स्वार्थसिद्ध गर्दै आएका छन्। यो विडम्बनाको अन्त्य जरुरी छ। गत स्थानीय तह चुनावमा पनि केही सहरी क्षेत्रमा

यस पटक परीक्षण हुन बाँकी र समाजले केही आशा गरेका व्यक्तिले निर्वाचनमा भाग लिएका छन्। तर, यिनै आशालाग्दाहरूबीच पनि सहकार्य हुन नसक्नु सबैभन्दा दुःखद पक्ष हो।

नेताहरूको घमण्ड र भ्रमलाई केही मात्रामा भए पनि चिर्ने कामको सुरुआत त भएको छ, तर त्यस्ता परिणामहरू आउने दिनमा नेताहरूलाई शिक्षा दिलाउने तहमा पुगेकै छैनन्।

नेपाली कांग्रेसजस्ता गौरवशाली इतिहास भएको पार्टीमा समेत आज एकअर्कोको परामर्श लिने वा वौद्धिक अन्तरक्रिया गर्ने पद्धती पूरै हराइसकेको छ। यो परम्परा बसाउने सकिएन, जसमा हाम्रो नैतिक जिम्मेवारी पनि छुट्टै छ। कांग्रेसले अहिले निकालेको राजनीतिक घोषणापत्र हेर्ने न, जसमा देशले पत्याएका हाम्रा स्वर्णिम बान्ने, गोविन्द पोखरेलहरू लागेका थिए, तर घोषणापत्र ऊँट बनेर आईदियो। संविधानमा सिंगो पद्धतिलाई समाजवाद-उन्मुख भनेर लेखे, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारीसहितका आधारभूत कुराहरू उपेक्षित वर्गलाई उपलब्ध गराउने भन्ने, परिणामचाहिँ के आयो त? सत्तामा जो गए पनि राष्ट्रिय बजेटसम्म खर्च गर्न नसक्ने भएका छौं हामी। यसको एक मात्र कारण हो- कुशासन, भ्रष्टाचार। आचरणमै स्वलन आएर यस्तो भएको हो। साधारण खर्च चलाउनसम्म ऋण नलिई नसके अवस्थामा पुगिसकेको छ देश। विदेशमा दुःख गरिरहेका नेपालीले रেমिट्यान्स नपठाउने हो भने राष्ट्रिय अर्थतन्त्र 'कोल्याप्स' हुने संकेत देखिइसकेको छ। स्रोत-साधन बढोत्तरीको कुनै थ्यारिटी छैन। केवल वितरणमुखी बजेटको होडबाजी छ। सरकारले विनास्रोत वितरणमुखी बजेट ल्याउने गरेको छ। स्रोत जुटाउने, नागरिकमा समस्या नथपी राजस्व बढाउने तार्किक योजना बनाउने सामर्थ्य कुनै पार्टीको सरकारमा पनि देखिएको छैन।

यस पटकको चुनावमा हाम्रो समाजमा परीक्षण हुन बाँकी र समाजले केही आशा गरेका व्यक्तिले पनि भाग लिएका छन्। तर, यिनै आशालाग्दाहरूबीच पनि सहकार्य देखिएको छैन, जुन सबैभन्दा दुःखद पक्ष हो। सबैको लक्ष्य एउटै भए पनि बाटा अलग-अलग। यसले गर्दा जो अलिकति संगठित छ, उसैलाई फाइदा हुने नै भयो। परिवर्तन चाहने व्यक्तिले न्यूनतम साझा कार्यनीति बनाई संगठित भएर चुनावी मैदानमा होमिनुपर्ने समयको माग थियो। त्यस्तो हुन नसक्नु अर्को विडम्बना हो।

त्यस्तै, पाँच-छ व्यक्तिले आफू प्रधानमन्त्रीको उम्मेदवार भन्दै भोट मागिरहेका छन्, जुन आफैमा हाँसउट्टो स्थिति हो। आफूलाई भविष्यको प्रधानमन्त्री भनेपछि केही भेट्दु कि भन्ने तिनीहरूको सोच्नुपर्छ होला। तर, संसदमा विभिन्न पार्टीका सांसद जोडजाड गरेर जसले बहुमत पुर्‍याउन सक्ला, त्यही पार्टीको व्यक्तिले विश्वासको आधार बनाउन सक्छ।

सम्पादकलाई चिठी

बिजुली गाडीको संख्या बढाऔं

'कम खर्चको बिजुली गाडीमा आकर्षण'
समाचारमा facebook.com/ekantipur बाट लिइएका टिप्पणी :

यी विद्युतीय सवारीमा व्यापारीले अत्यधिक नाफा राखेका छन्, सरकारले नियमन गर्न सकेको छैन, यतातिर पनि ध्यान दिनुहुन अनुरोध गर्छु।
- राजेन्द्र अर्याल

अबको २० वर्षपछि, ८० प्रतिशत गाडी बिजुलीबाट चल्ने हुन्छ। पेट्रोल-डिजलको युग सकिएर बिजुलीको युग सुरु हुन्छ। तेलका कारण जसरी खाडी मुलुक धनी भइरहेका छन्, नेपाल पनि बिजुली उत्पादनका कारण धनी हुन सक्छ। राम्रो मान्छे नेतृत्वमा पुग्यो भने यो सम्भव छ।
- क्षत्री केल

नेपाल र नेपालीका लागि सुखद खबर। विद्युत् को पैसा मात्र हेरेर हुन्न सँगै ब्याट्रीको पैसा पनि जोडिन्छ। एउटा ब्याट्रीको आयु चार वर्षसम्मको हुन्छ। त्यसपछि नयाँ ब्याट्री किन्नुपर्दा महँगो पर्छ। त्यसैले विद्युतीय गाडीमा चर्दा विद्युत् खर्च र ब्याट्रीको पैसा नि जोडिन्छ।
- अनमोल श्रेष्ठ

विसँका छैनन्। नेतृत्वबाट पटकपटक थोका पाउने सर्वसाधारण लुटेरा पद्धतिको निरन्तरता भएसम्म घोषणापत्रका विषयवस्तु स्वीकार गर्ने पक्षमा जनता कदापि छैनन्।
- भुवनेश्वर शर्मा, बन्दागिरि-२, काठमाडौं

घोषणापत्रजस्तो बनाए पनि के गर्नु कार्यान्वयन नै हुँदैन

कुरा राम्रो तर डिजेल गाडीले भन्दा बढी भाडा असुलेको कुन निकायले नियमन गर्ने? यस्तो हुने हो भने सर्वसाधारणलाई 'हर्ष न विस्मत्त !'
- युवराज कोइराला

भाडा पनि कम भए यात्रुले बिजुली गाडी खोजीखोजी चढ्नेछन्।
- रमेश भट्टराई

लागत नै कम छ भने भाडा कम गरेर यात्रु सुविधालाई सुनिश्चित गरियोस्।
- अनात

सरकारले राजमार्ग अन्तर्गतका हरेक जिल्लामा कम्तीमा १-१ वटा चार्जिङ स्टेशन बनाई बिजुली गाडी सञ्चालनलाई प्रोत्साहन गर्नुपर्छ।
- योग रजनी

गाडीले मात्र कमाउने कि जनताले पनि सहूलियत पाउने ?
- विश्वाप्रसाद पौनी

ब्याट्री स्वस्थ भइन्जेल फाइदा नै फाइदा, तर ब्याट्री परिवर्तन गर्नलाई अर्को मोटो बजेट चाहिन्छ।
- मनकृमार राई

वाह्य ऊर्जा र इन्धनबाट चाँडै पूर्ण रूपमा मुक्त हुनुपर्छ। नेपालको आर्थिक समृद्धिको सम्भावना र भविष्य यही नै हो।
- सुनील मोक्तान

पेटुालियम पदार्थमा निर्भर मुलुकहरू जसरी अहिले धनी भएका छन्, अबको भविष्य बिजुली सवारीसाधन भएकाले नेपाल पनि यसको उपयोगबाट धनी हुन सक्छ। तर यो कुरा बुझ्ने युवाहरू राजनीतिमा आउनुपर्छ।
- सतिश गौतम

बिजुली गाडीको संख्या बढाउन सके विदेशी मुद्रा सञ्चित पनि बढ्छ।
- उमेश बराल

नेता खराब छन्। त्यसकारण यो निर्वाचनमा सही नेता छान्नुपर्छ।
- पृष्णोत्तम धिमिरे, जोरपाटी, काठमाडौं

योग्यतालाई पन्छाएर राजदूत

'राजदूत नियुक्तिमा सधैं नातागोता' समाचार

पढ्दा टिप्पणी गर्नेपनि भयो। राजदूतजस्तो जिम्मेवार पदमा नियुक्त गर्दा योग्यतालाई चटकै पन्छाएर आसपासलाई मात्र स्थान दिने परम्परा बसिसक्यो। फ्रन्ड् देउतीहाइ बहुमत प्राप्त ओली सरकारले योग्य र सक्षम व्यक्ति राजदूत नियुक्त गरी अन्तर्राष्ट्रिय छवि सुधार्ने सुनौलो अवसर पाएको थियो, जुन मोका गुम्यो। जस्तासुकैलाई मुलुकको प्रतिनिधि नियुक्त गरियो, फलस्वरूप कतिलाई फर्काउनुपर्‍यो। यसबाट योग्य राजदूतको इज्जत, प्रतिष्ठा पनि धमिलो भएको छ। देउवा सरकारको पनि हालत उति फरक छैन। उदाहरणका लागि विदेशमा बसेर श्रमिक आपूर्ति गर्ने शर्मिला पराजुली, योग्य र सक्षम भए पनि नेताको प्रिय भएका आशारमा राजदूत भइन्। दानबहादुर तामाङ दल परिवर्तन गरेरै भए पनि राजदूत बने तर काम शून्य। यस्ता अरू पात्रका बारे पनि समाचारले उजागर गरेको छ।

एकातिर योग्यता नै नपुगेकालाई नियम, प्रावधान संशोधन गरेरै भए पनि नियुक्त गर्ने अर्कातिर एउटा देशमा विवादित बनेकालाई अर्को देशमा पठाउँदा नेपालको छवि कस्तो होला? राजदूत मुलुकको प्रतिनिधित्व गर्ने महत्त्वपूर्ण र गरिमामय पद हो, राजनीतिक नियुक्ति गर्न पाइने र आफूले नातागोता वा चिनेजानेका भए पनि कम्तीमा तोकिएको शैक्षिक योग्यता, दक्षता, कूटनीतिक क्षेपका अनुभव भएका अब्ज व्यक्तिलाई छनोट गर्नुपर्छ। राजदूतको वैचारिक नीति जस्तासुकै भए पनि परराष्ट्र नीति र समग्र देशको हितलाई केन्द्रमा राखी काम गर्न सक्षम राजदूत भए मात्र उसको प्रतिष्ठा र सम्मान रहन्छ, अनि मात्र देशको सम्मान र इज्जत रहन्छ। यसको फलस्वरूप देशलाई नै फाइदा हुन्छ। त्यसकारण राजदूत नियुक्त भएर जाने व्यक्ति हाम्रो भए पनि राम्रोचाहिँ हुनेपर्छ।

- गगाराज अर्याल, पाली, अर्घाखाँची

लेखका लागि : article@kmg.com.np

प्रतिक्रियाका लागि : letter@kmg.com.np

(लेख-रचना पठाउने सम्पर्क नम्बर अनिवार्य उल्लेख गर्नुहोला)

सुनकसामु चुनौतीका चाड

आयव्ययबीच सन्तुलन मिलाई अर्थतन्त्र सुदृढ पार्ने र पछिल्लो समय राजनीतिक रूपमा विभाजित कन्जरभेटिभ दललाई एकीकृत बनाउने मुख्य चुनौती

रूपमा काम गरे। उनी अर्थमन्त्री रहँदा बेलायत कोरोना भाइरसको महामारीको चपेटामा थियो। धेरै कम्पनी बन्द हुँदै थिए भने मानिसहरू बेरोजगार। त्यस्तो, विपम परिस्थितिमा उनकै अगुवाइमा ल्याइएका विभिन्न राहत कार्यक्रमले जनस्तरमा सुनकको लोकप्रियता हवाै बढ्यो। कोरोनाकालमा उनले ल्याएको 'इट आउट हेल्प आउट' र 'फर्लो' योजनाले उनलाई त्यतिबेलादेखि नै बोरिस जोन्सनको उत्तराधिकारीका रूपमा हेरिएको थियो। सुनकले बेलायतको प्रधानमन्त्री बनेर जति रेकर्ड बनाएका छन्, उनका आगामी दिन त्यति सहज भने नभएको विश्लेषकहरू बताउँछन्। 'अहिले हाम्रो देशले गहिरो आर्थिक संकट सामना गरिरहेको छ। आर्थिक स्थायित्व नै सरकारको पहिलो प्राथमिकता हुनेछ,' आफ्नो कार्यालय अगाडि पहिलो सम्बोधनका क्रममा सुनकले भनेका थिए।

४५ दिनमै प्रधानमन्त्री पदबाट राजीनामा घोषणा गर्ने वाइज लिज टुस सरकारले गरेका गल्ती सच्याउने र बेलायती जनताका लागि रातदिन काम गर्ने उनको अटोड छ। प्रधानमन्त्रीका रूपमा लिज टुस र उनका अर्थमन्त्री क्वाजी क्वाटेंडले सार्वजनिक गरेको ४५ बिलियन पाउन्ड कर कटौती गर्ने अर्थ नीतिका कारण बेलायती मुद्रा स्ट्रॉलड पाउन्डको अवमूल्यन भएको थियो भने अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा अस्थिरता पैदा भएको थियो। बैंकहरूले व्याजदर अनिश्चित भएपछि मार्गेज रट्ट गरिदिँदा हजारौँ मानिस प्रभावित भए। इन्धन र ऊर्जा विल एवम् खाद्यान्नमा महँगी अकासिँदा आम नागरिकले आइरहेको विन्टरमा ठूलो दुख भोग्नुपर्ने चिन्ता बढेको छ। सुनकले नेतृत्वका लागि भएका बहसमा पनि टुसको आर्थिक नीतिले देशलाई गम्भीर असर पार्ने बताएका थिए तर टुसले त्यसलाई 'डर देखाउने नीति' भन्दै हल्का रूपमा लिएकी थिइन्। राजनीतिक चुनौती पनि उनले सामना गर्नुपर्ने विश्लेषकहरू बताउँछन्। प्रमुख प्रतिपक्षी पार्टी लेबर, स्कॉटिस नेसनल पार्टी, लिबरल डेमोक्रेसी र ग्रीन पार्टीले सुनक जनताको म्यान्डेटबाट प्रधानमन्त्री नबनेकाले छिट्टो आमनिर्वाचन गर्नुपर्ने दबाव दिन थालिसकेका छन्।

प्रधानमन्त्रीकै निर्वाचन क्षेत्र रिचमन्ड (योर्क) स्थित कोलवर्न टाउन काउन्सिलका मेयर डा. जगन्नाथ शर्मा सुनकमाथि आर्थिक र दुवै राजनीतिक चुनौती रहेको स्विकारछन्। तर, यो आर्थिक संकटका बेला आमनिर्वाचन सवै पार्टीका लागि उचित र व्यावहारिक नभएको शर्माको बुझाइ छ। 'सन् २०१९ को आमनिर्वाचनका बेला कन्जरभेटिभ पार्टीको घोषणापत्रमोजिम एकजूट भएर जनताका लागि काम गर्नुपर्ने भएकाले अहिले निर्वाचन घोषणा गर्नु नैतिक रूपमा पनि राम्रो होइन,' शर्माले भने।

रिचमन्डको कन्जरभेटिभ उपाध्यक्षमते रहेका शर्मा सन् २०१५ मा छनोट कमिटीमा समेत थिए, जसले सुनकलाई सांसद उम्मेदवार चयन गरेको थियो। केही साताअघि मात्र सुनकलाई भेटेका शर्माले भने, 'आप्रवासीले मिहिनेत गरेर क्षमता बढि गरी अगाडि बढ्न जरुरी छ र शिक्षामा जोड दिनुपर्छ भन्ने सुनकको सुझाव छ।' सुनकको नेपाली र गोर्खा समुदायसँग निकट सम्बन्ध रहेको बताउँछन् शर्मा। 'युरोपको सबैभन्दा ठूलो ब्याट्रिक प्यारिजन यही छ, जुन ब्रिटिस गोर्खाको पहिलो तालिम लिने ठाउँ पनि हो। सुनक पहिला पनि गोर्खाहरूको पासिड परेड र तालिम अवलोकनका लागि आइरनुहुन्थ्यो,' उनले भने, 'उहाँको कार्यकालमा नेपाल र बेलायतबीचको आपसी सम्बन्ध अफ सुमथुर हुन्छ भन्ने मेरो विश्वास छ।'

सुनकसँग निकट रहेका व्यवसायी रवीन्द्रजंग लामिछाने उनको कार्यकालमा आर्थिक स्थायित्व हुने आशा व्यक्त गर्छन्। 'सुनकको दूरदृष्टि र क्षमता हामीले कोभिडका बेला पनि अनुभव गरौँ,' लामिछानेले भने, 'उनले ब्रिटेनलाई उकास्न सक्छन् भन्ने आशा छ।' बेलायती नयाँ प्रधानमन्त्रीलाई सबैभन्दा मुख्य चुनौती बेलायत र विश्व अर्थतन्त्रमा आएको मन्दी र समस्या समाधान गर्दै आर्थिक वृद्धि गर्नु रहेको बुझाइ पूर्वकाउन्सिलर तथा संसदीय निर्वाचनमा लेबर उम्मेदवार डा. बच्चुकैलाश कैनीको छ। 'यो समस्या केवल बेलायत सरकारको नीति र कार्यक्रमले मात्रै समाधान गर्न सकिने होइन। तसर्थ विश्वका अरू शक्तिशाली र दक्ष अर्थतन्त्र भएका मुलुकहरूसँग कसरी सहकार्य हुन्छ, त्यसमा पनि भर पर्छ,' कैनीले कान्तिपुरसँग भने।

बेलायतको युनिभर्सिटी अफ द वेस्ट अफ इंग्ल्यान्डमा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका सहप्राध्यापक डा. वृद्धि पाठक सुनक प्रधानमन्त्री भएपछि वजारले सकारात्मक रूपमा लिनुचाहिँ उनको सुखद सुरुवात भएको बताउँछन्। 'सुनक आउनेबित्तिकै स्टक एक्सचेन्ज र पाउन्डको भाउ बढ्यो,' पाठकले कान्तिपुरसँग भने, 'अहिलेसम्म बेरोजगार दर नवहनु पनि उनका लागि सकारात्मक पक्ष हो। नोभेम्बरमा आउने उनको अटम स्टेटेमेन्टले पनि धेरै कुरा प्रकाश पार्नेछ।'

बेलायतले हाल उच्च मुद्रास्फीतिको सामना गरिरहेको छ। देश आर्थिक मन्दीको वाटोमा अग्रसर रहेका कारण पनि सुनकमाथि चुनौतीको थुप्रै देख्नु पाठक। उनको बुझाइमा सुनकको पहिलो दायित्व छिन्निभन्ने कन्जरभेटिभ पार्टीलाई एकीकृत गर्नुपर्नेछ, दोस्रो अर्थतन्त्र सबल बनाउनुपर्नेछ, तेस्रो सरकारले आम्दानी बढाएर सापटी लिने क्रम घटाउनुपर्नेछ, चौथो ब्रेकिजटपछि बेलायतले अमेरिका, भारतजस्ता शक्तिराष्ट्रसँग गर्ने व्यापार सम्झौता र अन्तिम अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध एवम् रूस-युक्रेन युद्धलाई कसरी लाञ्छन्, त्यसैमा सुनकको सफलता निर्भर छ।

कोरोनाकालमा ल्याएको 'इट आउट, हेल्प आउट' र 'फर्लो' योजनाका कारण सुनकलाई अधिकांश बेलायतीले त्यतिबेला नै बोरिस जोन्सनको उत्तराधिकारी ठानेका थिए।

बेलायतको युनिभर्सिटी अफ द वेस्ट अफ इंग्ल्यान्डमा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका सहप्राध्यापक डा. वृद्धि पाठक सुनक प्रधानमन्त्री भएपछि वजारले सकारात्मक रूपमा लिनुचाहिँ उनको सुखद सुरुवात भएको बताउँछन्। 'सुनक आउनेबित्तिकै स्टक एक्सचेन्ज र पाउन्डको भाउ बढ्यो,' पाठकले कान्तिपुरसँग भने, 'अहिलेसम्म बेरोजगार दर नवहनु पनि उनका लागि सकारात्मक पक्ष हो। नोभेम्बरमा आउने उनको अटम स्टेटेमेन्टले पनि धेरै कुरा प्रकाश पार्नेछ।'

बेलायतले हाल उच्च मुद्रास्फीतिको सामना गरिरहेको छ। देश आर्थिक मन्दीको वाटोमा अग्रसर रहेका कारण पनि सुनकमाथि चुनौतीको थुप्रै देख्नु पाठक। उनको बुझाइमा सुनकको पहिलो दायित्व छिन्निभन्ने कन्जरभेटिभ पार्टीलाई एकीकृत गर्नुपर्नेछ, दोस्रो अर्थतन्त्र सबल बनाउनुपर्नेछ, तेस्रो सरकारले आम्दानी बढाएर सापटी लिने क्रम घटाउनुपर्नेछ, चौथो ब्रेकिजटपछि बेलायतले अमेरिका, भारतजस्ता शक्तिराष्ट्रसँग गर्ने व्यापार सम्झौता र अन्तिम अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध एवम् रूस-युक्रेन युद्धलाई कसरी लाञ्छन्, त्यसैमा सुनकको सफलता निर्भर छ।

नदीन पोखरेल (सन्डन)

करिव दुई साताअघि बेलायतको ५७ औँ प्रधानमन्त्री नियुक्त भएलगत्तै ऋषि सुनकले विभिन्न कीर्तिमान कायम गरे। भारतीयमूलका उनी बेलायतमा दुई शताब्दीयता सबैभन्दा कम उमेर ४२ वर्षमा प्रधानमन्त्री भए। पहिलो अश्वेत, हिन्दू प्रधानमन्त्री एवं बेलायती राजाभन्दा पनि धनी जस्ता रेकर्ड उनको नाममा छन्।

भारतीय धनाढ्य नारायण मूर्तिको सुपुत्री अक्षता मूर्तिसँग वैवाहिक सम्बन्ध गाँसेका सुनक दम्पतीको सम्पति करिव ७०० मिलियन पाउन्ड छ भने राजा चार्ल्स तृतीयको व्यक्तिगत सम्पति करिव ३७० मिलियन पाउन्ड रहेको सन्डे टाइम्समा प्रकाशित धनीहरूको सूचीमा उल्लेख छ। करिव ७ वर्षअघि मे २०१५ मा रिचमन्ड (योर्क) बाट कन्जरभेटिभ सांसद निर्वाचित सुनकले २०२० को फेब्रुअरी १३ देखि २०२२ को जुलाई ५ सम्म बेलायतको अर्थमन्त्रीका

तिरुपतिमा १० टन सुन, १६ हजार करोड नगद

नयाँदिल्ली (कास)- तिरुपति बालाजी मन्दिरले आफूसँग १० टनभन्दा बढी सुन र १६ हजार करोड रूपैयाँ रहेको जनाएको छ। भारतको सबैभन्दा धनी मन्दिरका रूपमा चिनिने मन्दिरले पहिलो पटक आइतबार आफ्नो कूल सम्पति सार्वजनिक गरेको छ। मन्दिर व्यवस्थापनबाट जारी गरिएको श्वेतपत्रअनुसार भारु ५ हजार ३ सय करोड बराबरको १०.३ टन सुन मन्दिरसँग छ। त्यस्तै विभिन्न बैंकमा १५ हजार ९ सय ३८ करोड भारतीय रूपैयाँ बैंकको नाममा जम्मा छ। भारतका विभिन्न स्थानमा समेत गरेर मन्दिरसँग ७ हजार १ सय २३ एकड जमिन र विभिन्न ९ सय ६० वटा भौतिक पूर्वाधार छन्। मन्दिरसँग चाँदीसहित विभिन्न बहुमूल्य पत्थर, सिकका र विभिन्न कम्पनीको सेयर छन्। मन्दिर व्यवस्थापकले सार्वजनिक गरेको विवरणअनुसार मन्दिरको कूल सम्पति २ दशमलव २६ लाख मूल्य बराबरको छ। उक्त सम्पति कतिपय देशहरूभन्दा पनि बढी रहेको मिडिया रिपोर्टमा उल्लेख छ। नवभारत टाइम्सले प्रकाशित गरेको रिपोर्टमा मन्दिरको सम्पतिलाई प्रिनल्यान्ड, फिजी, माल्दिभ्स, ताजिकिस्तान, दक्षिणी सुडान, नामिबिया, मंगोलिया, अफगानिस्तान, साइप्रसलगायत कैयौँ देशको जीडीपीभन्दा बढी भएको बताइएको छ। दक्षिण भारतको आन्ध्र प्रदेशको चित्तुर जिल्लामा रहेको मन्दिरमा दर्शनार्थीहरूले धेरै दान दक्षिणा दिने गरेका छन्। भगवान् विष्णुको उक्त मन्दिरमा दैनिक करोडौँ रूपैयाँको धनसम्पति दान प्राप्त हुन्छ। भक्तजनले मुण्डन गराएर कपालसमेत मन्दिरमा चढाउने गर्छन्।

लक्ष्मी लक्ष्मण (बेइजिङ)

कलाकार अरनिकोद्वारा निर्मित श्वेत चैत्य स्थापनाको ७५० औँ वार्षिकोत्सव बेइजिङमा साताव्यापी कार्यक्रम गरेर मनाइने भएको छ। बेइजिङस्थित नेपाली दूतावास, बेइजिङ नगरपालिका, सि छङ्ग जिल्ला, बेइजिङ नगरपालिका सांस्कृतिक सम्पदा ब्युरो, चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टी बेइजिङ नगर कमिटीका प्रचार विभागाका नेता, चीनको राष्ट्रिय सांस्कृतिक सम्पदा प्रशासनलगायतका प्रतिनिधिको सहभागितामा उद्घाटन गरिएपछि एक सातासम्म विभिन्न कार्यक्रम आयोजना गरिने जनाइएको छ।

साप्ताहिक कार्यक्रमहरूमा नेपाल-चीन सांस्कृतिक आदानप्रदान सम्बन्धित गतिविधि समावेश गरिने नेपाली दूतावासका इकोनोमिक मिनिस्टर छविन्द्र पराजुलीले कान्तिपुरलाई बताए। कार्यक्रम अवधिमा श्वेत चैत्य परिसरमा कलाकृति प्रदर्शनी, नेपाली काष्ठकला, हस्तकलाका साथै पेंटिङ देखाइने, स्थलगत प्रत्यक्ष चित्रकला कोरिने, गोष्ठी सम्मेलन गरिने पनि उनले जनाए। त्यस्तै, ललितपुरको पाटन संग्रहालय र श्वेत चैत्य व्यवस्थापन कार्यालय

चीनको राजधानी बेइजिङमा रहेको अरनिकोको सालिकसँगै तस्विर खिचाउँदै नेपाली।

तस्विर: कान्तिपुर

बेइजिङबीच समझदारी (एमओयू) मा हस्ताक्षर गर्ने कार्यक्रमसमेत रहेको छ। श्वेत चैत्य निर्माणका सिलसिलामा प्रयोग भएको कलाशिल्प तथा नेपाली कलाशैलीद्वारा मठमन्दिर निर्माणलगायतका डिजिटल मिडियो प्रदर्शनी गर्ने कार्यक्रम पनि राखिएको छ।

श्वेत चैत्य स्थापनाको ७५० औँ वार्षिकोत्सव यसअघि नै आयोजना गर्ने तयारी भए पनि कोरोना महामारीका कारण स्थगित गरिएको थियो। यो चैत्य १३ औँ शताब्दीमा युआन राजवंशकालमा बनिएर हालसम्म पनि संरक्षित ऐतिहासिक धरोहर हो। चीनमा रहँदा कलाकार अरनिकोले ऐतिहासिक सम्पदा निर्माण गरी नेपाल-चीन मित्रताका प्रमाण छापेका चिनियाँ इतिहासकारहरू बताउँछन्।

चीनका यी जातीय कवि ची ती माच्याका अनुसार युआन राजवंशकालका राजगुरु फारपाको चेलासमेत रहेका अरनिकोले नेपाल-चीन मित्रतामा गहिरो प्रभाव छोडे। द पेपरको चिनियाँ संस्करणका अनुसार फारपा स्वयंले विभिन्न जातीय समूहबीच सांस्कृतिक एकताका लागि खेलेको भूमिकामा अरनिकोले तिब्बत, बेइजिङ र वुयाइसानमा बौद्ध मन्दिर बनाएर थप योगदान पुर्याएका हुन्। युआन वंशमा श्वेत चैत्यलाई ता शनशौ वानआन मन्दिर भनिन्थ्यो भने मिड राजवंशमा यसको नाम परिवर्तन भएर म्याओयिड पाइ था श् भएको हो। उक्त चैत्य चीनको राजधानी बेइजिङको सि छङ्ग जिल्लास्थित फुङ्गुमन् उत्तरी मार्गमा छ।

वर्गीकृत डिस्प्ले

Wanted
A well-known IT Company, Sunai Technology Pvt Ltd. Located at Gairidhara Ktm. is looking for a React Native (App.Developer). Must have at least 2 years of experience in the relative field. Please send your CV.with in 7 days to Email: hr@sunai.xyz Salary: Negotiable

यौन-शक्ति बढ्दक
यौन दुर्बलता कमजोरी हटाई EXTRA TIME बढाई यौनशक्ति बढाउने विश्वस्तरीय HERBAL SUPPLEMENT. GERMAN, USA, LONDON PRODUCTS ARE AVAILABLE (80 वर्षसम्म हुनु)
जाँड-रक्सी कुलत शाई नदिई सुटाउने
स्तन बढाउने घटाउने, गुप्ताक टाइड गर्ने, मोटोपन घटाउने बढाउने।
हाइट बढ्ने स्ट्रिपआप
SEX TOY पाइन्छ।
FREE HOME DELIVERY ALL OVER NEPAL
9851147810, 9818941842

WANTED
A reputed school in Kapan has vacancy for:
1. SECURITY GUARD
Requirements:
Only from Army Background
9849221746
9841701607
himalayan2048@gmail.com

DENTAL DOCTOR & ASSISTANT WANTED
1.Dental Doctor:
2 Yrs. Experienced
Shift: 10am-5pm
2.Assistant:
+2 Passed, Female
Preferably Experienced
ORAL DENTAL HOME
JAWLAKHEL, LALITPUR
01-5455990, 9851032808

VACANCY
Well reputed School in Pepsicola, Ktm has vacancy for
LOWER SECONDARY ENGLISH TEACHER
Requirements:
able to teach HPE also.
01- 4990930
01- 4992956
9803136368
Email: vacancymbbsm@gmail.com

TEACHER WANTED

S.no	Level/Subjects	Nos.
1	Pre-Primary - Grade teachers	3
2	Primary - English, Nepali, Computer	3
3	Lower secondary - Social & Computer	2
4	Secondary - English, Nepali & Social (Full time)	3
5	Secondary - Game & Sports (Part time)	2
6	Drawing /Hand writing (Part time)	1/1
7	School Guard (Full time)	1

Interested candidates can apply within a week.
e-mail: middlepointsschool2056@gmail.com
Contact: 9851100487/5121002/ 5121003
Address: Thashihel, Lalitpur

WANTED
Ladies Cashier, Part-time delivery, cook for Anamnagar, Mid-baneshwor and Kupondole
Contact: 01-5705930

गोदाम भाडामा
रिङ्गरोड सुकेधारामा ३० फिटको पिच बाटो भएको ६५०० वर्ग फिटको पक्की टहरा भाडामा।
सम्पर्क: ८८५१०८३३५९

आवश्यकता
कलेज क्यान्टीनको लागि निम्न कर्मचारी आवश्यकता कूक, हेल्पर, सर्भिस
सम्पर्क: ८८४१५३७७८७
८८४८६३७८३९

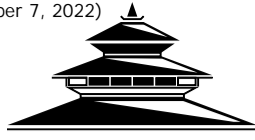
Wanted
Following Teachers Wanted for Lower Secondary :
Maths/A.Maths Teacher -1
Dance Teacher -1
Apply by: 24th Kartik
Harmo Sunshine School
Boudhdha-6, Jorpati, Kathmandu
Tel:01-4821365, 9802016141,
Email: ridibesh@gmail.com

TEACHERS WANTED
1. Secondary Math (Part time) Morning
2. Sec. Accountancy (Full time)
Golden Peak High School
Saraswatinagar 6, Kathmandu
01-4823001/4821889
E-mail: info@goldenpeak.edu.np
Website: www.goldenpeak.edu.np

जग्गा विक्रीमा
ल.पु. नयाँबाटो, सानेपा
३ च मा ०-३-१-१
जग्गा बिक्रीमा
एकमुट्ट रकम: रु. ६५ लाख
८८५१२०४२८८

आवश्यकता
पर्यटकीय रिमोट म्याग्दी तारापानीकोलामि
•हाउसकिपिङ्ग सुपरभाइजर : १ जना :३०,०००।-
•क्यान्टेन वेटर : २ जना :३०,०००।-
•अलराउन्डर कूक : ३ जना :२५,०००।-
•लेडिज रिसेप्सनिस्ट : २ जना :२०,०००।-
•वेटर : ५ जना :१०,०००।-
•अलराउन्डर हेल्पर : ५ जना :१६,०००।-
नोट: खान बस्न आज्ञा ज्ञान बाटो छुट्टीको व्यवस्था
सम्पर्क: **9851041997**
9823007858

वर्गीकृत डिस्प्ले अब मल्टिकलरमा पनि छाप्न सकिने
श्याम स्वेत: रु. ३०००/- *
स्पट कलर: रु. ३५००/- *
मल्टि कलर: रु. ५०००/- *
सम्पर्क नं. ९९३५०००, ९९३५००८, Ext. १६८८
Email: mktdisplay@kmg.com.np
* उपरोक्त दररेटहरूमा मूख्य अभिवृद्धि कर समावेश गरिएको छैन।

विदेशी मुद्रा	दर	सुन	दर
अमेरिकी डलर	१३२.२१	१९४.५००	
युरो	१२२.२५		
पाउन्ड स्टर्लिंग	१४८.३१		
अस्ट्रेलियन डलर	८५.००		
कनाडा रियाल	३६.३०		
भारतीय रुपैयाँ			१.२९५

'सुन' मित्र्याउने तयारी !

सुखैत उपत्यकामा भुल्नेको धान । यति बेला देशभरका किसान धान भित्र्याउने चटारोमा छन् ।

तस्विर : हरिहरसिंह राठौर, कान्तिपुर

कहाँ अड्कियो नेपालको विद्युत् बंगलादेश लैजाने प्रक्रिया ?

बंगलादेश पठाउने बिजुलीका लागि प्रसारण लाइन निर्माण गर्न भारतीय भूमि प्रयोग गर्नुपर्छ, त्यसका लागि त्रिपक्षीय वार्ता, सहमति तथा सम्झौता हुनुपर्छ, जुन भएकै छैन

■ जगदीश्वर पाण्डे (काठमाडौं)

नेपाल र बंगलादेशबीच ऊर्जा क्षेत्रको सहकार्यमा भारतको भूमिका निर्णायक बनेको छ । बंगलादेश पठाउन विद्युत् प्रसारण लाइन निर्माणका लागि भारतीय भूमि प्रयोग गर्न पाए मात्र बंगलादेशले बंगलादेशलाई आवश्यक ऊर्जा निर्यात गर्न सक्छ । नत्र नेपालमा उत्पादित विद्युत् बंगलादेशले किन्न असमभव हुन्छ ।

ऊर्जा मन्त्रालयका एक उच्च अधिकारीका अनुसार बंगलादेशले ५ देखि १० हजार मेगावाट विद्युत् किन्न सक्छ । बंगलादेशमा कोइलामार्फत विद्युत् उत्पादन गरिन्छ । जुन महँगो परिस्थिति हो । नेपालबाट निर्यात हुने विद्युतीय ऊर्जा कोइलाभन्दा निकै सस्तो पर्छ । अर्को महत्त्वपूर्ण पक्ष बंगलादेश र भारतलाई वर्षायाममा बढी बिजुली चाहिन्छ । वर्षायाममा भारतको माथिल्लो भेग र बंगलादेशमा गर्मी हुन्छ, यस बेला ऊर्जाको खपत बढी हुन्छ । नेपालमा भने वर्षायाममा बिजुली बढी भाएर खेर जान्छ । बढी हुने बिजुलीको बजार भारत र बंगलादेश हुन् ।

तर त्यसका लागि नेपालले बंगलादेशमा विद्युत् निर्यात गर्न त्रिपक्षीय वार्ता गर्नुपर्ने पूर्वऊर्जा सचिव देवेन्द्र कार्की बताउँछन् । 'मेरो कार्यकालमा पनि त्रिपक्षीय वार्ताका लागि भारतसँग लगातार प्रयास गरेका हौं । तर त्यो सफल हुन सकेन, यही जेटमा मन्त्रालयबाट अवकाश पाएका पूर्वसचिव कार्कीले भने, 'हामीले भनेको भारतले नसुनेपछि बंगलादेशलाई भारतसँग त्रिपक्षीय वार्ताको आग्रह गर्न भनेका छौं । किनकि अहिले भारत र बंगलादेशको सम्बन्ध हाम्रोभन्दा राम्रो र घनिष्ठ छ ।'

बंगलादेशले नेपालबाट विद्युत् आपूर्तिको लागि भारतसँग उच्च तहमा वार्ता गरेको छ । बंगलादेशले नेपालको बिजुली आफ्नो देशमा लैजाने वाटो खोलादिन भारतलाई लामो समयदेखि आग्रह गरे पनि पछिल्लो केही समय उच्च तहमा पहल हुन थालेको हो । गत सेप्टेम्बर ५ देखि ८ सम्म भारत भ्रमणमा रहेकी बंगलादेशकी प्रधानमन्त्री शेख हसिनाले भारतीय समकक्षी नरेन्द्र मोदीसँगको भेटवार्तामा नेपाल र भुटानमा उत्पादित बिजुली भारतीय भूमिबाट लैजाने अनुमतिको लागि आग्रह गरेकी थिइन् ।

हसिनाको भ्रमणपछि भारतीय विदेश मन्त्रालयबाट जारी विज्ञप्तिमा 'बंगलादेशले नेपाल र भुटानबाट बिजुली लैजान भारतको अनुमति मागेको छ' भन्ने उल्लेख थियो । भारतीय पक्षले भने यसअघि नै अन्तरदेशीय विद्युत् व्यापारका लागि गाइडलाइन तयार पारिसकेकाले सोहीअनुसार अघि बढ्न सकिने जवाफ दिएको छ ।

उक्त मुलुकबीच उर्जालगायत विभिन्न विषयमा द्विपक्षीय सहकार्यका लागि जोड दिए । बंगलादेशका अधिकारीले पनि ऊर्जा सहकार्यका लागि जोड दिएका छन् ।

राजदूत भण्डारीले बुधवार बंगलादेशका परराष्ट्र राज्यमन्त्री मोहम्मद शाहरिअर अलामसँग पनि भेटवार्ता गरेका छन् । बंगलादेशको परराष्ट्र मन्त्रालयका अनुसार दुवै पक्ष ऊर्जा, व्यापार र वाणिज्य, कनेक्टिभिटी, पर्यटनलगायत विषयमा सहकार्य गर्न सहमत भएका छन् । राज्यमन्त्री अलामसँगको

बंगलादेशलाई भारतसँग त्रिपक्षीय वार्ताको आग्रह गर्न भनेका छौं किनकि अहिले भारत र बंगलादेशको सम्बन्ध हाम्रोभन्दा राम्रो र घनिष्ठ छ

- देवेन्द्र कार्की पूर्वऊर्जा सचिव

भेटवार्तापछि नेपाल र बंगलादेशबीचको मैत्रीपूर्ण सम्बन्धलाई थप सुदृढ गर्नबारे छलफल भएको नेपाली राजदूत भण्डारीले उल्लेख गरेका छन् । राजदूत भण्डारीले बंगलादेशको 'पावर डेभलपमेन्ट बोर्ड' का अध्यक्ष मोहम्मद महाबुबुर रहमानसँग भेटवार्ता गरेका थिए । उक्त अवसरमा नेपाल र बंगलादेशबीच चलिरहेको द्विपक्षीय ऊर्जा वार्ताको समीक्षासमेत भएको थियो । ढाकास्थित नेपाली राजदूतावासका अनुसार दुई मुलुक ऊर्जा सहकार्य गर्न सहमत छन् ।

नेपाली राजदूत अधिकारीले गत अक्टोबर २५ मा प्रधानमन्त्री हसिनासँग गरेको शिष्टाचार भेटमा पनि ऊर्जा सहकार्यको विषयमा उठेको थियो । भेटवार्तापछि नेपाली राजदूतावासद्वारा जारी विज्ञप्तिअनुसार उक्त अवसरमा नेपाल र बंगलादेशबीच व्यापार, पारवहन, ऊर्जा, शिक्षा, पर्यटनलगायत सहकार्यका

सधैं चुनावी नारा बन्ने नौमुरे कार्यालयमा ताला

■ दीपेन्द्र बडुवाल र वीरेन्द्र ठोरी (अर्घाखाँची)

संघ र प्रदेश निर्वाचन अबधिभर नौमुरे जलविद्युत् आयोजना चर्चामा रहने गर्छ । दल र उम्मेदवारको आशवासनअनुसार आयोजना पहिल्यै सकिइसक्नुपर्ने थियो । आवश्यक बजेट विनियोजन र निर्माण प्रक्रिया अगाडि नबहाउँदा आयोजना अलपत्र छ । यसअघिका निर्वाचन जस्तै यस पटकसमेत नौमुरे नारा बनेको छ । सरकारले यसलाई गौरवको आयोजना घोषणा गरेको छ । आयोजनावापरे कुरा हुने तर काम नहुने भएको छ ।

अर्घाखाँची र प्युठानको सीमा शीतगंगा-६ मा नौमुरे परियोजना छ । यहाँबाट २ सय ८१ मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने सकिने परियोजनाले जनाएको छ । पहिले जस्तै जिल्लाबाट प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा सदस्य पदका उम्मेदवार परियोजना निर्माण पूरा गर्ने आशवासन बाँडिरहेका छन् । उनीहरूले नौमुरे बहुउद्देश्यीय जलविद्युतलाई प्राथमिकता दिने बताइरहेका बेला परियोजनास्थलमा रहेको कार्यालयमा ताला लगाइएको छ । नौमुरे नारा बनेको छ । नेपाल सरकारले लगानी गर्ने कुरा दुई वर्षअघि तत्कालीन ऊर्जामन्त्री टोपबहादुर रायमाझीले यसको उद्घाटन गरेका थिए ।

यसको काम अगाडि बढाउन ३७ करोड रूपैयाँ बजेट विनियोजन गरिएको थियो । 'हेलिकोप्टरबाट गार् मेल उद्घाटन गरेको हुँ, एमालेबाट प्रतिनिधिसभा सदस्यका उम्मेदवार रहेका रायमाझीले भने, 'यसका सवै कानुनी प्रक्रिया पूरा भइसकेका छन् । त्यस बेला विनियोजित बजेट फ्रिज भयो, जसले गर्दा तलब खान नपाएपछि कार्यालयमा ताला लगाएर कर्मचारी फर्किए ।' परियोजनाका लागि ३२ जना प्राविधिक दरबन्दी स्वीकृत भइसकेको छ । परियोजनासम्म पहुँचमार्ग निर्माण, विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) लाई पूर्णता र मुआब्जाका काम गर्नुपर्ने उनले बताए । 'चालु वर्षबाट ठेक्का लाग्छ होला,' उनले भने ।

स्थानीयका अनुसार परियोजनावापरे पञ्चायतकालदेखि चर्चा हुँदै आएको हो । प्रत्येक चुनावका बेला यसलाई प्रमुख नारा बनाउने गरिएको छ । दुई वर्षअघि कार्यालय उद्घाटन हुँदा परियोजनाको काम अघि बढ्ने विश्वास पलाएको स्थानीय जुनवहादुर पुलामीले बताए । 'काम

हुन्छ भन्ने धेरै आशा जागेको थियो,' उनले भने, 'अहिले काम ठप्प भयो, चुनाव जित्न देखावटी काम गरेको जस्तो लाग्न थालेको छ ।' उनले भनेजस्तै जिल्लाका उम्मेदवारले नौमुरेजस्तै अपुरा आयोजना देखाएर भोट मागिरहेका छन् ।

नौमुरेबाट अर्घाखाँचीलाई धेरै लाभ मिल्ने सत्ता गठबन्धनका तर्फबाट प्रतिनिधिसभा सदस्य पदकी उम्मेदवार पुष्पा भुसालको

दल र उम्मेदवारको आशवासनअनुसार काम भएको भए यो गौरवको आयोजना पहिल्यै सकिइसक्नुपर्ने हो तर आवश्यक बजेटसमेत विनियोजन भएको छैन

भनाइ छ । 'यसको सम्बन्ध प्युठान, दाङ, कपिलवस्तुस्थित पनि छ,' उनले भनिन्, 'यी जिल्लाले ऊर्जा र सिँचाइबाट लाभ लिनेछन् ।' यसलाई पूर्णता दिन सवै जिल्लाको साभा पहल जरुरी हुने उनले बताइन् । 'हामीले सक्दौं भने विदेशी लगानी खोज्नुपर्छ,' उनले भनिन्, 'अब अल्फाइरहुनु हुँदैन ।'

भतवाता भेटघाटलाई तीव्रता दिइरहेकी भुसालले परियोजना पूरा गर्न लागिपर्ने बताइरहेकी छन् । यसलाई मुख्य एजेन्डाका रूपमा उठाएकी छन् । नयाँ सरकारले ठोस रूपमा यसको काम अगाडि बढाउने उनको भनाइ छ ।

'परियोजनाबाट अर्घाखाँची आसपास जिल्लाको आर्थिक रूपान्तरण सम्भव छ,' उनले भनिन्, 'पहाडमा ऊर्जा र तराईका जिल्लामा सिँचाइ सुविधा पुग्छ ।' कृषि, पर्यटन प्रवर्द्धनमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुग्ने उनको दावी छ ।

रायमाझी ०६४ सालयता लगातार तीन निर्वाचनमा विजयी भए । उनी ऊर्जा र उपप्रधानमन्त्रीसमेत भए । जिल्लामा हुने हरेक कार्यक्रममा उनी नौमुरे परियोजनावापरे जोडतोडले कुरा उठाउँछन् । त्यसै पनि अहिलेसम्म पूर्वाधार निर्माणको काम सुरु भएको छैन । ऊर्जामन्त्री भएका बेला अर्घाखाँचीको तामातालमा नौमुरे बहुउद्देश्यीय जलविद्युतको कार्यालय उद्घाटन गरेका थिए । 'कार्यालय उद्घाटन गरेर काम सुरु गरेको थिएँ,' उनले भने, 'गठबन्धन सरकारले बजेट काटेपछि काम ठप्प भयो ।'

जिल्लामा केही वर्षअघि भारत सरकारले उपहारस्वरूप परियोजना निर्माण गरिदिने चर्चा चलेको थियो । यसको काम अगाडि बढाउन दबाव दिने उद्देश्यले जिल्लाबाट सर्वदलीय बैठक बसेर नेताहरू वारम्बर काठमाडौं गए । त्यसक्रममा उनीहरूले प्रधानमन्त्री, ऊर्जामन्त्रीलगायत दलका प्रमुख नेतालाई भेटेर सञ्चालन गर्न दबाव दिए । विद्युत् विकास विभागका अनुसार ०४४ सालमा तत्कालीन सरकारले खटाएको विशेषज्ञ टोलीले नौमुरेबाट २ सय ४५ मेगावाट विद्युत् निकाल्न सकिने प्रतिवेदन बुझाएको थियो । पछि गरिएको अध्ययनअनुसार २ सय ८१ मेगावाट निकालिने जनाइएको छ । नौमुरेमा बाँध निर्माण गरेर २ सय १८, त्यसभन्दा जलाशय बनाएर तामातालमा ८ मेगावाट र कपिलवस्तुसम्म पानी लैजाँदै गर्दा भर्तिकल गरेर ५५ मेगावाट विद्युत् निकाल्न सकिनेबारे अध्ययन गरिएको विभागले जनाएको छ ।

०७७ चैतमा तत्कालीन ऊर्जामन्त्री रायमाझीले साइट कार्यालय उद्घाटन गरेपछि कामको सुरुवात भएको नौमुरे बहुउद्देश्यीय जलविद्युत् आयोजना प्रमुख जयराम प्रजापतिले बताए । अहिलेसम्म वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन, जग्गा अतिक्रमणलगायत र पहुँच मार्ग र पुल डिजाइनको काम पूरा भइसकेको उनको दावी छ । 'बजेट थोरै आयो, सरकारले २४ करोड रूपैयाँ बजेट मात्रै दिएको छ,' उनले भने, 'सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने, परामर्शदाता सम्बन्धी काम गर्ने हो । जग्गा खरिद भएको छैन, त्यसका लागि आवश्यक बजेट उपलब्ध छैन ।'

बाँकी पृष्ठ १०

microlife

Non Contact Thermometer

NC-200

Available On

Swiss Brand 2yr guarantee Duraz

Healthcare Technologies Pvt. Ltd
Mailgihar, Kathmandu, Nepal
01-5911549/567, 980-232009
info@healthcare.com.np

दोर्दी करिडोरमा ८० मेगावाट बिजुली

१३२ केभी डबल सर्किट राष्ट्रिय प्रसारण लाइन बनेसँगै करिडोरका आयोजनाले धामधम विद्युत् उत्पादन थाले

अर्को वर्ष

५४ मेगावाट थपिने

■ आश गुरुङ (लमजुङ)

लमजुङको दोर्दी करिडोरले मात्रै राष्ट्रिय विद्युत् प्रणालीमा करिब ८० मेगावाट बिजुली थपेको छ। यस करिडोरमा दुईदेखि २७ मेगावाटसम्मका आयोजनाले बिजुली उत्पादन थालेका छन्। दोर्दी करिडोर १३२ केभी डबल सर्किट राष्ट्रिय प्रसारण लाइन बनेसँगै करिडोरका आयोजनाले धामधम विद्युत् उत्पादन थालेका हुन्।

प्रसारण लाइन नहुँदा निर्माण र उत्पादनमा हिलाइ गरिरहेका आयोजनाले अहिले धामधम निर्माण सक्दै उत्पादन दिन थालेका छन्। दोर्दीखोला निर्मित ३ आयोजना, शाखा नदीबाट २ र छिमेकी नदीबाट एउटा जलविद्युत् आयोजना निर्माण भएर दोर्दी करिडोरमा बिजुली जोडिएको दोर्दी करिडोर राष्ट्रिय प्रसारण लाइन आयोजनाले जनाएको छ।

यो ६ आयोजनाबाट ७८ दशमलव ८३ मेगावाट बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिएको छ। २७ मेगावाटको दोर्दीखोला जलविद्युत् आयोजनाले असोज १४ देखि व्यावसायिक उत्पादन थालेको छ। १२ मेगावाटको दोर्दी १ आयोजनाले व्यावसायिक उत्पादन सुरु गरिसकेको छ। २५ मेगावाटको माथिल्लो दोर्दी 'ए' व्यावसायिक उत्पादनको तयारीमा छ। परीक्षण उत्पादन गरिरहेको उक्त आयोजनाले तिहारपछि व्यावसायिक उत्पादन थालेको छ।

दोर्दी करिडोर प्रसारण लाइनले बोकेको ७८ दशमलव ८३ क्षमता बिजुली उत्पादनका लागि १४ अर्ब १८ करोड ९६ लाख रूपैयाँभन्दा बढी खर्च भएको छ। दोर्दीखोला जलविद्युत् आयोजना (२७

लमजुङको दोर्दीखोला निर्मित २७ मेगावाटको दोर्दीखोला जलविद्युत् आयोजनाको बाँध (तल) र १२ मेगावाटको दोर्दी-१ जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत्गृह (माथि)।

दोर्दीको शाखा छ्याङ्दीखोलाबाट गत वर्ष ४ मेगावाटको माथिल्लो छन्दीखोला साना जलविद्युत् आयोजनाले विद्युत् उत्पादन गर्दै आएको छ। यसअघि दुई मेगावाटको छन्दीखोला साना जलविद्युत् आयोजनाले पनि बिजुली उत्पादन गरिरहेको छ।

दोर्दी करिडोर प्रसारण लाइनले बोकेको ७८ दशमलव ८३ क्षमता बिजुली उत्पादनका लागि १४ अर्ब १८ करोड ९६ लाख रूपैयाँभन्दा बढी खर्च भएको छ। दोर्दीखोला जलविद्युत् आयोजना (२७

मेगावाट) ४ अर्ब ८३ करोड, माथिल्लो दोर्दी 'ए' जलविद्युत् आयोजना (२५ मेगावाट) ४ अर्ब ६४ करोड ९९ लाख, दोर्दी १ जलविद्युत् आयोजना (१२ मेगावाट) २ अर्ब, चेपेखोला साना जलविद्युत् आयोजना (८.८३ मेगावाट) १ अर्ब ५० करोड, माथिल्लो छन्दीखोला साना जलविद्युत् आयोजना (४ मेगावाट) ८० करोड ३५ लाख र छन्दीखोला साना जलविद्युत् आयोजना (२ मेगावाट) ४१ करोड खर्च भइसकेको छ। दोर्दीखोला निर्माणाधीन

५४ मेगावाटको सुपरदोर्दी जलविद्युत् आयोजना 'ख' ८० प्रतिशत बढी निर्माण सिकिएको छ। अर्को वर्ष उक्त आयोजनाले बिजुली उत्पादन गर्ने आयोजना निर्देशक अर्जुन गौतमले बताए। यसको लागत ८ अर्ब ८० करोड छ। योसमेत निर्माण हुँदा १३२ दशमलव ८३ मेगावाट बिजुली दोर्दी करिडोरमा उत्पादन हुनेछ। सुपरदोर्दी जलविद्युत् आयोजना 'ख' को समेत लगानी गरी दोर्दी करिडोरमा २२ अर्ब ९८ करोड ९६ लाख खर्च हुनेछ। प्रायः आयोजना

स्वदेशी लगानीमा बनेका छन्। २७ मेगावाटको दोर्दीखोला आयोजनामा भने गैरआवासीय नेपालीद्वारा स्थापित एनआरएन इन्फ्रास्ट्रक्चर एन्ड डेभलपमेन्ट कम्पनीको ३५ दशमलव ७ प्रतिशत लगानी छ। 'प्रसारण लाइन निर्माणपछि हामीले राष्ट्रिय प्रसारणमा विद्युत् प्रवाह गरिसकेका छौं,' गौतमले भने। प्रसारण लाइन निर्माणपछि विद्युत् उत्पादन गरिएको माथिल्लो दोर्दी 'ए' जलविद्युत् आयोजनाका सञ्चालक राजेन्द्र बस्तीको भनाइ छ।

'प्रसारण लाइन नहुँदा आयोजनाहरूले विद्युत् उत्पादनमा हिलाइ गरेकै हुन्। प्रसारण लाइन बनेपछि भने हामीले विद्युत् उत्पादन थालेका छौं,' उनले भने। असोज १४ बाट २७ मेगावाटको दोर्दीखोला जलविद्युत् आयोजनाले व्यावसायिक विद्युत् उत्पादन गरिरहेको दोर्दीखोला जलविद्युत् आयोजनाका इन्जिनियर दीपक ज्ञवालीले जनाए। असोज १७ बाट १२ मेगावाटको दोर्दी १ जलविद्युत् आयोजनाले व्यावसायिक बिजुली उत्पादन गरेको दोर्दी १ जलविद्युत् आयोजनाका इलेक्ट्रोनिक इन्जिनियर विजय खड्का बताउँछन्।

दोर्दी करिडोरले उद्विग्नसम्म १० किमि प्रसारण लाइन बनाउनुपर्नेमा थप डेढ किमि निर्माण गरेको दोर्दी करिडोर आयोजना प्रमुख रमेश पौडेलको भनाइ छ। ३३ वटा टावर निर्माण गरिएका थप डेढ किमि प्रसारण लाइनका लागि ४ वटा टावर थपिएको छ। मस्यङ्दी करिडोरको २२० केभी प्रसारण लाइनअन्तर्गत उद्विग्न सबस्टेसन बनाउन नसक्दा दोर्दी करिडोरमा उत्पादित बिजुली मध्यममस्यङ्दीमा लगेर जोडिएको छ। २२० केभी प्रसारण लाइनबाट मध्यममस्यङ्दीको १३२ केभी प्रसारण लाइनमा 'पावर डाउन' गर्ने काम दोर्दी करिडोरले गरेको छ। यसका लागि मस्यङ्दी करिडोरले ६ किमि प्रसारण लाइन निर्माण गरेको छ।

अर्थ संक्षेप

बजारमा असुसका दुई ल्यापटप

काठमाडौं (कास)- ताइवानी प्रविधि कम्पनी असुसले दुई नयाँ ल्यापटप नेपाली बजारमा ल्याएको छ। राजधानीमा शुक्रबार एक विशेष कार्यक्रम आयोजना गर्दै कम्पनीले दुई मोडल जेनबुक फोल्ड र जेनबुक प्रो १४ बुडो ओएलईडीका ल्यापटप सार्वजनिक गरेको हो। नयाँ जेनबुक लाइनअपको मूल्य ३ लाख ८८ हजार ८ सय ८८ रूपैयाँबाट सुरु हुन्छ। क्रिएटर, डिजाइनर, ब्लगर र आर्टिस्टहरूको बढ्दो आवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी यी डिभाइसलाई नवप्रवर्तनात्मक डिजाइन तथा कर्टिड एज प्रविधिमा तयार पारिएको कम्पनीको दावी छ।

ग्लोबलको डिबेन्चर निष्कासनमा

सनराइज बिक्री प्रबन्धक

काठमाडौं (कास)- ग्लोबल आईएमई बैंकको डिबेन्चर '०८४/८५' निष्कासनका लागि सनराइज ब्यापिण्टल बिक्री प्रबन्धकमा नियुक्त भएको छ। ग्लोबल आईएमई बैंकले ५ अर्ब रूपैयाँ बराबरको डिबेन्चर निष्कासन गर्न लागेको हो। यो ११.२५ प्रतिशत ब्याजसहित पाँच वर्षका लागि निष्कासन गर्न लागिएको बैंकले जनाएको छ। यसका लागि ग्लोबल आईएमई बैंकका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

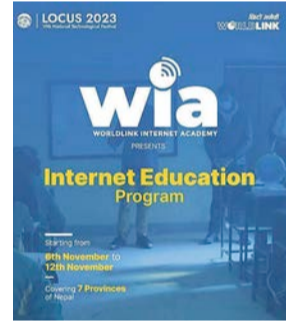
सधैं चुनावी...

नौमुरेलाई बहुवर्षीय परियोजनाका रूपमा लैजानुपर्ने उनको भनाइ छ। 'सरकारले चालू बजेटमा समेटेको छैन,' उनले भने, 'आवश्यक बजेट सरकारबाट उपलब्ध नभएकाले काम ठप्प छ।' बेलबेलामा आएर

परियोजनामा काम गर्ने गरेको उनले बताए। अहिले एक आयोजना प्रमुख, दुई इन्जिनियर र एक चालक मात्रै छन्। चुनावपछि थप कर्मचारी राख्नुपर्ने उनले बताए। विभागतर्फ काम सुरु भएको सात

रत्नराज बज्राचार्य र क्यापिटलका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विजयलाल श्रेष्ठले सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरे।

५० विद्यालयमा वर्ल्डलिंकको साइबर शिक्षा

हुने सचेतना कार्यक्रमका लागि कक्षा ८ देखि १० सम्मका १२ देखि १७ वर्ष उमेर समूहका विद्यार्थी लक्षित हुनेछन्। अभियानमा वालवालिकालाई इन्टरनेटको सुरक्षित प्रयोग, साइबर बुलिड, फिसिड, अनलाइनमा सुरक्षित रहने तरिकागायतका विषयमा ज्ञान दिनेछ।

सौर्यको अफर 'शून्यको कमल बनाउँछ

उपभोक्ता मालामाल'

बोरा सिमेन्ट खरिदमा १ प्रति कूपन प्राप्त गरी हात खाली नजाने ५ सयदेखि १० हजारसम्मको कूपन रकम प्राप्त गरी नगद प्राप्त गर्न सक्नेछन्। ५० बोराभन्दा बढीको खरिदमा एकभन्दा बढी कूपन प्राप्त गर्दा शून्य अंक उल्लिखित कूपन परेको खण्डमा आफ्नो अर्को कूपनमा भएको रकम पछाडि शून्य थप गरी १ लाखसम्म नगद प्राप्त गर्न सक्नेछन्। सौर्य सिमेन्टले ४३ ग्रेड ओपीसी, ५३ ग्रेड ओपीसी, पीएससी र ५३ ग्रेड पीपीसी सिमेन्ट उत्पादन गर्दै आएको छ।

काठमाडौं (कास)- सौर्य सिमेन्टले देशव्यापी रूपमा 'शून्यको कमल बनाउँछ उपभोक्ता मालामाल' नामक अफर ल्याएको छ। कात्तिक १५ देखि पुस ३० सम्म लागू हुने यो योजना अन्तर्गत उपभोक्ताले हरेक ५० कूपन प्राप्त गरी नगद प्राप्त गर्न सक्नेछन्। ५० बोराभन्दा बढीको खरिदमा एकभन्दा बढी कूपन प्राप्त गर्दा शून्य अंक उल्लिखित कूपन परेको खण्डमा आफ्नो अर्को कूपनमा भएको रकम पछाडि शून्य थप गरी १ लाखसम्म नगद प्राप्त गर्न सक्नेछन्। सौर्य सिमेन्टले ४३ ग्रेड ओपीसी, ५३ ग्रेड ओपीसी, पीएससी र ५३ ग्रेड पीपीसी सिमेन्ट उत्पादन गर्दै आएको छ।

वर्षभित्र निर्माण पूरा हुने जनाएको छ। त्यसका लागि १ खर्ब २८ अर्ब रूपैयाँ खर्च लाने अनुमान छ। सरकारले बर्सेन १८ अर्ब नियमित बजेट उपलब्ध गराए समर्थन काम सकिने विभागले जनाएको छ। विभागका

अनुसार नौमुरे सञ्चालनपछि विद्युत् बाटै वार्षिक १३ अर्ब रूपैयाँ आम्दानी हुने अनुमान छ। पर्यटकीय क्षेत्र, माछापलन्, सिंचाइलगायतका पनि स्थानीयले मनगो आम्दानी लिन सक्छन्। नौमुरेको पानी सिक्दा, फत्तेपुरसहित दाङका चारवटा सिंचाइ आयोजनामा पानी पुगेपछि बल्ल कपिलवस्तुलाई सिंचाइका लागि पानी उपलब्ध गराउने योजना छ। यहाँबाट ल्याएको पानीले कपिलवस्तुको २८ हजार हेक्टर क्षेत्रफलमा सिंचाइ पुग्नेछ।

अफिसको लागि फ्ल्याट भाडामा

घण्टाघरस्थित सुविधा सम्पन्न भवनमा सुपथ

मूल्यमा अफिस प्रयोजनको लागि फ्ल्याट भाडामा ।

सम्पर्क: ०१-४४३५७४३

८८४१०३६३१

४ अर्बको टाइल्स

उद्योग खोल्दै

कजारिया सेरामिक्स

काठमाडौं (कास)- भारतको ठूलो टाइल्स कम्पनी कजारिया सेरामिक्सले नेपालको व्यापारिक समूह रमेश कर्पसँग मिलेर उद्योग सञ्चालन गर्ने भएको छ। नेपालमा सबैभन्दा ठूलो कम्पनी स्थापना गर्ने गरी दुई समूहबीच सम्झौता भएको दावी गरिएको छ। रमेश कर्पका कार्यकारी निर्देशक प्रतीक जलान र कजारिया सेरामिक्सका अध्यक्ष एवं प्रबन्ध निर्देशक अशोक कजारियाले हस्ताक्षर गरे।

सम्झौताअनुसार कम्पनीले वार्षिक ८ लाख वर्गमिटर उत्पादन क्षमतामा उद्योग सञ्चालन गर्नेछ। २ अर्ब ५० करोड भारु अर्थात् ४ अर्ब नेपाली रूपैयाँ पुँजीको कम्पनी स्थापना हुने भएको छ। दुवै कम्पनीको लगानी ५०/५० प्रतिशत हुनेछ।

सेरामिक र भिट्टिफाइड टाइल्स उत्पादन गर्ने नवनिर्मित कारखाना २०२३ को अन्त्यसम्ममा सञ्चालनमा ल्याउने लक्ष्य लिइएको बताइएको छ।

नेपाली बजारको मागलाई पूरा गरी निर्यात गर्ने परिकल्पनासाथ

उद्योग स्थापना गर्न लागिएको सेरामिक्सका अध्यक्ष कजारियाले जानकारी दिए। नेपालमा उपलब्ध प्रमुख कच्चा पदार्थ टाइल्स उत्पादनमा प्रयोग गरिनेछ। 'हामी यहाँ दुई दशकभन्दा बढी समयदेखि छौं। यो कदमले नेपालको बजारमा हाम्रो उपस्थितिलाई अझ बलियो बनाउनेछ,' कजारियाले भने, 'यो परियोजना तत्काल सुरु भई २०२३ को अन्त्यसम्म सञ्चालनमा आउनेछ।'

सुविधा सम्पन्न प्लान्ट नेपालकै नमुना बन्ने उनको दावी छ। 'अत्याधुनिक प्रविधिको प्रयोग, गुणस्तर, दक्षता र वातावरणप्रीय मापदण्ड प्राथमिकतासाथ पूरा गरिनेछ,' उनले भने। देशमा रोजगारी सिर्जना गर्न यो उद्योग महत्वपूर्ण टेवा पुग्ने रमेश कर्पका कार्यकारी निर्देशक जलानले बताए। कजारिया सेरामिक्स भारतमा सेरामिक/भिट्टिफाइड टाइल्सको सबैभन्दा ठूलो र विश्वको सातौं ठूलो उद्योग हो। भारतका विभिन्न प्रदेशमा यसका ८ वटा उत्पादन कम्पनी छन्।

कहाँ अडकियो...

९ सय मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिइएको आयोजना निर्माणमा सवा १ खर्ब रूपैयाँ खर्च हुने अनुमान छ। सरकारले २७ प्रतिशत सेयर पुँजी निःशुल्क पाउने र १२ प्रतिशत अर्थात् १०८ मेगावाट विद्युत् पनि निःशुल्क पाउने गरी सम्झौता भएको छ। नेपाल-बंगलादेशबीच गत भदौ दोस्रो साता काठमाडौंमा ऊर्जा सचिवस्तरीय वार्ता भएको थियो। उक्त अवसरमा नेपालको विद्युत् लैजान बंगलादेश सरकारका थियो। त्यस अवसरमा ऊर्जासचिव मोहम्मद हकिम र हमानले नेपालमा उत्पादित बिजुली आफ्नो देशलाई आवश्यक

रहेको र लैजान चाहेको प्रस्ट पारेका थिए। त्यस अवसरमा उनले नेपालबाट विद्युत् लैजान बंगलादेश, भारत र नेपालबीच त्रिपक्षीय सहकार्य आवश्यक पर्ने प्रस्तावका थिए।

पूर्वसचिव कार्की पनि बंगलादेशमा ऊर्जा नियत गर्न नेपालले कटनीतिक तह र प्रधानमन्त्रीस्तरीय भारतीय पक्षसँग सहकार्य गर्नुपर्ने ठान्छन्। 'सचिवस्तरीय बैठकमा हामीले कुरा राख्यौं। तर उनीहरू कटनीतिक तहबाटै हुनुपर्छ, माथिल्ला तहमा कुरा गर्नुपर्छ भन्थे। त्यसैले माथिल्लो तहमै कुरा गरेर नेपाल बंगलादेशबीच ऊर्जा सहकार्य आवश्यक छ,' उनले भने।

नेपाल स्टक एक्सचेन्ज

२० कात्तिक २०७९ को कारोबार				
कम्पनीको नाम	अघिल्लो दिनको मूल्य	अन्तिम मूल्य	कारोबार संख्या	फरक
युनिलिभर नेपाल	१८०००	१८०००	२०	०
राष्ट्रिय बीमा कम्पनी	१४२९०	१४२९०	१५	-४०
बोटलर्स नेपाल (ताराई) मिमिटेड	१२१००	१२१००	१५	०
महिला लघुवित्त	३८१०	३८१५	१२९९	९५
साटल ट्रेडिङ कर्पोरेसन	३४१०	३४४८	३६१	३८
हिमालयन हिरिटलरी	३४०८५	३४१०	४२९६	११५५
विशाल बजार कम्पनी	३२२८	३३४०	४०	४२
उपकार लघुवित्त	३२००	३२५०	६९५	५०
जास्ना सामुदायिक लघुवित्त	२९१०	२९४८	८३९	२८
कम्पनीको ३५ दशमलव ७ प्रतिशत लगानी	२९१०	२९४८	२१४०	५०
नेस्को समृद्ध लघुवित्त	२९१०	२९४८	२१४०	५०
फरवार्ड माइक्रोफाइन्स	२५४८	२५८०	३४१०	३९
राष्ट्रिय विकास लघुवित्त	२५४८	२५८०	३४१०	३९
सिटिजन इन्भेस्टमेन्ट ट्रस्ट	१८३०	१८३५	२०९६	५
जनउत्थान सामुदायिक लघुवित्त	१६६६	१६६५	२१०	९
स्वामिमान लघुवित्त	१५२४	१५२५	२८३	-१
लाइफ इन्स्योरेन्स को	१२९९९	१२९९९	३०९९	९९
सपोर्ट माइक्रोफाइन्स	१२९९	१२९९	५५	८
सामुदायिक लघुवित्त	११९०१	११९३४	२३९	२३३
स्वावलम्बन लघुवित्त	१२०१	१२०१	२२२३	-११
लक्ष्मी लघुवित्त	११६२३	११६३	१४३	३९
ग्लोबल आईएमई लघुवित्त	११६५	११६७	७०६	२
मिथिला लघुवित्त	११२३	११२५	२००	८
माथी लघुवित्त	१०२९५	१०२९५	११९	-२९
महुली लघुवित्त	१०१२५	१०१२५	१०१५	-२५
सबैको लघुवित्त	९८१	१०००	१२२	१९
छिमेक लघुवित्त	९९५	९९५	५०१४	०
चन्द्रगिरी हिल्स	९७०९	९७५	५८९	४१
आशा लघुवित्त	९३२	९३५	११७४	१८
सहना लघुवित्त	९३६	९३७	११७४	१९
डिग्रोक्स लघुवित्त	९२९९	९२९	१०९०	६९
इन्फिनिटी लघुवित्त	९२०५	९२५	५५८	५५
मिथिरी माइक्रोफाइन्स	९१५	९१५	५९९	०
निर्धन उत्थान लघुवित्त	९१२९	९१५	२३८८	२१
नेपाल इन्भेस्टमेन्ट बैंक लिमिटेड २०२८	९१५	९१०	९०	-५
राष्ट्र उत्थान लघुवित्त	९१५	८९९	१११५	-१६
कालिका लघुवित्त	९०५	८९९	२१२	-८
वेन नेपाल लघुवित्त	८७२	८७५	११७	३
प्रभु बैंक लिमिटेड २०८४	८७५	८७५	२५	०
उन्नती सहकार्य लघुवित्त	८२०	८७५	२०	-१५
सेञ्चुरी लिमिटेड २०८८	८५८	८५०	१५	-८
प्राइम लिमिटेड २०८८	८५३	८३७	२५	-१६
नेपाल ट्रस्टसंघार कम्पनी	८५२	८३२	११५३८	-१०८
विजय लघुवित्त	८२४	८३०	२२२	६
किसान लघुवित्त	८१५	८३७	५२	१५
नेस्को लघुवित्त	८२२	८३६	६२८	४१
नविल बैंक लि.	८०८	८१६	४६६९	८
स्वरोजगार लघुवित्त	८२४	८१४	११७०	-१०
गणपति लघुवित्त	८१५	८०२	३४	-१३
मनकामना स्मार्ट लघुवित्त	८१३४	७९९	४१०	-१६४
रूकु जलविद्युत्	८३६	७८९	१९१५	-५५
गरिमा लिमिटेड २०८५	७६०	७७५	१००	१५
मेरो माइक्रोफाइन्स	७५६६	७६५	१८०८	८४
सिमिल लघुवित्त	७५५	७५५	१९१	-०
माइन्ट इनजी	७४८५	७४९	७५०	०
विशोक लिमिटेड २०८६	७४५	७४५	२४	-३
अभियान लघुवित्त	७४७.१	७३९	१०७४४	-३६.९
एआइसी एसिया लघुवित्त	७४४	७३०	३२७८	६
आरम्भ चौतारी लघुवित्त	७३०	७२९	५५९	-१
नयाँ साथी लघुवित्त	७३०	७१६.१	१०	-१३.९
समता घरलु लघुवित्त	७२५	७१६	१५	-९
शिखर इन्स्योरेन्स	७१७	७१५	७५०३	४
सूर्योदय वीपी लघुवित्त	६९०	७०३	६६२	१३
एएफएबी माइक्रोफाइन्स	६७३	६८३	८८०	१०
नेको इन्स्योरेन्स	६८५	६८०	२०४६	-५
एनआइसी एसिया बैंक	६९८	६६०	९५००३	-४२
शिपम सिमेन्ट	६३२	६४५	२५३५५	१३
फस्ट माइक्रोफाइन्स	६०६	६१९.९	४३१६	१०.९
सिडडीबी हाइपोथेक	६१५	६०९	१३८९	६
प्राथमिक विकास लघुवित्त	५९७	६		

देश चिनाउने तस्विर

सबै जिल्ला छिचोलेका थापाका तस्बिरमा ओलाङ्चुङ्गोलादेखि कालापानीसम्म र सगरमाथादेखि जानकी मन्दिरसम्म समेटिएका छन्

■ **श्रीला तामाङ** (काठमाडौँ)

आसन्न चुनावका लागि राजनीतिक दलका नेतादेखि कार्यकर्ताहरूको दौडधुप चलिरहेको छ। सत्ता र शक्तिकेंद्रित गरेर शासनको बागडोर चलाउने दावीसहित घोषणापत्र जारी भइरहेका छन्। यिनै माहोललाई नियाल्दै फोटो पत्रकार भरतवन्धु थापा भने अप्राह गर्छन्, 'एकचोटि नेपाल धूमि माटो छोएर मुलुक बुझ्ने अनि मात्र बोल्ने।' भौगोलिक अवस्थिति, संस्कृति र जनजीवनलाई तस्बिरमा उताउँ मुलुकका सबैजसो जिल्ला छिचोलेका थापा घुम्नते फोटोग्राफरका रूपमा चिनिन्छन्।

उनले पूर्वदेखि सुदूरपश्चिमसम्मको भूगोल, जनजीवन र त्यहाँको वास्तविकतालाई नजिकबाट नियालेका छन्। राजधानीमा बसेको सत्ता र राजनीतिले देखेको नेपालभन्दा केयौ गुणा फरक अर्कै 'नेपाल' रहेको उनी सुनाउँछन्। 'सुनको भन्दा देखेको राम्रो, देखेको भन्दा भोगेको राम्रो हामीले भन्छौं,' उनी भन्छन्, 'सोचेको र हेरेको नेपाल एकदमै फरक छ।' प्रजा प्रतिष्ठानको अनुसन्धान परियोजनाअन्तर्गत थापाको पछिल्लो पुस्तक 'नेपाल इन इमेजेज' गत भदौमा सार्वजनिक भएको थियो। सातै प्रदेशका विविधता समेटिएको उक्त पुस्तकमा ओलाङचुङ

गोलादेखि सुदूरपश्चिमको कालापानीसम्म तथा सगरमाथादेखि जानकी मन्दिरसम्मका तस्बिर र तिनका विवरण समावेश छन्। गत वर्ष मात्र प्रतिष्ठानबाट नै प्रकाशित 'तस्बिरमा नेपाल' पुस्तकलाई नै अंग्रेजीमा अनुवाद गरिएको हो। पाँच सयभन्दा बढी रंगीन तस्बिरहरू पुस्तकमा छन्। पुस्तकमा प्रदेशलाई सात खण्डमा विभाजन गरी तिनलाई चिनाउने दृश्य सामग्रीहरूलाई अलग-अलग रूपमा प्रस्तुत गरिएका छन्। थापा पुस्तकलाई नेपाल चिनाउने आँकीभयालका रूपमा लिन्छन्। उनले पूर्वी पहाडी जिल्लादेखि तराई, लुम्बिनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिमलाई क्यामरामा कैद गरेका छन्।

'पुस्तकमा संग्रहित तस्बिरहरू नेपाल चिनाउने दस्तावेज हुन्,' उनी प्रस्ट्याउँछन्। नेपाल चिनारी दिने थापाका यसअघि 'मध्यपुर थिमि', 'एक्सप्लोर फार वेस्ट', 'गन्तव्य कर्णाली', 'वेस्टर्न नेपाल', 'बाइब्ड वेस्ट नेपाल' लगायतका पुस्तकहरू सार्वजनिक भइसकेका छन्। प्रतिष्ठानसँगको सहकार्यमा पुस्तक प्रकाशित गर्दा उनको मुलुक चिनाउने तस्बिर संग्रहको रहर पूरा भएको छ।

प्रत्येक स्थानका तस्बिरहरू उनले लामो समयदेखि संग्रह गरेर राखेका थिए। प्रतिष्ठानसँग पुस्तक प्रकाशनबारे सहमति भएपछि, २० प्रतिशत तस्बिरहरू

जलवायुजन्ध...

त्यसका लागि के कति उत्सर्जन कटौती गर्न सकिन्छ भन्ने लक्ष्यसहितको परिमार्जित प्रतिवेदन बुझाउन राष्ट्रसंघले सबै थप मुलुकलाई भनेको थियो। कार्वन उत्सर्जन बढिरहने हो भने २.६ देखि ४.५ डिग्रीका हिसाबले तापक्रम बढ्ने नैमानिकहरूको आकलन छ। आईपीसीसीले अहिले नै नियन्त्रण गर्नीतर ध्यान नदिने हो भने आगामी वर्षहरूमा खडेरी, बाढी, पहिरो, हिमपातले, हिमअंधी, हिमताल विस्फोट, अनियन्त्रित डडेलो, अति वर्षाजस्ता घटना बढ्ने चेतावनीसमेत दिइसकेको छ। नेपालले त भन्नु त्यस्ता घटनाहरूको बर्सोनि सामना गर्दै आएको छ।

कोप-२७ का अध्यय सौकरले यस सम्बन्धबाट परिणाम दिने गरी बताइरह्नु अघि आवश्यक लक्ष्य राखिएको बताए। 'हामीले यसै वर्ष पाकिस्तान, अफ्रिकी महाद्वीप र अमेरिकालगायतका जलवायुजन्ध हानि र पीडादायी घटनाहरू देखेका छौं,' उनले भने, 'त्यसैले त्यसलाई सम्बोधन गर्न यो कोपले बाटो खुला गर्नुपर्छ।'

यूपिएफसीसीसीका कार्यकारी सचिव साइमन स्टिलले जलवायुजन्ध हानिनोक्सानी सम्बोधनका लागि वित्त प्रवाह गर्न यो कोप निर्णायक हुनुपर्नेमा जोड दिए। उनले भने, 'हानिनोक्सानीका लागि आवश्यक वित्तको मुद्दामा सहमत हुन सकेनौं भने हाम्रो उपस्थितिको कुनै अर्थ छैन।' आईपीसीसीका अध्यक्ष होसुङ लीले आईपीसीसीका प्रतिवेदनहरूले जलवायु परिवर्तन रोक्ने कुनै प्रविधिको विकास नभएको देखाएकाले जलवायुजन्ध विपद् सम्बोधन गर्न हिलाइ गर्न नहुने बताए। उनले भने, 'विश्वभर नै हानिनोक्सानीको माया बढिरहेको छ, त्यसैले जलवायु अनुकूलित हुनुका लागि आवश्यक पर्ने विट प्रवाहमा कमी हुन दिनु हुँदैन।'

अधिकांश वर्ष स्कटल्यान्डको ग्लास्गोमा भएको कोप-२६ मा पनि उक्त विषयमा लामो मन्थन भएको थियो तर विकसित मुलुकहरू हानिनोक्सानी सम्बोधनका लागि आवश्यक पर्ने अलग्गै वित्तीय व्यवस्थानमा सहमति नगर्दा विषय टुंगोमा पुग्न सकेको थिएन। इन्टरनेसनल सेन्टर फर क्लाइमेटकेन्ज एन्ड डेमलपमेन्ट (इस्काई) का निर्देशक सलिमुल हक हानिनोक्सानी र क्षतिको वित्तीय व्यवस्थानमा कोप-२७ कोसेटुंगा सावित हुने देख्छन्। उनले दृष्टी द गरेका छन्, 'विकासशील देशका वार्ताकारहरू, कृपया वार्तामा आफ्नो आधार खडा गर्नुहोस्। तपाईंका मानिसहरू तपाईंबाट निर्भर छन्, तिनीहरूलाई धेरै निराश नबनाउनुहोस्।' जलवायु परिवर्तन वार्ताका मज्जत ढकल पनि कोप-२७ ले हानिनोक्सानीको विषयलाई स्वीकार गर्दै त्यसको सम्बोधनका लागि आवश्यक पर्ने वित्तीय संरचनाको बाटो यही कोपले खोल्नुपर्ने बताउँछन्।

केही महिनाअघि जर्मनीको बोनमा भएको बैठकबाट नै जलवायुजन्ध हानिनोक्सानीलाई कोषको औपचारिक एजेन्डा बनाउन पहल गरिएको थियो। तर, त्यसमा विकसित मुलुकहरूले असहमति जनाउँदै आएका छन्। क्षति व्योहार्नरहेका मुलुकहरूले हानिनोक्सानीलाई मुख्य मुद्दा बनाउन जोड दिइरहेका छन्।

यो सम्मेलनमा नेपालले पनि त्यही मुद्दालाई मुख्य विषयका रूपमा उठाउँदै छ। कोप-२७ मा अत्यधिकसित राष्ट्रहरूको समूह, जी-७७ र चीन समूहले हानिनोक्सानीलाई औपचारिक मुद्दा नबनाएसम्म बैठक अघि बढाउन नदिने सम्भावना छ। नेपाल यही समूहसँग मिलेछ।

अधिकांश वर्षको कोप-२६ ले हानिनोक्सानीसम्बन्धी काम गर्न संयन्त्र (संन्तर्ग्यागो नेटवर्क) लाई कार्यान्वयनमा ल्याउने निर्णय गरेको थियो। सन्तर्ग्यागो नेटवर्कलाई यूएनएफसीसीसी र परिसर सम्बन्धीता दुवैको साभा सभार र सु-शासनअन्तर्गत राख्न नेपालले जोड दिएको छ। यो वर्षको हानिनोक्सानी पाकिस्तानको स्वाड, अफ्रिका, युरोप, दक्षिण एसियालगायतका देशका परेको ठूलो क्षतिको कारण यो विषयमा थप संवेदनशील हुनुपर्ने संस्थापालालाहले जिक्न गरिरहेका छन्। नेपालले संन्तर्ग्यागो हानि नोक्सानी संयन्त्रको प्रगति र हानि तथा नोक्सानी वित्तलाई औपचारिक रूपमा एजेन्डामा राखेर वित्त व्यवस्था सुनिश्चित गर्न 'पहल गर्नुछ,' वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव पेमनारायण कुंडेलले भने।

सम्बन्धनअन्तर्गत सोमवार ङाँजपटका राष्ट्रपति अब्दल फताह अल सीसीले आमन्त्रण गरेका प्रमुखहरूको सत्र रहनेछ। त्यसमा विभिन्न देशका सरकार प्रमुखहरूले सम्बोधन गर्नेछन्। अहिलेसम्म १ सय २४ देशका सरकार प्रमुखहरूले उच्चस्तरीय सत्रलाई सम्बोधन गर्ने निश्चित भएका छन्। हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमा अग्रसर मुलुकहरू चीन, भारत र इंग्ल मुलुकहरूबाट भने सरकारका प्रतिनिधिहरू मात्र सहभागी छन्। बेलायती प्रधानमन्त्री ऋषि सुनक, अमेरिकी राष्ट्रपति जो बाइडेन, बिराबाडोसकी प्रधानमन्त्री मिषा मोदीली, जोन् केरी, युरोपियन कमिसनकी अध्यक्ष उर्सुला भोन डेरलगायतको सहभागिता हुनेछ। नेपालबाट महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमन्त्री उमा रेग्मीले नेतृत्व गर्नुछन्। कोपमा १ सय ९७ देशका सरकारी अधिकारी सहभागी कोष मिसर २ सम्म चलेछ।

मतपत्र आयो...

पाट्यपुस्तक नपाउँदा विद्यार्थीको घरमा पढ्ने चाहना पूरा नभएको स्थानीय अभिभावक कमल शाहीले बताए। 'किताब आउँदाए विद्यार्थीले कम्तीमा घरमा पढ्न त पाउँदैं,' उनले भने, 'लगातार दुई वर्षसम्म पठनपाठन अवरुद्ध हुँदा विद्यार्थीको सिकाइस्तर पनि खस्निएको छ।' खत्याड गाउँपालिकाको पञ्चदश माविमा ६, ७, ८, ९ र १० कक्षाका विद्यार्थीले पनि अर्को विषयगत किताब पूरा पाउन नसक्दा पढाइमा बाधा परेको छ। उक्त विद्यालयका कक्षा ७ मा कमप्युटर, ८ मा पेसा व्यवसाय, कक्षा ९ मा गणित स्वास्थ्य, जनसंख्या र कक्षा १० मा ऐच्छिक गणित किताब विद्यार्थीले नपाएको शिक्षकको भनाइ छ। रातपानीस्थित महादेव मस्टा नमुना माविमा कक्षा ५ मा अंग्रेजी, ९ मा विज्ञान र कक्षा ८ मा पेसा व्यवसाय विषयका किताब पुगेको छैन। प्रधानाध्यापक प्रशानवहादुर शाहीले भने 'अरुदा किताबले विद्यार्थीलाई पढ्न र हामीलाई पढाउन गाह्रो भएको छ।' जनश्रोतित माविका ३५ विद्यार्थीले पूरै किताब नपाउँदा सिकाइको स्तरमै प्रभाव परेको प्रधानाध्यापक सुवास रावलले सुनाए। सप्तस्था खत्याडका विद्यालयहरूमा मात्रै सीमित

छैन। सोरु गाउँपालिकाभित्रका विद्यालयहरूमा पनि पाठ्यपुस्तक पर्याप्त पुगेका छैनन्।

विद्यालयस्तरको शैक्षिक व्यवस्थापन स्थानीय तह मातहत छ। जनप्रतिनिधिहरूले भने सबै विद्यालयमा किताब पुर्‍याउन निर्देशन दिइसकेको बताउने गरेका छन्। 'यहाँ किताब पुग्न एक जनाले जोड गरेर नहुने रहेछ, विद्यालय, स्थानीय तह, दुवानी व्यवसायी र यातायात व्यवसायी सबैले समयमा काम गर्न सके मात्र पुग्ने रहेछ,' सोरु गाउँपालिका युवा अध्यक्ष सरिता रोकावले भनिन्, 'स्थानीय तहबाट हुनुपर्ने रकम निकामाको काम समयमै भइसकेको छ।' वर्षाले सडक अवरुद्ध भएकाले किताब दुवानीमा हिला भएको जवाफ आएको उनले बताइन्।

कर्णालीका जिल्लाहरूमा जनक शिक्षा सामग्री केन्द्रको प्रादेशिक कार्यालय सुर्खेतबाट पाठ्यपुस्तक दुवानी हुने गरेको छ। कर्णालीमा कक्षा ४ देखि १० सम्मका १४ लाख १ हजार ७ सय ८९ किताब आवश्यक भएकोमा ९ लाख २९ हजार १ सय ४१ थान मात्र पुगेको केन्द्रका क्षेत्रीय प्रवन्धक धनबहादुर केसीले बताए।

वर्षअघि पुल निर्माण सुरु भए पनि अलपत्र छ। उत्तर क्षेत्रमा भने इलामको चुलाचुली जोड्ने गरी रतुवा नदीमा, मोरङको मधुमल्ला जोड्ने मावामा, मोरङको आममारी जोड्ने र सुतमारीदेखि राजघाट जोड्ने पक्की पुल बनेका छन्। एक किलोमिटरको सेतुमारीबाट गौरादह जोड्ने रतुवामा अर्को पुल करिव ३ वर्षको अवधिमा निर्माण भयो। तर, दक्षिणका पुल भने अलपत्र छन्।

ओलीको घर भएको दमकमा १ अर्ब ५६ करोडमा २५ तले भ्यू टावरको १८ तला बनिस्केको छ। दमकमै करिव भन्ज समागृह, अन्तर्राष्ट्रियस्तरको रंगशाला शिलान्यास भइसकेको छ। दमक,

कमल गाउँपालिका र गौरादह नगरपालिका सीमामा करिव दुई हजार दुई सय विद्या क्षेत्रफलमा औद्योगिक पार्क निर्माण प्रक्रिया अघि बढाइएको छ। दमकमै विशेषज्ञ चिकित्सकसहितको अस्पताल पनि छ। आधुनिक पशुवजार पनि दमकमै छ।

एमालेसँग चुनावी तालमेल गरेका जसपा क्हापा अध्यक्ष दीपनबाला राई ओलीको क्षेत्रमा अद्भुत विकास भएको भन्न सकिनेने टिप्पणी गर्छन्। 'केपी ओलीले आफ्नो क्षेत्रमा भ्यू टावर, केही पुल, बाटो बनाउनुभएको देखिन्छ, यसलाई अद्भुत विकास भन्न मिल्दैन,' भन्छन्, 'आधारभूत वरगो जीवनस्तर उकास्ने काम भएको छै ?' एमाले पोलिटिब्यूरो सदस्य दाहाल भने विभिन्न नगरिएको दावी गर्छन्। 'क्हापामा उत्तर-दक्षिण जोड्ने सडक सलसल भइसके, स्वास्थ्यचौकी, विद्यालय पनि नयाँ बनेका छन्, सबैतिर विकास भएको छ,' उनी भन्छन्।

गौरीगन्ज हुलाकी राजमार्गमा पर्ने रतुवा खोलामा पुल बनाउन ओलीले पटक-पटक ध्यानकर्षण गराएको उल्लेख गर्दै यसमा कर्मचारी संयन्त्रको कमजोरी रहेको दाहालको आरोप छ। 'देउवा सरकार बनेको पनि १५ महिना भइसक्यो, खै त काम सुरु भएको ?' दाहालको प्रश्न छ। ओलीका प्रतिस्पर्धी कांग्रेस विद्यमान पूर्वधरमा ओलीको चासो छ,' उनले भने, 'त्यसबाट उनीहरूका व्यक्तिलाई कमाउने माध्यम हुन्छ।'

सधै बल्किरहने रतुवाको चोट

०६८ सालअघि क्हापाको कमल गाउँपालिका-७, कर्काहाका वीरबहादुर चौहानको अढाई विद्या जग्गा थियो। हाल उनको केही खेतमा रतुवा बगिरहेको छ, केहीमा काँचधारी मौलाएको छ। रतुवा खोलाले कटान गर्नुअघि उनलाई मज्जाले खान पुर्‍यो, अहिले दुई छ्कट पनि मुस्किल बस्नको छ।

'रतुवाले हामीलाई उठ्टीबास लगायो, खोला पस्नुअघि खेतको उब्जनीबाट खान पुर्‍यो, दुख थिएन,' उनले सुनाए। हाल उनी स्थानीय सामुदायिक स्कुलमा कार्यालय सहयोगीको जागिर खाएर गुजारा चलाइरहेका छन्। कमल गाउँपालिका क्हापा-५ अन्तर्गत पर्छ। यो क्षेत्रबाट यस पटक पनि एमाले अध्यक्ष ओली प्रतिनिधिसभामा उम्मेदवार छन्। ०४८ देखि यही क्षेत्रको प्रतिनिधित्व गर्दै आएका ओलीले रतुवालाई पाता कसेर नियन्त्रण गर्ने पटक-पटक दोहोर्‍याइरहन्छन् तर रतुवाको कटान र ङुवान दशकदेखि उस्तै छ। पीडितको संख्या बर्सोनि थपिंदो छ। यस पटक पनि ओलीले यसलाई चुनावी मुद्दा बनाएका छन्।

कर्काहाका केशव र दीपक बस्नेतको तीन विद्या खेतमा पनि हाल रतुवा खोला बगिरहेको छ। बस्तीमा रतुवा पसेपछि बस्नेत परिवार विस्थापित भएर सिक्किम पुगेको स्थानीय दखुवा उरमले जनाकारी दिए। 'नेता रतुवालाई पाता कस्छु भन्छन्, उल्टै रतुवाले जनतालाई पाता कसेर लडाइरहेको छ,' ६६ वर्षीय उरमले भने, 'रतुवा नियन्त्रण गर्न कुरा पन्छायदोखै न सुन्दै आएको छु अर्को पूरा भएको छैन।' एमाले नेता दाहालले भने रतुवा नियन्त्रण आयोगजनामात्रैदत क्रमिक रूपमा काम भइरहेको दावी गरे।

भ्यू टावर बरिपरि जग्गा दलालको रजगज

दमक दापगाछीमा भ्यू टावरको १८ तले पक्की संरचना बनिस्केको छ। पाँच विद्या जग्गामा १ अर्ब ५६ करोडको लागतमा बगिरहेको टावरलाई २५ तला पुर्‍याउने गरी स्टिलको संरचना बनेछ। भ्यू टावर बनाउन स्थानीयले एक धुर्येदेखि दुई कट्टासम्म जग्गा अनुदान दिएका छन्। एक विद्याभन्दा कम

मात्र उनले पछि खिचेका थिए। ८० प्रतिशत तस्बिर आफूसँग भएको संग्रहबाटै पुस्तकमा समावेश गरिएको उनले बताए। 'तस्बिरमा नेपाल मेरो ठूलो सम्पना थियो', उनले थपे, 'प्रतिष्ठानले अफैरे गलां भनेर त सोचेको थिइर्नं। यसमा मिहिनेतको फल त आएन तर मेरो सोच पुस्तकमा छन्। म एकदमै खुसी छु।'

थापाका लागि देश भल्काउने उनका तस्बिरहरू संग्रहित पुस्तक सबैभन्दा ठूलो सम्पति हुन्। ती तस्बिरमा देशको माटो, सौन्दर्य, जनता, तिनका संस्कृत, सभ्यता, जीवनशैली, पीडा, सघर्ष र दुखलाई उनले सफ्लार राखेका छन्। फोटो पत्रकार र फोटोग्राफरका रूपमा उनले कर्णालीको दुख, माथिल्लो डोल्याको संघर्षसँगै रारा, खप्तडदेखि बडिमालिकासम्मको प्राकृतिक मनोरम सौन्दर्यलाई सँगै बोकेर राजधानी ल्याइपुर्‍याएका छन्। उनका अधिकांश तस्बिरहरू धार्मिक, प्राकृतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पक्षका सौन्दर्य, सुख, सम्भावना र आशाहरूमा केंद्रित छन्। यात्रका क्रममा उनले भोगेका र देखेका दुखान्तका कथा अनभिन्ती छन्।

उनले कर्णालीको दुख, माथिल्लो डोल्याको संघर्षसँगै रारा, खप्तडदेखि बडिमालिकासम्मको प्राकृतिक मनोरम सौन्दर्यलाई तस्बिरमा ल्याएका छन्। अधिकांश तस्बिर धार्मिक, प्राकृतिक, सामाजिक,

सांस्कृतिक पक्षका सौन्दर्य, सुख, सम्भावना र आशाहरूमा केंद्रित छन्।

भौगोलिक हिसाबले सुन्दर भएर पनि यातायातको पहुँचमा अस्विधिका कारण हुम्ना, माथिल्लो डोल्यालगायत कर्णाली र सुदूरपश्चिमको जनजीवन निकै कष्टकर छ। माथिल्लो डोल्यामा याचा टिपन गएका मान्छेको तस्बिर खिच्ने क्रममा लेक लागेर मनै स्थितिमा पुगेको उनले नजिकबाट नियाले। उनले चार पाँच वर्षको बच्चा लिएर याचा टिपिरहेकी महिलाको संघर्षलाई देखे। भन्छन्, 'म तस्बिरमा दुखपीडा देखाउन चाहन्न, सम्भावना देखाउँछु। रोग, भोक र अधिश्ठा होइन त्यो ठाउँको सुन्दरता देखाएर त्यहाँ सम्भावना खोजी मेरा तस्बिरहरूले गरेको भन्ने म चाहन्छु।'

खप्तडदेखि बडिमालिकाको यात्रामा २० घण्टा हिंडेर पानी खाएर केयौ रात गोठमा सुतेको उनले बताए। हुम्तामा डोरीमा भन्डिइएर हिँडे। कर्णालीको २१ दिनको यात्रामा तीन/चार दिन नै सप्सर्कबिहीन भए। उनको गुनासो छ, 'कर्णालीको दुख देखाएर सत्ता र पहुँचवादीहरूले ब्यापार नगरोस्। कर्णाली पैसा नभएर विकट भएको होइन। सबै छ तर व्यवस्थापन हुन सकेन।' मुलुकको भौगोलिक अस्थ्या हेर्न आफूना तस्बिर पर्याप्त रहेको उनी सुनाउँछन्।

भोलि अन्तिम दिन
कात्तिक ११ गते अन्तिम दिन
अमेरिकामा बसोबास तथा रोजगारको सुनौलो अवसर
EDV 2024
EDV 2024 भर्ना गुमाएको आवश्यक छैन। EDV 2023 मा 3808 जना नेपालीहरूलाई EDV परेको छ।
नेपालको सबै भन्दा बढि EDV पर्ने ठाउँ
E-Spot Nepal
जहाँबाट तपाईंको भाग्य सुल्झ
न्यूरोड, खिचापोखरी, काठमाडौँ (NCC बैंक माथि)
☎ 01-53 44 444
(Office Time: 8 AM to 7:30 PM)
घरबाट वा उपत्यका बाहिरबाट वा विदेशबाट फोन मार्फत
EDV 2024 सेवा लिन्, फोटो भेरिफिकेशन/इडिट गर्न, फोटो तथा विवरण पठाउन तलको भाइँवर नम्बरमा सम्पर्क गर्नुहोला।
☑ 9801074052 ☑ 9801074043 ☑ 9801074042
☑ 9801074033 ☑ 9801074015 ☑ 9801074030

सनसनीपूर्ण सेमिफाइनल समीकरण

दक्षिण अफ्रिकाको हारले पाकिस्तानको भाग्य

भारतका सूर्यकुमार यादव अर्धशतक पूरा गरेपछि (बायाँ)। पाकिस्तानका बलर साहिन अफ्रिदी बंगलादेशविरुद्ध विकेट लिएपछि।

तस्वीर: एपी

मेलबर्न (एएफपी)- ट्वान्टी-२० विश्वकपको सेमिफाइनलमा भारतले इंग्ल्यान्ड तथा न्युजिल्यान्डले पाकिस्तानको सामना गर्ने भएका छन्। सुपर-१२ का शृंखलाबद्ध स्तब्धपूर्ण नतिजा आइतबार पनि कायम रहेपछि यी दुई सनसनीपूर्ण सेमिफाइनल समीकरण तयार भएको हो। विज्ञानसम्म दक्षिण अफ्रिकाले सजिलै अन्तिम चारमा प्रवेश पाउने अनुमान गरिएको थियो। तर एडिलेड ओभलमा दक्षिण अफ्रिका नेदरल्यान्ड्सको हातबाट स्तब्ध भयो।

लिग चरणको अन्तिम दिनको खेलमा डच टिमले फरक पटकथा लेखे क्रममा कोलिन एकरमनले २६ बलमा ४१ रन बनाए र त्यसै टिकेर उसले प्रतियोगिताको उपाधिके दावेदार मानिएको प्रोटीयसलाई १३ रनले पराजित गर्‍यो।

'डार्क हर्स' मानिएको दक्षिण अफ्रिकाको यससँगै हवाइट बलको विश्वकपमा पीडादायी अनुभव कायम रहेको र प्रशिक्षक मार्क वाउचरको कार्यकाल पनि निराशाजनक

रूपमा टुंगियो। उनले खेलपछि भने, 'इमान्दारीपूर्वक भन्दा म निकै आतिएको छु।' उनको तर्क थियो, 'मेरो विचारमा कम्तीमा यो दक्षिण अफ्रिकी टिमले धेरै बढी गर्नुपर्ने थियो। तर दुर्भाग्य फेरि एकपटक हाम्रो टिमलाई परेको छ। म मात्र होइन, हाम्रो ड्रेसिङ रूममा जाति पनि छन्, सबै निराश छन्।' यो जितपछि नेदरल्यान्ड्स ग्रुप-२ को चौथो स्थानमा रह्यो र यसको अर्थ अबको नयाँ संस्करणको विश्वकपमा उसलाई छनोट चरणबाट गुज्रनुपर्ने छैन। यो तथ्यमा बलर केन्डन ग्लोवर निकै खुसी रहे। उनले नौ रन दिएर तीन विकेट लिएका थिए।

उनले भने, 'यो उपलब्धि हाम्रो डच क्रिकेटका लागि निकै ठूलो हो। हामीलाई अबसर छ भने थाहा थियो। विश्वास के पनि गरौं भने हामीले यो अवस्थाबाट फाइदा लिए पनि सक्छौं।' डच टिमको यो जितले ग्रुप-२ को समीकरण नाटकीय रूपमा फेरिएको थियो। ट्वान्टी-२० क्रिकेटमा शीर्ष

वरीयताको भारत यस खेलसँगै मैदानमा ओलिन अगाडि नै सेमिफाइनल पुगेको थियो। यस्तोमा पाकिस्तानविरुद्ध बंगलादेशवीचको दिनको दोस्रो खेल क्वाटरफाइनलमा परिणत भएको थियो। फास्ट बलर साहिन अफ्रिदीले तीन महिनाको चोटका पीडा विसर्दै आफ्नो खेलजीवनकै उत्कृष्ट प्रदर्शन गरे। उनले २२ रनमा चार विकेट लिए र पाकिस्तान पाँच विकेटको जित निकाल्दै अविश्वसनीय रूपमा अन्तिम चारमा प्रवेश गर्न सफल रह्यो। भारतविरुद्ध अन्तिम बलमा वेहेरेको हारसँगै जिम्बावेविरुद्धको खेल पनि गुमाएको पाकिस्तानको विश्वकप यात्रा यसअघि नै अन्तिम विश्वास गरिएको थियो। तर अब उसले बुधवार सिड्नीमा हुने पहिलो सेमिफाइनलमा न्युजिल्यान्डको सामना गर्नेछ।

भारतले भने जिम्बावेविरुद्धको अन्तिम खेलमा ७१ रनको जित निकाल्न सफल रह्यो र यस नतिजाले टिम समूह

विजेता पनि बन्यो। विहीवारको सेमिफाइनल एडिलेड ओभलमा हुनेछ र त्यसमा भारतले जस बटलरको इंग्ल्यान्डको सामना गर्नेछ। भारतका लागि सूर्यकुमार यादवले ६१ रन केएल राहुलले ५१ रन बनाए र भारतले पाँच विकेटमा १ सय ८६ रन बनायो। जवाफमा जिम्बावे ८२ हजारभन्दा बढी दशक अलआउट भयो।

सन् २००७ को विजेताले यससँगै बाँकी प्रतिद्वन्द्वीलाई बलियो चुनौतीको चेतावनी पनि दिएको छ। खेलपछि भारतीय कप्तान रोहित शर्माको भने, 'हाम्रा समर्थकले हाम्रा लागि निकै राम्रो गरिरहेका छन्। हामी जहाँ जहाँ जान्छौं, दशकदीर्घा पूरा भारिएको हुन्छ। सेमिफाइनल पनि यस्तै हुने अपेक्षा छ। सबै समर्थकलाई हामी धन्यवाद दिन चाहन्छौं। न्युजिल्यान्ड, इंग्ल्यान्ड र अस्ट्रेलिया ती नै टिम ग्रुप-१ मा समात साल अर्कमा रहे पनि शीर्ष दुई टिमको निर्णय 'नेट रनरेट' ले गरेको थियो।

पब्जीको ग्लोबल च्याम्पियनसिपमा नेपालका तीन टिम

कान्तिपुर संवाददाता (काठमाडौं)

पब्जी मोबाइल प्रो लिग (पीएमपीएल) साउथ एसिया च्याम्पियनसिप २०२२ को 'फल ड्रिडसन' मा नेपाली टिम डीआरएस गेमिङ दोस्रो भएको छ भने स्काइलाइट गेमिङले तेस्रो स्थान हाँसल गरेको छ। उत्कृष्ट प्रदर्शनसँगै नेपालका तीन टिम (डीआरएस, स्काइलाइट र ट्रेन्ड टु किल) ग्लोबल च्याम्पियनसिपमा छनोट भएका छन्।

कूल १ लाख ५० हजार अमेरिकी डलर पुरस्कारको चार दिन चलेको च्याम्पियनसिपमा मंगोलियाको गडलाइट स्लवाटले सर्वाधिक २ सय ६४ अंक जोड्दै उपाधि जित्यो। पब्जीको दक्षिण एसियाली क्षेत्रको सबभन्दा महत्त्वपूर्ण प्रतियोगितामा डीआरएसलाई गडलाइटले कडा चुनौती दियो। एसियाली खेलकूदको प्रारम्भिक चरणको छनोट जितेको टिम डीआरएसले सुरुवातमा अग्रता लिएको थियो। तर, उसले गडलाइटको आक्रामक खेललाई पन्छान्न सकेन। त्यसैले डीआरएस उपविजेतामै रोकियो। उसले २ सय ५६ अंक बनायो। स्काइलाइट २ सय ३१ अंकसहित तेस्रो स्थानमा रह्यो। पाकिस्तानको एजीएक्सआईएट (२ सय २९ अंक) चौथो र नेपाली टिम ट्रेन्ड टु किल (२ सय २० अंक) पाँचौँ स्थानमा रहे।

छनोट चरण पार गरेका १६ टिमले प्रतिस्पर्धा गरेको च्याम्पियनसिपमा नेपाल र पाकिस्तानका ६-६ टिम थिए भने मंगोलियाका चार टिम सहभागी थिए। नेपालका हार्ड भोल्ट (२ सय ६ अंक) सातौँ भयो। इलेमेन्ट्स (१ सय २२ अंक) १२ औँ र भेनम लिजेन्ड्स (१ सय १० अंक) १५ औँ स्थानमा रहे। नेपाल ई-स्पार्टस संघ (नेसा) ले नेपाली टिमका खेललाई छाया सेन्टरस्थित क्याम्पसमा प्रदर्शन गरेको थियो। डीआरएसले

२८ हजार डलर (करिब ३६ लाख रुपैयाँ), स्काइलाइटले १८ हजार (रु.२३ लाख), ट्रेन्ड टु किलले ७ हजार डलर, हाइ भोल्टले ५ हजार ५ सय, इलेमेन्ट्सले ४ हजार र भेनम लिजेन्ड्सले ३ हजार डलर प्राप्त गरे। उपाधि विजेता गडलाइटले ४० हजार डलर हात पायो।

क्षेत्रीय प्रतियोगितामा उत्कृष्ट प्रदर्शन गरेसँगै डीआरएस, स्काइलाइट र ट्रेन्ड टु किल पब्जी मोबाइल ग्लोबल च्याम्पियनसिप २०२२ मा छनोट भएका छन्। कूल ४० लाख डलर पुरस्कारको ग्लोबल च्याम्पियनसिप २०२२ नोभेम्बर १० देखि २०२३ जनवरी ८ सम्म हुनेछ, जहाँ विश्वका विभिन्न क्षेत्रबाट छनोट भएका ४८ टिमले जाकार्ता र ब्यालालम्पुरमा प्रतिस्पर्धा गर्नेछन्।

आर्सनल शीर्षस्थानमा फर्कियो

लन्डन (एएफपी)- आर्सनल ग्याब्रियल मेगालेहसको गोलमा चेल्सीमाथि १-० को जित निकाल्दै आइतबार प्रिमियर लिगको शीर्षस्थानमा फर्किएको छ। त्यससँगै पिपेर्-एम्पिक औभेर्वाइडको पूर्वटिमविरुद्ध बदला लिने योजना असफल रह्यो।

मिक्टे अट्टेराको टिमले लिगका १३ खेलमा ११ औँ जित हात पारेको हो। ब्राजिली डिफेन्डर ग्याब्रियलमे दोस्रो हाफमा स्टामफोर्डब्रिजमा पोस्टनजकबाट गोल गरेपछि आर्सनलको जित सम्भव

भएको हो। गनर्स दोस्रो स्थानमा रहेको म्यानचेस्टर सिटीभन्दा दुई अंकले अगाडि छ। डिफेन्डि च्याम्पियन सिटीले शनिवार फुलहममाथि जित हासिल गरेर केही समयका लागि अग्रता लिएको थियो। विश्वकप अगाडि प्रिमियर लिगमा एक चरणको खेल बाँकी छ। यसबेलासम्म आर्सनल उपाधि होडमा सिटीको दबदबा अन्त्य गर्दै उपाधि जित्नेमा बलियो दावेदार देखिएको छ। यो सिजन आर्सनलले धेरै लू मैदानमा टोटेनहम र लिभरपुललाई पनि पराजित

गरेको छ। पूर्वी लन्डनमा हात पारेको जितले आर्सनललाई अनपेक्षित रूपमा उपाधि होडमा अघि बढाएको छ। आफ्नै पूर्वस्टर औभेर्वाइडलाई गुमाएका कारण आर्सनलका लागि अरुभन्दा मित्रो जित पनि हो चेल्सीविरुद्धको सफलता। कप्तानी खोसेपेड्रि गत जनवरीमा वार्सिलोलाई बेचिएका औभेर्वाइडले आफ्नो पूर्वक्लबविरुद्ध पहिलोपल्ट खेलेका हुन्। वेहो-यिएर अनुशासन उल्लंघन गरेपछि अट्टेराको गवोनका फरवार्डविरुद्ध घेर्नुमा गुमाएका थिए।

आर्मी सुरक्षित

काठमाडौं (कास)- पूर्वानुमान गर्ने नसकिने मूलपानी क्रिकेट मैदानको विकेट। अनि अघोषित क्वाटरफाइनल खेल। यो अन्याल र दबावलाई चिदै विभुवन आर्मी क्लब प्रधानमन्त्री कप पुरुष एकदिवसीय राष्ट्रिय क्रिकेट प्रतियोगिताको सेमिफाइनल पुगेको छ। पुलिसले आइतबार गण्डकी प्रदेशलाई ६९ रनले पराजित गरी नकआउट चरणमा सुरक्षित भएको हो।

४ खेलमा ७ अंक जोडेर नेपाल एपीएफ क्लब यसअघि नै समूह विजेताका रूपमा सेमिफाइनलमा प्रवेश गरिसकेको थियो। बाँकी एक स्थानका लागि गण्डकी र आर्मीको प्रतिस्पर्धा थियो। गण्डकीले यस प्रतियोगितामा निकै उत्कृष्ट खेलेको थियो र दावेदार मानिएको एपीएफविरुद्ध अघिल्लो खेल 'टाई' मा टुंगाएको थियो। तर सेमिफाइनल पुग्न टोलीले आर्मीसँगको हारलाई टानुपर्ने थियो। पहिला ब्याटिङमा निम्त्याइएको आर्मीले २१ ओभरभित्र ५४ रन बनाउँदा ६ विकेट गुमाइसकेको अवस्थामा गण्डकीको टस जितेर फिल्डिङ गर्ने निर्णयले बल पुगेको थियो। कप्तान विनोद भण्डारी र भीम साकीले सातौं विकेटमा जोडेको ८६ रनले आर्मीलाई ज्यान भरेको थियो। भीमले ४५ बल खेली ३ चौका र १ छक्का प्रहार गर्दै ३६ रन बनाए। आउट हुने अन्तिम खेलाडी विनोदले ७९ बलको इनिङसमा ५ चौका र २ छक्का प्रहार गरी ५४ रन बनाए।

लुम्बिनीका कृष्ण कार्की ब्याटिङ गर्दै। तस्वीर: हेमन्त श्रेष्ठ, कान्तिपुर

ओपनरद्वय अर्जुन साउद र अनिल मण्डलले १५ ओभरभित्र ४३ रन जोडेर कठिन पिचमा आर्मीलाई राम्रो सुरुवात दिलाएका थिए। तर त्यसपछिको ६ ओभरमा टोलीले अर्जुन (१३), अनिल (२६), हरि चौभान (६), रोहित पौडेल (४), कृष्ण मल्ल (०), सुशान भारी (१) लाई गुमाइसकेको थियो। तल्लोक्रममा विक्रम सोब ३, शाहव आलम १ रनमा आउट भए। गण्डकीका कप्तान विपिन खत्रीले ४ विकेट लिए। उनले १० ओभरमा २ मेडन राख्दै २३ रन खर्चे। कमल परिवारले २ तथा अमृत गुरुड, चन्द्र पौडेल र सुवास भण्डारीले १-१ विकेट लिए।

ओपनरद्वय अर्जुन कुमाल र समीर कंडेलले दोहोरो स्कोर बनाए पनि गण्डकी ३३ र ओभरमा ९६ रनमा अलआउट भयो। अर्जुन १४ र समीर ३९ रनमा आउट भए। यी दुईवाहेक विपिन (१९) ले मात्र गण्डकीबाट दोहोरो स्कोर बनाए। समीरले ९२ बल खेली ५ चौका प्रहार गरे। आर्मीबाट प्लेयर अफ द म्याच सुशान भारीले ५ विकेट लिए। देखे हाते स्पिनर उनले ९ ओभरमा २ मेडन राख्दै १४ रन खर्चे। शाहव र कुमालले २-२ तथा विक्रमले १ विकेट लिए।

देवको उत्कृष्ट लय

लुम्बिनीका कप्तान देव खनालले प्रतियोगितामा आफ्नो उत्कृष्ट ब्याटिङलाई कायमै राखेका छन्। देवले प्रदेश १ विरुद्ध ८९ रन बनाए। चार खेलमा उनले तेस्रो पटक अर्धशतक बनाएका हुन्। उनको सानदार इनिङसमा लुम्बिनीले त्रिबि क्रिकेट मैदानमा निर्धारित ५० ओभरमा ८ विकेट गुमाई २ सय ९० रन बनायो।

अंकित सुवेदी र कप्तान सिद्धांत लोहनीले अर्धशतक बनाए पनि प्रदेश १ जितनफर्कबाट भोइडिएर ४६ ओभरमा २ सय ५१ रनमा अलआउट भयो। दोस्रो जितसँगै लुम्बिनीले समूह चरणको यात्रा टुंगाएको छ। लुम्बिनी तेस्रो स्थानमा छ। नेपाल पुलिस क्लब लगातार तेस्रो खेल जितेर यसअघि नै सेमिफाइनल पुगिसकेको छ। मधेस पनि पहिलो दुई खेल जितेर सेमिफाइनलको दावेदार छ। मधेसले बाँकी रहेको वामती र पुलिसमध्येको एक खेल जितेमा पनि सेमिफाइनल पुग्नेछ। तर दुवै खेलमा

पिकेको संन्यास

वार्सिलोना (एएफपी)- जेराई पिकेलाई वार्सिलोनाले 'महान' के रूपमा सम्झिनेछ। उनले क्लबका लागि उपाधिपछि उपाधि जिते। सम्भनालायक समय वित्ताए। त्यसमा विवाद पनि उत्तिकै थियो। आफ्नो समयमा उनले उत्कृष्ट प्रदर्शन गरे। पछिल्लो समय उनको खेल भने खस्किँदै गएको थियो।

यी ३५ वर्षीय डिफेन्डरले वार्सिलोनाको अनुबन्धलाई छोड्दाएका थिए, तर पनि साह्रै एक वर्षको सम्झौता बाँकी थियो। शनिवार स्पेनी ला लिगामा उनले वार्सिलोनाका लागि नु क्याम्पमा अन्तिम पटक खेले। खेल आल्मेरियाविरुद्ध प्रान्त थियो। सम्भवतः मंगलबार उनी ओसासुनाको भ्रमणमा पनि निस्कनेछन्। उनका साथी खेलाडी तथा अहिलेका प्रशिक्षक ज्यामी हार्न्डेजले सन् २०१५ मा अर्द्धतीय उपलब्धिसँगै क्लब छाडेका थिए। त्यति बेला वार्सिलोनाले 'ट्रेवल' उपाधि चुमेको थियो।

पिके भने यति धेरै भाग्यमानी रहेनन्। लज्जास्पद रूपमा युरोपेली च्याम्पियन्स लिगको समूह चरण नै पार गर्न नसकेको बेला पिके संन्यास लिने निर्णयमा पुगेका थिए। पछिल्लो समय उनी पहिलो रोजाइका खेलाडी हुन छाडेका थिए। उनको प्रदर्शनमाथि सबैको छड्के नजर थियो। उनको केही अप्रत्याशित र धेरै एकाएक घोषणा भएको संन्यासले स्थिति के कस्तो थियो, देखाउँछ। उनले स्वाभिमानपूर्वक खेल छाड्ने निर्णय गरे, अन्यथा उनी क्लबमा घट्टाको सिकार हुने पूरूप सम्भावना थियो।

आफ्नो उत्कृष्ट समयमा उनीलाई क्लब इतिहासकै सबैभन्दा उम्दा डिफेन्डर मानिएको थियो। उनले तीन च्याम्पियन्स लिग जिते। अनि आठ ला लिगा र सात कोपा डेल र पनि जिते। पछिल्ला केही समय भने पिके मात्र होइन, क्लब स्वयंको प्रदर्शन आरोलो लागेको थियो, विशेषतः युरोपमा वार्सिलोना लगातार असफल रहेको थियो। इन्टर मिलानविरुद्ध च्याम्पियन्स लिगको खेलमा पिकेकै भूलमा वार्सिलोनाले गोल खाएको थियो र पछि, खेलको समाप्तिमा क्लब पनि नकआउट चरण अगाडि नै बाहिरियो। क्लब समर्थक पनि उनकाविरुद्ध देखिन थालेका थिए र उनीहरू पिकेको प्रदर्शनबाट सन्तुष्ट थिएनन्।

तर आल्मेरियाविरुद्धको खेलमा तिनै समर्थकले उनलाई भावपूर्ण विदा दिए, तिनलाई पनि राम्रोसँग थाहा थियो, पिके क्लबका महान् हुन्। खेलको ८४ औँ मिनेटमा उनलाई सख्तिच्युट गरिएको थियो। उनी आफै भावनात्मक रहे। आँसु लुकाउन सकेनन्। ज्याभीदेखि लिएर सबै साथी खेलाडी उनको सम्मानमा नतमस्तक देखिए। खेलपछि मैदानबाटै बोल्दै उनले भने, 'म यहीं जन्मेको हुँ, यहीं मर्नेछु। मलाई पूरा विश्वास छ, भविष्यमा म फेरि यहीं फर्कनेछु।'

ठेकेदारको एक्काभेटर नगरको नियन्त्रणमा

खोटाङ (कास)- दिक्तेल-खोटाङ बजार सडक निर्माण अलपत्र पर्ने निर्माण कम्पनीको एक्काभेटर र व्याक लोडर आइतवार दिक्तेल रूपाकोट मकूवागढी नगरपालिकाले नियन्त्रणमा लिएको छ। ढुकुछु-वगाले बीएनटी निर्माण कम्पनीले काम छोडेर गएपछि नगरपालिकाले कारवाहीको चेतावनी दिएको थियो। ती दुवै साधनमा ताल्चा लगाइएको छ। दिक्तेल हस्पिटल चोकदेखि लफयाङको दुर्बोचवासम्मको प्याकेजमा ठेक्का लिएको निर्माण कम्पनीले काम गदागदै छोडेको हो। ५ करोड ६ लाख ५५ हजार ५ सय ९६ रूपैयाँको लागतमा २०७९ पुस २० भित्र सक्ने गरी उक्त निर्माण कम्पनीले २०७८ जेठ २० मा सम्पन्नोता गरेको थियो। तर कामै नसकी हिँडेपछि उक्त कदम चालेको नगरपालिकाका प्रवक्ता तथा वडा ५ लफ्याङका वडाअध्यक्ष दिनेश धामिरेले बताए।

निर्माण कम्पनी भागेकाले वार्ता गर्न सहज होस् भनेर ती साधनलाई नियन्त्रणमा लिएको धिमिरेको भनाइ छ। निर्माण कम्पनीसँग सम्बद्धको खोजी गर्न र आवश्यक कारवाहीको प्रक्रिया बढाउन नगर प्रमुख तीर्थराज भट्टराई असोज २८ मा संघीय सडक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यालयअर्न्तगत सडक डिभिजन हर्कपुर पुगेका थिए। त्यसपछि पनि कात्तिक ३ मा सम्बन्धित निर्माण कम्पनी र सडक डिभिजन कार्यालयलाई पत्राचार गरेको थियो। निर्माणमा संलग्न सञ्जीव गुरुडले भने केही दिनमा काम सुरु गर्ने बताउँदै आएका छन्।

सडक डिभिजन कार्यालय हर्कपुरका प्रमुख इन्जिनियर अरुणदेवलाल कर्णाले काम सुचारु गराउनका लागि ताकेता भइरहेको बताएका छन्। यसबाहेक भुते जिरोघाइन्ट आयुर्वेद सडक र हाटडाँडा-काफ्लेगाउँ-धुम्तीवर सडक स्तरोन्नतिको ठेक्का लिएको लगलगे कन्स्ट्रक्सन चार्वहिल, अल्छेडुङ्गा-नेपा-दोपा सडक स्तरोन्नति अलपत्र पर्ने उत्सव निर्माण सेवालाले काम गराउनुपर्ने भन्दै सघन सहरी तथा भवन निर्माण आयोजना ओखलढुंगालाई पत्राचार गरेको भट्टराईले बताए। मध्यपहाडी लोकमार्गमा पर्ने छेपेखोला पुलको जिम्मा लिने सगरमाथा-सजीव-आरएनजेभी पङ्खुखोला पुलको साप-सिरुवा जेभी र भालुखोला, मेवाखोला पुलसँग सम्बद्ध केएम इन्जिनियर विन्ल्सलाई ताकेता गर्न पुष्पलाल राजमार्ग योजना धुलिखेललाई पत्राचार गरिएको उनले जानकारी दिए।

छोटकरी

आयोस-पत्रकार छलफल

पाँचथर (कास)- निर्वाचन आयोगले आसन्न प्रदेश र प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचनमा सञ्चारमाध्यम र सञ्चारकर्मीको प्रभावकारी भूमिका विषयमा छलफल कार्यक्रम गरेको छ। निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष र भयरहित बनाउन प्रेस जगतले खेल्नुपर्ने विषयमा छलफल केन्द्रित थियो। कार्यक्रममा आयोसवाट जिल्ला निर्वाचन अधिकारी कुमारप्रसाद भट्टराईले राजनीतिक दल र तिनका उम्मेदवार एवं सरोकारवालाे पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिताको जानकारी गराए। छलफलमा प्रेसको हकमा लागू हुने आचारसंहिताको पनि जानकारी गराइएको थियो। दलगत आस्थाका आधारमा समाचार लेख्दा आम नागरिकमा भ्रम सिर्जना हुने भएकाले तटस्थता जरुरी रहेको छलफलको निष्कर्ष छ। कार्यक्रममा जिल्लामा क्रियाशील २० पत्रकार सहभागी थिए।

बहुजन शक्तिद्वारा कोइरालालाई समर्थन

मोरङ (कास)- आसन्न प्रतिनिधिसभा निर्वाचनमा मोरङ क्षेत्र नं. ६ मा बहुजन शक्ति पार्टीका नारायण पासवानले सत्तारूढ गठबन्धनबाट कांग्रेसका उम्मेदवार शंखर कोइरालालाई समर्थन गरेका छन्। पासवानले शुक्रवार विज्ञापित जारी गर्दै आफूले उम्मेदवारी फिर्ता गरेर लोकतान्त्रिक आन्दोलनको नेतृत्व गरेका कांग्रेसका उम्मेदवार कोइरालालाई जिताउने अभियानमा लान पार्टी सम्बद्धलाई आग्रह गरेका छन्। यसअघि लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टीका उम्मेदवार रा्नु मण्डल राजवंशीले पनि उम्मेदवारी फिर्ता लिएर कोइरालालाई समर्थन गरिसकेका छन्। यस क्षेत्रमा एमालेका निवर्तमान सांसद लालबाबु पण्डित, राप्रपाका गोपाल क्षत्रीलगायत १२ दल र ३ स्वतन्त्र गरी १५ जना चुनावी दौडमा छन्।

१ सय १४ मा ४ मत बढर

ताप्लेजुङ (कास)- आसन्न प्रतिनिधि र प्रदेशसभा निर्वाचनका लागि हिमाली जिल्ला ताप्लेजुङमा नमूना मतदान तथा मतदाता शिक्षा सुरु भएको छ। मतदाताहरू अत्योेलमा नपरुन र मत बढर नहोस भने उद्देश्यले दुर्गम क्षेत्रमा रहेका सिदिङवा र सिरिजंगा गाउँपालिकामा मतदान अत्यास गराइएको जिल्ला निर्वाचन अधिकारी दिनेश खनालले जानकारी दिए। उनका अनुसार समानुपातिकको प्रदेश र संघमा बाहेक अन्यमा खासै मत बढर भएको छैन। १ सय १४ जनाले भोट खसात्दा ४ बढर भएको खनालले बताएका छन। समानुपातिकको हकमा भने एउटा हातिसके पछि अर्कोमा पनि हाल्नुपर्छ र ? भनेर धेरैजना भक्कको पाइएको उनले बताए। नौ स्थानीय तह रहेको जिल्लामा प्रत्येक पालिकामा एउटा नमूना मतदान गराउने योजना निर्वाचन कार्यालयको छ।

‘चुनावभन्दा भोक नै ठूलो’

दैनिक ज्यालादारी मजदुर भन्छन् : हाम्रा लागि चुनाव भनेको एकदिने भोज र रमाइलोभन्दा बढी केही होइन

■ **विनोद गण्डारी** (विराटनगर)

मंसिर ४ मा हुने प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा सदस्य चुनावले सीमावर्ती जहदा मकरोेका भोला मण्डललाई तान्न सकेको छैन। काठण उनले दैनिक ज्यालादारी नगरे भोकेो पेटको बन्दोबस्ती हुँदैन। त्यसैले उनी हरेक विहान ६ बजे घरबाट टिंफिन बस्समा खाना बोकेर सपरिवार मजदुरी गर्न विराटनगरतिर लाग्छन्। साँफं सात वजेपछि मात्र घर फर्किन्छन्।

हरेक पाँच वर्षमा नेताहरू मजदुरका लागि गाउँमै रोजगारीको अवसर र विपन्न परिवारका लागि आय आर्जनको कार्यक्रम ल्याउँछौं भन्ने आश्वासन देखाएर भोट माग्नु दैलामै पुग्छन्। मण्डलले भने, 'तर कहिल्यै पनि हाम्रा समस्या समाधानमा उनीहरू गम्भीर भएपन्।' उनीहरूको पछि लागेर हिँड्दा परिवार भोके रहने स्थिति छ। त्यही भएर चुनावको पछि नलागेर परिवारका लागि मजदुरी गर्न हिँड्दै छु। उनले भने, 'हाम्रा लागि चुनाव भन्दा भोक ठूलो हो।'

जहदा पोखरियाकै ६३ वर्षीय दानालाल रायको दैनिकी पनि भोलाको जस्तै छ। उनी फिसमिसैमा सधै करिव ७ किलोमिटर टाढाको विराटनगरतिर मजदुरीका लागि निस्कन्छन्। 'नेताले भोटका नाममा एक दिन भरपेट खान दिन्छ, भोलिपल्टदेखि गुजारा चलाउन थ्रम गर्न पर्छ,' चार दशकदेखि मजदुरी गर्दै आएका दानालालले थपे, 'हाम्रा माजुर अहिलेसम्म कुनै पनि नेताले केही गरेका छैनन् र अब गर्लान भन्ने विश्वास पनि छैन। हिजोका दिनमा जे गर्थौं, आज पनि त्यही नै गर्दै छौं, के परिवर्तन भयो त ?'

यहाँका हजारौं सडक मजदुरलाई आगामी निर्वाचनप्रति खासै चासो छैन। यो पालिकामा ९ हजार १ सय ३२ घरधुरी छ। तीमध्ये भन्डै

दैनिक मजदुरीका लागि विराटनगरको हाटखोला चोकमा भेला भएका मोरङको जहदा गाउँपालिकाका मजदुर।

 तस्विर : विनोद/कान्तिपुर

८० प्रतिशत घरधुरीकाको मुख्य पेसा मजदुरी गर्नु रहेको जहदा गाउँपालिकाका प्रशासकीय अधिकृत दुर्गाप्रसाद न्यौपानेले बताए। उनका अनुसार यहाँका अधिकांह घरका दैनिक मजदुरी गर्न नहिँडे छाँक टार्ने समस्या हुन्छ। विराटनगर महानगरपालिकादेखि करिव ५ किलोमिटर पूर्वदक्षिणको सीमावर्ती यो पालिकामा दिउँसो पुरुष भोटदिनन्। महिलाहरू पनि प्रायः घरमै इलम गरिरहेका भेटिन्छन्। घरका पुरुष सदस्य सखारामा कामको खोजीमा महानगर र

आसपासका सहरवजारतर्फ हुड्किन्छन्।

जहदा दुसरियाका नरेश कामतको दैनिकी दुई दशकदेखि यस्तै छ। भन्छन्, 'हरेक दिन विहान कामको खोजीमा सडकमा निस्कनैपर्छ।' उनीमाथि पाँच जनाको परिवारको अंभभारा छ। दैनिक पाएको ज्यालाबाट खाद्यान किने पछि घरको चुलो बल्ने गरेको उनले बताए। ६ परिवारका मुँढिया स्थानीय मकारे बस्तीका कृष्ण मरहर्री पनि गुजाराका लागि डेढ दशकदेखि मजदुरी गर्दै आएका छन्। एक दिन

मजदुरी नगर्दा हातमुख जौनै गार्ने पर्ने उनले बताए। 'हाम्रा लागि चुनाव भनेको एकदिने भोज र रमाइलोभन्दा बढी केही होइन,' उनले भने। हरेक दिन विहान जहदाको लक्ष्मीनिया चोकदेखि विराटनगको हाटखोला, मेनरोड, रोडेशेप, बरगाछी र कञ्चनवारी चोकसम्म साइकलवाला मजदुरको लस्कर देखिन्छ। वडा ५ का निवर्तनमान अध्यक्ष जगदीश सिंहाका अनुसार यो मजदुरीका लागि दैनिक यात्रा हो। 'हाम्रो यो वडावाट मात्र दैनिक करिव हजारभन्दा

जहाँ भोट माग्नुसमेत पुरदैनन् उम्मेदवार

सदरमुकाम फुङलिङदेखि २-३ दिनमा पुगिने विकट हिमाली गाउँ घुन्सा, याङमा, ओलाङचुङगोला, ग्याब्लामा थोरै मतदाता, न्यून मत

■ **आनन्द जोतम** (ताप्लेजुङ)

हिमाली क्षेत्रको मुख्य पेसा चौरी पालन हो। यो क्रममा चौरीलाई दिशानिर्देश गर्न एउटा चौरीलाई अगुवा बनाइएको हुन्छ। स्थानीय भाषामा अगुवालालाई 'केरी' भनिन्छ। भारी बोकेपछि होस् या चरनमा जाँदा अग्रभागमा 'केरी' हुन्छ। उसैको पछिपछि अरू चौरी लाग्छन्। मतदाता संख्या कम भएको हिमाली बस्तीमा मंसिर ४ को चुनावका लागि केरीको जिम्मेवारी भने स्थानीय नेताले पाएका छन। किर्नाकि यहाँ ठूला नेताहरू पुगेनन्। ओलाङचुङगोला, याङमा, घुन्सा, फले, ग्याब्लाजस्ता बस्तीमा भेटघाट तथा आमसभाको कार्यक्रम राखिएका छैनन्। प्रचारको समय १५ दिन मात्रै बाँकी रहँदा पुग्ने अवस्थै नभएको दलका नेताहरू बताउँछन्।

निर्वाचन आयोगको तथ्यांकअनुसार फक्ताङलुङ गाउँपालिका-७ ओलाङचुङगोलामा २ सय ८४ मतदाता छन्। ओलाङचुङगोलाबाट एक दिनको पैदलमा रहेको याङमामा ६१ जना छन्। घुन्सामा १ सय ६९ र ग्याब्लामा ६७ मतदाता छन्। गत स्थानीय तहको निर्वाचनमा ओलाङचुङगोलामा ८५, याङमामा १५, घुन्सामा ८१ र ग्याब्लामा ३२ मत भरेको थियो। सदरमुकाम फुङ्लिङबाट घुन्सा र याङमा पुग्न कम्तीमा तीन दिन लाग्छ भने ओलाङचुङगोला र ग्याब्ला दुई दिनमा पुगिन्छ। एमाले जिल्ला कमिटी अध्यक्ष भूपेन्द्र

प्रतिनिधिसभा तथा प्रदेशसभाका उम्मेदवार नपुग्नेमध्येको एक बस्ती ओलाङचुङगोला।

 तस्विर : आनन्द/कान्तिपुर

थेवे उम्मेदवारको नाम दिलो गरी टुंगो लाग्दा र यो पटक निर्वाचन आयोगले पनि प्रचारका लागि मत भरेको थियो। सदरमुकाम फुङ्लिङबाट घुन्सा र याङमा पुग्न कम्तीमा तीन दिन लाग्छ भने ओलाङचुङगोला र ग्याब्ला दुई दिनमा पुगिन्छ। एमाले जिल्ला कमिटी अध्यक्ष भूपेन्द्र

आफूहरू नपुग्दा स्थानीय वडा एवं टोलका नेता र सकेसम्म मतदातासँग पनि टेलिफोन सम्पर्क भएको उनले बताए। गठबन्धनबाट निर्वाचन परिचालन सभितिका संयोजक माओवादीका मिडमाडन्डु शेर्पा अर्फै पनि पुग्ने प्रयासमा रहेको दावी गर्छन्। तर

दलहरूले आमसभा र भेटघाटको चुनावी कार्यातालका सार्वजनिक गरिसके पनि यी क्षेत्र समेटिएका छैनन्।

स्थानीय नेतालाई भनेर अधिक मत फार्ने प्रयासमा दल तथा उम्मेदवार छन्। एक/एक मतको महत्त्व हुने भएकाले सम्पर्क सूत्रमाफत

घर जग्गा					
घरजग्गा खरिदबिकी गुन्परेमा 9851027364 midaspropertydealer5@gmail.com					
काभे पाँचखालमा ३८ आना खेत १५ लाख ९८९११०२३४					
भक्तपुर भाटभटेनी नजिक ०-६-०-० व्यावसायिक जग्गा 9849449673, 9841287677					
भक्तपुर भाटभटेनी नजिक ०-६-०-० व्यावसायिक जग्गा 9849449673, 9841287677					
काठमाण्डौको ग्रमस्थलीमा जग्गा विक्रीमा प्रतिआना २२,००,०००/ 9818602049, 9851172041					
ललितपुरको जनसुके एरियामा घरजग्गा खरिदबिकी गुन्परेमा, ९८४९१८८७८					
घरजग्गा धितोरगबी लोन चाहिएमा ९८२११२४२२७					
बुढानिलकण्ठमा ०-४-०-० जग्गा विक्रीमा, 9803198714					
बुढानिलकण्ठमा ०-४-०-० साहेदुई तल्लेघर 9843719587					
पुरानोबानेश्वर भिमसेनगोला ०-3-0-0 जग्गामामनेको 3.5तल्ले आधुनिक-फ्ल्याट सिस्टमको घर-विक्रीमा 9861345620, 9843919034					
पुरानो नैकाठमा र्सदफिरे तेडमा ०-६-० ९८४९४४८६९१					
मानभवनमा तिन तल्ले घर विक्रीमा ९८४४९५४०८०					
६आना जग्गाविक्रीमा आनाको ३२ लाख नारायणनगर ९८२८७९१२८८, ९८४९११९८७८					
लपु भैसेपाटीमा नयाँघर करिव ६-आना ४.४-करोड ५०-लाख, 9808180116					
ललितपुर विष्टछापमा ०-२-२-अनेको एकतलेघर पन्चासब्यालाखमा 9849123631					
नायायणघाट मेनरोडको घर विक्रीमा ९८५४०३३७३७					
नयाँबानेश्वर, शंखमुलको घर विक्रीमा ९८२४२०६४६२५					
भैसेपाटी सानोबोकाठामा साडे ७आना जग्गा विक्रीमा सम्पर्क ९८४५८८४७३३					
भक्तपुर राधेराे कमेरेटार प्लानिङमा ३६डिक्वाटोमा ०-३-३-३ विक्रीमा सिआयम्पर्क: ९८६१७७७६९					
नयाँबानेश्वरमा ०-४-२-० आधुनिक बंगलाे 9843670264					
साँघु जर्सिङपौवामा पिचबाटो भित्र तेह्रौँफटे बाटोमा ३-८-३-० तुरुल्ल लिनेलाई आनाको ३,४०,००० ९८४१०७२७४७					
काठमाण्डौ कोहोराटार बालाजुमा पूर्वमोहाडाभएको १४फिटेबाटोमा ०-४-३-३ जग्गा विक्रीमा प्रतिआना ३६लाख दलालहरूले कट नगर्नेतीला सम्पर्क ९८१३२५४७९९					
बृहानिलकण्ठ पाकोभलेज होटलसंगै ७६फिटेबाटोमा ९आना जग्गाविक्रीमा प्रतिआना ५०लाख 9851087273					
सवारी साधन					
सुविधायुक्त स्क्यापियो रिजर्मभा चौहिएमा ९८४१०४३३७					
मेशिन औजार					
वानेश्वरस्थित रेस्टुरेण्टलाई अलराउण्डर सेफ-१, फास्टफुड कक-१, लेडिजवेटर-२, लेडिज हाउसकिपिङ्ग-१ ९८४९०८७४४४					
वानेश्वरस्थित रेस्टुरेण्टलाई अलराउण्डर सेफ-१, फास्टफुड कक-१, लेडिजवेटर-२, लेडिज हाउसकिपिङ्ग-१ ९८४९०८७४४४					
वानेश्वरस्थित रेस्टुरेण्टलाई अलराउण्डर सेफ-१, फास्टफुड कक-१, लेडिजवेटर-२, लेडिज हाउसकिपिङ्ग-१ ९८४९०८७४४४					
लपु भैसेपाटीमा नयाँघर करिव ६-आना ४.४-करोड ५०-लाख, 9808180116					
सम्पर्क					

